

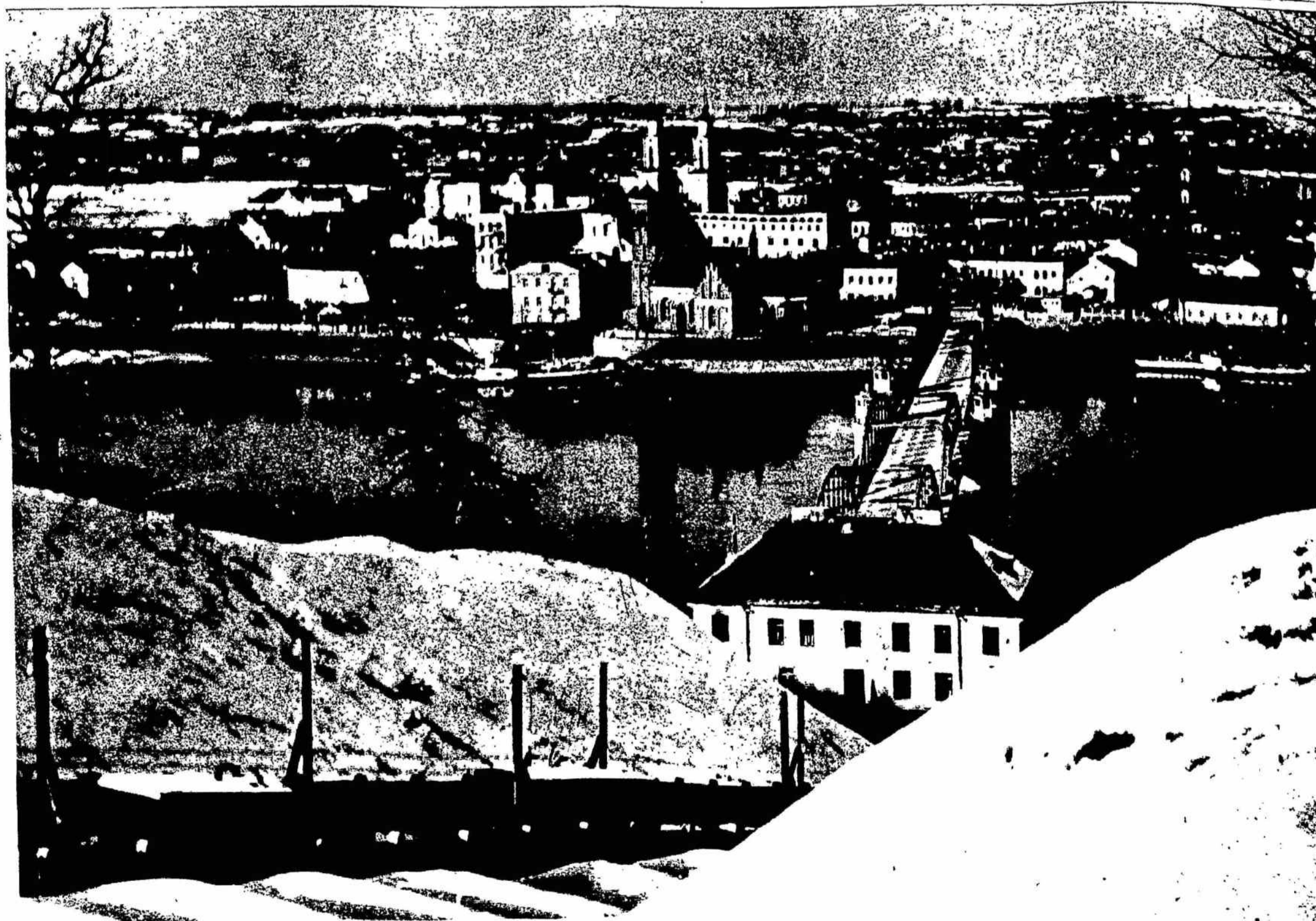
KARAS

12
13

Švenčių nuotaka mūsų sostinėje
Vilniuje *Bunickio nuotr.*

Pavasarijantis Kaunas

V. Maželio nuotr.

**Nr. 12-13 (1092-1093)
1940. III. 21-28.**

**Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis**

Kaunas, Miškų g-vė 18, „K A R Y S“
Telef. per Kar. Št. 58

Leidžia

Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.

Redaktorius

kpt. Simas Urbonas

Honorarų gauti ir kltais reikalais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos

Prenumerata: puskarininkiams, kareiviams ir moksleiviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt., Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

Viršelyje: 1 psl. — *Vyt. Maželio nuotr.*, 4 psl. — *V. Augustino ir Iz. Girčio nuotr.*

Kaina 30 ct.

SVEIKI,
SULAUKE
VELYKŲ
ŠVENČIŲ!

MŪŠIAIS DĖL LAISVĖS DĖS GALV
LIETUVIŠ!

Prie bendro Velykų stalo. — Nuolatos budime gimtosios Lietuvos žemės sargyboje.

Vyt. Maželio nuotraukos

DIDYSIS ŽMOGAUS DVASIOS PRISIKĖLIMAS

Iš gilaus žiemos miego atsikelianti pavasario gamta džiugina kiekvieno gyvo žmogaus sielą. Visi jaučiame, kad su kiekviena diena į mūsų žemę ateina gamtos grožis ir šiluma. Pirmieji atsikeliančios gamtos pranašai — vėversiai ir pempės jau gieda savo giesmes mūsų tėviškių laukuose ir skatina artoją sukrusti ruoštis eiti į lauką purenti dirvą. Praslinks dar viena kita savaitė ir mūsų žemė sužaliuos nauja gyvybe, sodai ir laukai pakvips žiedais ir gelėmis. Pakilusios saulės šiluma parbloks ledų grandines, lengviau atsikvėps paukščiai, žvėreliai ir žmogus. Velykos yra žiemos pabaiga ir pavasario pradžia.

Atėjęs pavasaris, tačiau, sužadina ne tik mūsų žemės gyvybę, bet jis veikia žmogaus sielą ir jausmus. Įvyksta žmogaus dvasios atsikėlimas, kiekvienas mūsų įgauname naujos jėgos ir impulso naujiems darbams ir sumanymams. Todėl Velykų šventės, žyminčios gamtos atgijimo pradžia, kiekvienam mūsų yra mielos ir kiekvieno nekantriai laukiamos, nes jos neša naują žmogaus dvasios gyvastingumą. Kristaus atsikėlimas iš numirusiųjų, rodos, visiems žmonėms pabrėžia, jog reikia ne snausti, bet atgyti, sukrusti ir savyje atgavinti dvasinį gyvenimą su visomis jo grožybėmis ir polėkais.

Gyvenimą kuria žmogus. Nuo mūsų darbo ir valios pareina asmeninio ir visuomeninio gyvenimo turinys. Mes visi norime gero savo Tėvynei, savo tautai ir kiekvienam artimui. Visi trokštame, kad išnyktų pasaulyje neteisybė, skriaudos ir ašaros. Tačiau vien tik gerais norais nieko nenuveiksime ir nieko nesukursime. Sakoma, kad norėti, reiškia galėti. Bet jeigu ko nors tvirtai užsibrėžę siekiame, tai reikia, kad mūsų norus ir ryžtumus lydėtų nuoseklūs darbai. Tada mes susilauksime savo troškimų įgyvendinimo, tuomet pamatysime darbų vaisius, kurie mums lieps vietoje nestoti, bet nuolat skatins naujiems darbams ir naujai pažangai.

Norint, kad mūsų darbai būtų našūs, gyvenimiški ir produktingi, reikia, jog jie būtų dirbami ne iš pareigos, bet iš meilės. Į kiekvieną darbą mes turime įdėti dalelę savo sielos, dvasios ir proto, tuomet išeis gražus kūrinys. Todėl į darbą išeinančiam kiekvienam žmogui reikia nešti ne tik to darbo įrankius, bet reikia kartu su savimi nusinešti ir darbo meilės kupiną dvasią.

Jeigu žmogui dvasios atsikėlimas buvo reikalingas anksčiau, kuomet pasaulyje viešpatavo šiokia tokia taika, tai dabar, kai aplinkui mūsų Tėvynę gaudžia patrankos ir kurtinančiai kaukia lėktuvai, tas atsikėlimas kaskart darosi vis labiau ir labiau reikalingesnis. Mes, lietuvių tautos vaikai, turime atgyti naujiems darbams, kurie šiandien reikalingi tiek mūsų asmeniniame, tiek visos šalies gyvenime. Mūsų darbai turi būti grindžiami valstybės ir tautos gerovės ir laisvės dėsniais.

Kai šitokius gyvenimo iškeltus reikalavimus turime prieš savo akis, visi mes sukruškime, visi nusikratykime neveiklumo ir susnūdimo, meskime į šalį „pilietines teises“ įgavusį įpratimą laukti „tinkamo momento“, nieko neatidėliokime rytojaus dienai, jeigu

tatai galime padaryti šiandien. Atsiminkime, kad kiekviena veltui praleista diena kartu su savimi nusineša mūsų asmeninės ir tautinės patvarios ateities kūrimo galimumus. Todėl, kas mėgsta tūpčioti vietoje, kas nesiryžta šiandien įveikti iškilusias kliūtis, tas dažnai kenkia tiek sau, tiek savo kraštui.

Mūsų naujiems darbams atgijusi dvasia turi reikštis kiekviename žingsnyje, kiekviename užsimojime, toji dvasia turi būti aktinga, veržli, kieta ir patvari. Joki vėjai ir menki nepasisėkimai neturi mūsų užsimojimų sugniuždyti, jie negali įveikti mūsų dvasios kietumo ir susilpninti ryžtumo. Atvirkščiai, juo daugiau gyvenimo kelyje pasitaiko sunkumų ir kliūčių, tuo labiau turime mes užsigrūdinti, mes tada turime dirbti dar energingiau, į tikslą veržtis dar ryžtingiau ir atkakliau. Tūpčiojimas vietoje ir laukimas geresnės rytojaus dienos yra mūsų pralaimėjimų pradžia, dažnai gi būna ir visas pralaimėjimas. Taip pat kartu mums reikalingas tvirtas tikėjimas savo siekiamo tikslo grynumu, švarumu ir kilnumu, nes jeigu patys imsimė abejoti tuo, ko siekiame, tai savo tikslų ir troškimų mes niekadoms neįgyvendinsime.

Kiekvienas lietuvis šiandien turi būti tautinių idealų karys. Niekas mūsų negalime turėti asmeninių pirmenybių prieš visos tautos tikslus ir reikalavimus. Mūsų visų reikalai ir ambicijos turi nusilenkti tautos idealams. Kas šiuo metu mėgintų savo smulkius asmeninius reikaliukus iškišti prieš visos tautos didžiuosius reikalus, tas lengvai susilauktų išgamos ir išdaviko vardo, jis būtų paniekintas ir išguitas iš lietuvių tautos tarpo. Todėl mes visi savo darbus ir užsimojimus, prieš juos pradėdami, turime suderinti su visos tautos tikslais. Jie neturi būti atžagareiviški, bet privalo eiti viena tekme. Mes turime gerai pažinti visus tautinio ir valstybinio gyvenimo reikalavimus, aplinkybes ir sąlygas. Ir jeigu tada rasime vingių ar netikslumų, tai juos šalinkime be pasigailėjimo.

Kadangi asmeninis, tautinis, valstybinis ir visuomeninis gyvenimas niekadoms nebuvo ir šiandien nėra tobulai sutvarkytas, tai mes savo darbu, savo dvasia ir savo išmintimi turime prisidėti prie jo tvarkymo ir tobulinimo. Nevalia nė vienam mūsų nutylėti ar tyčiomis nematyti tų spragų, kurios bado akis. Mūsų aktinga dvasia ir nesvyruojantis ryžtumas liepia jas skubiai likviduoti, kad jos nevirstų puvėsiais, naikinančiais toliau mūsų buitį. Drąsiai, atvirai ir ryžtingai, bet apgalvotai ir šaltu protu mes kelkime aikštėn ir naikinkime viską, kas kenkia Lietuvos ir lietuvių tautos gyvenimui, kas nori jį silpninti ar paraližuoti.

Šitokia nauja dvasia turi viešpatuoti visame mūsų krašte. Ji turi būti gyva ir aktinga tiek miestų rūmuose, tiek kaimų sodybose. Gana jau mums vergiškų dainelių „Oi vargė, vargė, vargeli mano, kada aš tave jauną išvargsiu“ arba tokių pat patarlių, kaip „Kaktą sienos nepramuši“ ar „Prieš vėją nepapūsi“, nes tos dainelės ir patarlės, tegul jos būtų gražiausios ir skambiausios, yra liekana mūsų senosios vergovės, kuri marino mūsų tautos gyvenimą ir jį varžė sunkiais rėžiais. Jeigu išvardintų ir panašių patarlių nustatytais dėsniais mes būtume vadovavęsi 1918—1920 metais,

KOKS TURI BŪTI KARYS?

Kiekvienas darbas turi turėti savo prasmę. Jei jauni vyrai šaukiami atlikti karinės prievolės, tai irgi turi savo prasmę. Vyras, atlikęs karinę prievolę, turi tapti kitoks, kaip jis buvo prieš tai. Jeigu to nebūtų galima pasiekti, nebūtų reikalo šaukti vyrų karinės prievolės atlikti. Tai ir kyla klausimas: kuo turi tapti vyras, atlikdamas karinę prievolę? Į tai tėra vienas ir trumpas atsakymas: **turi tapti geru kariu — kovotoju.** Kiekvieno vyro parengimui tapti kariu — kovotoju ir yra organizuotas visas kariuomenės mokymas ir auklėjimas. Kaip kiekvienas mokymas ir auklėjimas turi savo siekiamąjį idealą, taip pat jį turi ir karinis mokymas ir auklėjimas. Karinio mokymo ir auklėjimo tiesioginis ir pagrindinis tikslas, jo auklėjimo idealas, yra geras karys — kovotojas. Tik karys — kovotojas, pastatytas savo vietoje ir įderintas į visą kariuomenės organizaciją, pajėgs atlikti visus uždavinius, kurie tik bus pavesti atlikti kariuomenei.

Tai kokias savybes turi turėti geras karys — kovotojas?

Geras karys — kovotojas turi būti:

- 1) **sąmoningas** — suprasti kariuomenės uždavinius;
- 2) **aukštos ir tvirtos moralės,**
- 3) **stiprus ir patvarus fiziškai,** ir
- 4) **gerai mokėti vartoti visas jam patikėtas technines karo priemones ir sumaniai naudotis kovos būdais.**

1. Kiekvienas mažesnio ar didesnio išsilavinimo sveikas vyras, sulaukęs dvidešimt vienerių metų amžiaus, yra pakankamai protiniai subrendę, kad pajėgtų suprasti kariuomenės paskirtį. Sąmoningumo pagrindas yra protas. Vienų protas yra daugiau išlavintas,

tai šiandien neturėtume savo brangiosios laisvės ir nepriklausomybės. Tada Lietuvą siekė užgrobti kelios didelės galybės, prieš kurias imtis ginklo, rodos, buvo savižudybė. O tačiau ginklo lietuvių tauta ėmėsi ir jis laimėjo visuose frontuose. Atsiminkime, kad mes papūsime ir prieš vėją ir kakta sieną pramušime, jeigu tik visi kartu ir sąžiningai šito imsime. Mūsų jėga glūdi ne žodinėje, ne dirbtinėje, bet realioje visos tautos vienybėje, kurią visa plotme Lietuva turi artimiausiu metu įgyvendinti, nežiūrint, ar tai kam patinka, ar nepatinka.

Atėjęs pavasaris, kurio pradžia mums visiems skelbia Velykų šventės, turi mummyse sužadinti kovos su piktu dvasią. Kovoti mums reikia visur, su kiekvienu netobulumu, apsileidimu, neveiklumu, neryžtumu ir t. t. Kai kovos dvasia viešpataus kiekviename mūsų, o kartu ir visoje lietuvių tautoje, tuomet mes galėsime tarti, kad įvyko lietuvių tautos visuotinis dvasinis atsikėlimas. Pabuskime, tautiečiai, iš miego. Jeigu kas buvo apsnūdęs, prisikelkime naujam darbui ir naujam gyvenimui! Už mūsų langų atgyjanti gamta tepažadina kiekvieną lietuvį, tėsukelia jame kovotojo dvasią, teliepia jam būti aktingu, kietu, ryžtingu, darbščiu ir doru. Velykų šventės teatneša naują dvasinį atsikėlimą.

kitų mažiau. Todėl vieni pajėgia kariuomenės paskirtį suprasti giliau ir plačiau, kiti paviršutiniškiau ir siauriau. Tačiau esmės tas nekeičia. Mažesnio išsilavinimo ir mažesnio kritiškumo protui reikės mažiau aiškinimų ir argumentų kariuomenės uždaviniams suprasti, didesnio išsilavinimo ir didesnio kritiškumo protui reikės daugiau pasiaiškinimų ir argumentų. To išsiaiškinimo tikslas yra suprasti ir įsitikinti. Sąmoningumas turi virsti giliu įsitikinimu, be abejojimų ir be blaškymųsi. Bet gi žmogaus protas nėra bonka, pro kurios kaklelį galima jį pripilti ko tik norima. Žmogus yra veikli asmenybė. Todėl ir kario — kovotojo sąmoningumo laipsnis labai pareina ir nuo jo paties veiklumo. Be asmeninių pastangų ir vieni vadai visko nepadarys. Už tai kiekvienas turi gilintis, svarstyti, skaityti, klausti. Pačių karių noras ir veiklios pastangos tapti sąmoningais ir giliai įsitikinusiais kariais-kovotojais, be abejonių tikinčiais savo pareigos šventumu ir kilnumu, vadams nurodant ir padedant, duos geriausių rezultatų.

Šiuo atžvilgiu daug gera gali padaryti dalinio inteligentai kariai. Jie ne tik gali, bet ir privalo padėti savo mažesnio išsilavinimo draugams išblaškyti neaiškumus, suvokti kiekvieno darbo prasmę ir padėti jiems tapti sąmoningais kariais. Toks bendravimas yra naudingas ne tik abiem pusėm, bet ir visam bendram tautos vieningumo reikalui. Kur vienybė, ten ir galybė. Tik vieninga tauta yra galinga tauta. Kariuomenė yra didžiausia vieningumo auklėtoja, nes joje išties viskas yra bendra. Tas pats tikslas, bendras gyvenimas, bendri darbai ir rūpesčiai yra daug daugiau, kaip protinio išsilavinimo skirtumai.

2. Nei sąmoningumas, nei gilus savo pareigos supratimas nepadarys vyro kariu — kovotoju, jei jis neturės tvirtos ir aukštos moralės. Neužtenka suprasti ir žinoti, kas reikia daryti, neužtenka ir tikėti savo pareigos kilnumu, dar reikia vidujinės dvasinės jėgos, kuri skatintų duotą uždavinį įvykdyti.

Visi, tur būt, esam girdėję posakį: žinau ir suprantu, kas yra gera, matau ir pažįstu, kas yra bloga, tačiau vis padarau „bloga“. Kodėl? Todėl, kad trūksta vidinės jėgos silpnybėms nugalėti ir daryti gera. Iš to: protas — sau, veiksmai — sau. Tikro kario — kovotojo veiksmai turi atitikti protą, sąmoningumą. Blogai, jei duotas uždavinys vykdomas tik iš bausmės baimės. Tikrą karį — kovotoją verčia sąžiningiausiai vykdyti duotą uždavinį ne išorė, bet vidinė jėga.

Kuo gi pasireiškia dvasinė, vidinė žmogaus jėga? Aukštu garbės jausmo išsivystymu ir tvirta valia. Garbė yra vidinė žmogaus vertybė. Garbė visa savo esme yra pagrįsta aktingumu: ji skatina žmogų veržtis į priekį, kilti aukštyn, tobulėti. Garbė yra tikrumas ir pasitikėjimas savo einamu keliu, vykdomais uždaviniais, turimomis pareigomis ir sekiamais tikslais. Ji nėra skirto uždavinio nepildymas, bet — griežtas ir tikslus jo pildymas. Asmens garbėje pasireiškia geriausio, kilniausio ir aukščiausio, kas tik jame yra. Garbė be nuolaidų skatina žmogų viską nugalėti. Prarasti garbę dažnai būna blogiau už mirtį. Geriau mirti, bet garbingai, nei gyventi, bet be garbės. Juo tautoje gilesnis garbės supratimas, tuo palankesnės sąlygos tautos laisvei.

Valia yra vidinė žmogaus jėga, kuri padeda nugalėti įvairias silpnybes, pagundas ir suderinti savo veiksmus su savo įsitikinimais ir garbės reikalavimais. Kovos lauke kario pareigos yra labai sunkios. Tik tvirtos valios karys tegali išlaikyti kovą ir ją laimėti. Spindinčių valios pavyzdžių istorijoje yra daug. Kai vienas senovės karo vadas, pralaimėjęs mūšį, nuvyko pas priešus pasirašyti taikos sutarties ir išgirdo labai gėdingas taikos sąlygas, jis įdėjo savo ranką iki riešo į degantį laužą ir pareiškė: „Geriau tesudegie mano ranka, bet nepraranda garbės, pasirašydama šią gėdingą sutartį“. Tai rodo, koks tobulas buvo to karžygio įsitikinimų, garbės jausmo ir tvirtos valios derinys. Šio idealo siekia ir mūsų kariuomenės auklėjimas.

Ir doroviniu atžvilgiu ne visi jauni vyrai ateina į kariuomenę vienodo lygio. Yra kilnesnių ir paprastesnių. Nepaslaptis, kad ateina ir gerokai doriniu atžvilgiu apgedusių jaunuolių. Savo blogais papročiais, nedoru elgesiu jie daro neigiamos įtakos aplinkai. Jie paprastai būna labai veiklūs, aktingi. Kilnesnieji būna kuklūs, ramūs ir dažnai neveiklūs. Šiuo atveju kilnesniųjų pareiga yra geru pavyzdžiu, veiklumu, darbštumu ne tik atsispirti šiai nuodijančiai įtakai, bet ją silpninti ir naikinti. Gėris turi nugalėti blogį. Sveikata turi nugalėti ligą.

3. Nors šiais dviem atžvilgiais ir gerai bus paruoštas karys, tačiau jis dar nebus tikras kovotojas, jei bus fiziškai silpnas ir nepatvarus. Karys-kovotojas turi būti fiziškai stiprus, ištvermingas ir užsigrūdinęs. Karinis gyvenimas, mokymas ir auklėjimas taikos metu taip sutvarkytas, kad pakiltų jaunų vyrų sveikata ir fizinė jėga, kuri yra taip labai reikalinga kautynių metu. Ir čia ne viskas pareina nuo viršininkų pastangų ir organizacijos tobulumo. Ir šiuo atveju daug gali padaryti patys kariai. Blaivumas, skaistumas, normalus poilsis, švarumas, tyras oras, saulė, vanduo yra sveikatos ir jėgos šaltiniai. Kiek tik sąlygos leidžia, pats karys turi rūpintis šiuos sveikatos ir jėgos šaltinius išnaudoti. Ir čia daugiau nusimanantieji geru pavyzdžiu ir patarimu turi padėti savo draugams. To reikalauja nuoseklumas ir sąmoningas savo pareigos supratimas.

4. Galų gale, visais minėtais trim atžvilgiais paruoštas vyras turi būti išmokytas tobulai vartoti visas jam duodamas technines karo priemones ir sumaniai

* *
*

*Iš mirties ir iš kapo šešėlių
Su aušros ugnimi auksine
Tu, kaip saulė, šviesus prisikėlei
Ir gyvent išėjai su minia!*

*Tau su palmėm, alyvom ir kedrais
Ji nuklojo į garbę takus...
Švietė veidas, kaip vasara, giedras,
Kryžiaus kelias nebuvo sunkus!*

*Bet šiandieną, kai dunda patrankos
Ir gaisrai visą dangų apims, —
Kas tau kraują iš pervertų rankų,
Kas erškėčių vainiką nuims?...*

*Žengia mūsų, štai, žaliosios eilės
Tavo šviesų stebuklą išvyst, —
Kaip gyvent prisikėlusi Meilė,
Virš pirkelių ir rūmų sušvis!*

*Su mumis, tad, Gyvybės Karaliau!
Su mumis po Tėvynės žvaigždėm!
Tau ir jai džiaugsmo vėliavas keliam,
Išrašytas sidabro raidėm!*

*Tu ir ją mums prikėlei iš kryžių
Pilnuos kraujo kautynių laukuos!
Ir dabar mes dėl jos pasiryžę
Negailėti brangiausios aukos!*

V. Šimaitis

Laiškai namiškiams...

naudotis įvairiais kovos būdais. Be priemonių — nieko nepadarysi. Kaip žmonija sena — taip kova sena, kaip kova sena — taip kovos priemonės ir būdai seni. Tik šiais laikais kovos priemonės yra labai ištobulėjusios. Tobulos kovos priemonės brangesnės ir sunkiau pažįstamos. Priemonių brangumas įpareigoja karį jas ypatingai prižiūrėti ir saugoti, o jų sudėtingumas — daugiau įtempti savo protą jas pažinti. Brangindamas kovos priemones ir mokydamasis jas vartoti, kiekvienas supras tikrąją jų reikšmę kariui-kovotojui kautynių metu. Kovos priemonės yra tautos turtas, taigi mūsų pačių turtas. Todėl jo saugojimu ir priežiūra ne kas kitas, bet mes patys turime rūpintis. Tai nuoseklu.

Šiais keturiais atžvilgiais paruoštas vyras tampa tikru kariu-kovotoju. Tame ruošime ne tik gali, bet ir privalo veikliai dalyvauti ir pats karys. Tokių karių turinti tauta yra tikra dėl savo laisvės ir ramaus rytojaus.

A. Žagaraitis

KARYS IR KNYGA

Skausmas ir ilgesys yra visiems artimi draugai. Gyvenimas yra vylingas, kuris ne vieną perbloškia savo audringų dienų sukury. Žmogus ne kartą nusivilia, bėga iš triukšmingo gyvenimo į vienumą, kad tyloje jo apkartusi širdis atsigautų. Kitas ieško draugo, patarėjo, kuris suprastų jo sielos lūkesčius, širdies skausmus, jį paguostų ir ramintų. Bet kiekviena draugystė yra nepastovi, iš dalies savanaudiška. O draugas juk nėra „sąšlavų dėžė“, į kurią būtų galima viskas krauti. Draugas iš tavęs reikalauja džiaugsmo, linksmumo, o ne svetimų rūpesčių ir tamsių minčių. Kiekvienam užtenka savo vargų ir nuodų. Draugas yra žmogus, kuris, susidurdamas su visuomene, dažnai paskleis patikėtą paslaptį arba nesupras, neužjaus. Geriausias draugas, kuris nieko nereikalauja, o aukoja save, yra knyga. Nors ji nebylė, bet daug pasako, pataria. Ji — vadovas, ramintoja, patarėja. Kas ją supranta, tas niekada nesiskųs vienišumui. Ji — draugas labai patyręs, išsilavinęs, kuris nieko neslepia, o viską atvirai kalba.

Knyga atskleidžia naujus pasaulius, naujus horizontus, gilina, plečia žinias, kelia jausmus, taurina asmenybę. Pasaulis platus ir paslaptingas. Visko nepamatysi, neišgyvensi. O knyga kalba šimtmečių patyrimu apie pasaulio, žmogaus išgyvenimus, jų santykius ir ragina kilti aukščiau, drąsiau, nepasitenkinti kasdieniška pilkuma, išskleisti visą savo prigimties galią ir laimėti likimo palankumą. Tūkstančiai milijonų gyvena prieš mus ir gyvena, kurie savo išgyvenimus, patyrimą, siekimus, laimėjimus įamžino knygos puslapiuose. Rasi įdomių pasakojimų, keliausi po įvairias šalis, kalbėsi ir gyvensi su daugeliu tautų, pažinsi gamtos reiškinius ir paslaptis, gilinsi specialybę, rasi gražių pamokymų, kultūros laimėjimų ir ilgalaikę sunkią kovą dėl jos pergalės, pamatysi ne vieną savo draugą nebyliuose puslapiuose, surasi ir save, savo siekimų nagrinėjimą ir eigą, žygiuosi su kariais į laimėjimo kovą, skinsi pergalę, išvyksi atostogų į kaimą ir miestelį, pagyvensi įvairiausio luomo ir profesijų gyvenimu... Sunku išskaičiuoti, kur nuves geriausias draugas, ką jis papasakos. O pastangų maža. Nueiti į dalies biblioteką, paimti knygą ir ją per laisvalaikius perskaityti. O kiek malonumo ir įvairumo. Užmirši ilgesį, karių krautuvę, paskandinsi skausmą, jei... sekmadienį nėra leidžiamo, o patirsi ir išgyvensi daugiau už draugus, kurie be tikslo pravaikščioja po miestą ar rajoną, arba „miegančių karalystėje“ sapnais gyvena.

Turite draugų, kurie jokie mokslo nelankę, o kaip įdomiai pasakoja, kokių žinių turi, rodos, jiems geriau užsiėmimuose ir pamokose sekasi. Visi su jais nori draugauti, kalbėti, visi juos gerbia. Ne kartą ir karinių žinių jų pasiklausi. Jie tos pačios žemės vaikai, tie patys paprasti žmoneliai, bet juos išskiria iš kitų tarpo jų žinios, kritiškas protas, siekimas lavintis ir sielos turtai. Tą viską davė knyga. Paklauskite juos, ar jie juto nuovargį ir ar reikėjo išsilavinimo, lėšų. Ne. Reikia tik noro. „Et, kas iš tos knygos“, kalba ne vienas draugas. Tokio paklauskite, kas yra brangesnio ir nuoširdesnio už knygą. Mes ne tam gyvename pasaulyje, kad miegotume, valgytume, dirbtume žemę ir šiaip taip prastume dienas, pajvairindami kortomis, išgėrimais, flirtu, išnyktume. Mūsų paskyrimas yra aukštesnis ir

gyvenimas įdomesnis, magesnis. Be siekimų, be tikslų, be žinių gyvenimas yra per daug tamsus. Gyvenimui prasmę, skonį ir daug šviesių akimirų suteikia knyga. Juk ne tam įvestas Lietuvoje privalomas mokslas, ne tam kuopose beraščius moko skaityti ir rašyti, kad mokėtų statutus paskaityti, laišką parašyti ir algą gavus pasirašyti. Aukštesnis tikslas verčia išmesti milijonus litų. Tauta trokšta, kad jos kultūringumas pralenktų kaimynus, stumtų prietarus ir tamsumą, duotų karišmanų, patyrusių, apsišvietusių, turinčių idealus, kuris be raginimo ir baimės aukotųsi, sąmoningai suprasdamas mūsų tautos siekimus ir prigimtą teisę. Išsilavinęs karys yra kelis kartus vertesnis už beraštį. Beraštis yra nelaimingas akklasis.

Prisiminkim Vakarų frontą, kur kariai fortuose — linijose užmiršta nuovargį ir karo slegiančią nuotaką su knyga rankoje. Milijonai knygų, laikraščių plaukia į linijas, kurių laukia išsiilgę kariai. Tai yra geriausias vaistas ir ramintojas. Matome, kad ir patrankoms dundant knyga neišslysta iš rankų. Žinoma, tokie kariai žino savo pareigas, supranta tautos likimą pralaimėjus šį karą. Jie pasiryžę tik laimėti. Ne kalbos, paskaitos, kursai tą norą ir užsispyrimą įkalė, o knyga.

Knygų daug. Visų neperskaitysi. Ir jos yra įvairios. Kitos turi nuodų, mažos vertės, arba net žalingos. Karių bibliotekose rasi geras knygas, bet iš jų išsirink geriausias ir perskaityk. Nustebsi savo pažanga. Nukris uždanga nuo akių, kuri dengia tokį gražų pasaulį, pilną įvairumo, pergyvenimų. Sąlygos lengvos, dar esi raginamas, kad skaitytumei knygas iš bibliotekų. Todėl pasiryžk ir planingai pradėk skaityti knygas, kurios pagimdys geresnį karį, o sielą praturtins mintimis, protą — žiniomis. Tik, žinoma, reikia vengti kraštutinumo, ligoto skaitymo. Kiekviena laisva valandėlė, naktį prie budėtojo stalo, dar suvaidini „ligą“, kad per užsiėmimus galėtumei skaityti. Toks skaitymas beprasmis. Tai knygų „rijimas“, o ne skaitymas. Naudos maža, nes žinios greit išgaruoja taip prigrūstos, o ir pareigose apsileidi. Per savaitę perskaityk palengva, sąmoningai ir kruopščiai vieną gerą knygą, užteks. Naudos daug, nuovargio jokio, tik malonumas.

Išėjęs į atsargą, tą knygų skaitymo pamėgimą nuveši į namus, kuriuose palengva atsiras biblioteka. Pakelsim knygų tiražą, tada pati knyga atpigs, bus dar prieinamesnė kaimui.

Todėl tebūnie šautuvas ir knyga mūsų artimiausi draugai, savo kario prievoles ir pareigas atliksime sąmoningai, gerai ir sąžiningai.

R. Medelis

Velyku atostogos

VLNOR.

Juokias po ledu upeliai
Vis kaskart linksmiau, garsiau.
Žalios eglės galvas kelia —
Bus pavasaris tuojau.

Supas klevo šakos dykos
Dar žiemos miegu giliu.
Šaltos šiemet bus Velykos —
Be žiedų ir be gėlių.

Tačiau ūpas prieššventinis
Visur liejas — lyg daina.
Ūžia linksmos kareivinės
Švenčių nuotaika šaunia.

Sportininkai jau spėlioja:
Kažin — kiemas — ar nudžius?
Kuopos „malioriai“ svajoja —
Kaip reiks tepti margučius.

Plečias laukimu krūtinės.
Juokas supasi drąsus.
Bet kareivis Jurgis Blynas —
Jis linksmesnis už visus.

Tartum žaibas giedrą dieną —
Krito ta žinia ant jo —
Kad atostogų tris dienas
Gali vykti jis namo.

Ir nors žavios kareivinės
Jį viliojo likt linksmam —
Nusprendė kareivis Blynas
Švęst Velykas su tėvais.

Supa sniegą eglės žalios
Ant nukarusių šakų —
Skamba žvangina varpeliai
Pravažiuojant jam lauku.

Žirgas kojom sniegą skelia.
Blynas šypsosi linksmam —
Už giraitės, ant kalnelio
Stūkso tėviškės namai.

Blyno akys džiaugsmu žiba.
Kaista skruostai, lyg ugnys:
Ten toliau — kita sodyba,
Ten — Marytė jo šauni.

Ir svajot jisai pradėjo —
Ech, gyvenimas puikus.
Žirgas nešė jį kaip vėjas —
Ir sustojo pas vartus.

Seno tėvo — Mato Blyno —
Puošė lūpas šypsena.
Ir motutė apkabino
Jį laiminga ir linksmam.

Degė Jurgio jaunos akys,
Kilo jausmas įstabus —
Kada tėvas jam pasakė:
— Iš tavęs karys puikus.

— Žiūrėk — akys pažvalėjo .
— Tartum liepsna tau veidai.
— Ir judrus gi tu, kaip vėjas.
— Oi, ne toks jau, kaip kada!

— Tai smagu tarnaut Tėvynei.
— Žengt lygiom, drąsiom gretom!
Ir kareivis Jurgis Blynas
Linksmas įžengė trobon.

Už langų dar sniegas bala.
Vyšnioj supasi žiema.
Lūžta valgiais švenčių stalias,
Liejas nuotaika linksmam.

Suka ūsą senis Blynas.
Ir motutė — lyg gėlė.
Susirinko daug kaimynų
Mielą karį pamylėt.

Žydi rožėmis seselė
Šalia brolio taip šaunaus.
Štai kaimynas stiklą kelia
Linksmam šnypščiančio alaus.

— Tai išgersim susitarę.
— Tegu džiaugsmas lydi mus!
— Už mūs mielą, drąsų karį!
— Už jo pasisekimus!

Tėvas kitą ūsą suka.
Akys žiba dar linksmiau.
Ragina savo Jurgiuką:
— Tai išgerk, ar ką, sūnau.

Jurgis galvą panarina.
Slenka šiurpas krūtine.
— Smagu su jumis, kaimynai,
— Tačiau gert — negeriu, ne!

Ir iš lėto atsistoja.
Tiesiai moka jis stovėt.
— Mūs Tėvynė mylimoji
— Liepia mums blaiviems budėt.

— Eina rūščios karo dienos.
— Pučia vėjas neramus.
— Už tai turim būt kaip plienas,
— Kad nepūstų jis į mus.

— Atsimint taip pat privalom,
— Kad mūs Vilniuj mylimam
— Puošia linksmą švenčių stalą
— Šiemet nuotaika laisva.

— Plaukia džiaugsmas per Tėvynę,
— Plaukia didis ir brangus.
— Kam skandinti alkoholyj,
— Savo laimę ir džiaugsmus.

— Mes nežinom, kokį vėją
— Mums atneš kita diena.
— Tad tegu neliaus skambėjus
— Linksmam kariška daina!

Ir užtraukė Jurgis Blynas —
Ei, kas dainą nugalės —
Kaip kariai narsiom krūtinėm
Saugo laisvę mūs šalies.

Akys motinos sužibo
Neišsakoma šviesa.
Tėvas ūsą net nugnybo —
Džiaugės draugija visa.

Džiaugėsi, kad mūs Tėvynė,
Mūs gražioji Lietuva —
Kol ją toki sūnūs gina —
Mums per amžius švies laisva!

Dienos pralėkė nežymiai
Tarp dainų ir tarp džiaugsmų.
Išsiilgo Jurgis Blynas
Kareivinių mylimų.

Ir štai vieną dieną kovo
Skraidė saulė po laukus.
Jurgis, dešrom apsikrovęs,
Linksmas lėkė pas draugus.

Jį lydėjo šakos dykos.
Eglės — svyrančiom skarom.
Ei, Velykos, jūs Velykos,
Su margučiais ir dainom!

J. Palionis

SOVIETŲ SUOMIŲ TAIKOS SUTARTIS

Pereitų metų spalio 11 d. Sovietų Sąjunga su Suomija buvo pradėjusi pasitarimus, kurie turėjo tikslo susikeisti abiejų valstybių valdomų teritorijų dalimis, nes to, sovietų manymu, reikalavo Leningrado ir kitų jam artimų sričių saugumas. Be to, SSSR norėjo gauti tam tikras Suomijos valdomas salas, kuriose turėjo būti įrengtos sovietų karo laivyno ir aviacijos bazės. Trumpai suglaudus tuos Sovietų Sąjungos reikalavimus, jie buvo toki: 1) Sovietų Sąjunga iš Suomijos gauna dalį suomių Karelijos, maždaug 35 kilometrų perkeliant sovietų—suomių sieną į šiaurę, bet Suomijai paliekant Viipurio ir kitus gretimus miestus ir priėjimą prie Ladogos ežero, 2) Suomija perleidžia SSSR dalį Rybačio Srednės pusiasalio, bet už šituos teritorinius mainus gauna sovietų Karelijos 70.000 kv. kilometrų plotą, 3) Suomija išnuomoja Hangės ir kai kurias kitas salas Suomijos įlankoje sovietams, kurie ten įrengia savo karines bazes ir 4) Sovietų Sąjunga ir Suomija sudaro tarpusavio pagalbos paktą.

Maskvoje šiais visais klausimais tarp suomių ir sovietų derybos ėjo apie pusantro mėnesio. Kai kuriais klausimais abi šalys susitarė, bet nebuvo galima suderinti nuomonių dėl Karelijos dalies perleidimo, Hangės ir kitų salų išnuomavimo ir tarpusavės pagalbos pakto sudarymo. Nuo šito pakto, pagaliau, atsisakė ir sovietai. Suomia, matyti, tikėdamiesi ir kitų paramos, atkakliai priešinosi SSSR siūlymams, kurie vėliau virto gana griežtais reikalavimais. Po pusantro mėnesio derybos nutrūko, neduodamos jokių vaisių. Tuo pačiu metu Leningrado srityje įvyko suomių ir sovietų pasienio sargybų susišaudymas, kuris davė progos Sovietų Sąjungai nutraukti santykius su Suomija, o jiems nutrūkus, tarp abiejų valstybių 1939 m. lapkričio 30 d. prasidėjo karas.

Žinoma, tai buvo karas didžiai skirtingų jėgų. Atsimintina, kad Suomija turi tik 4 milijonus gyventojų, o Sovietų Sąjunga jų turi apie 180 milijonų. Bet Suomija išdrįso ginklu priešintis, nežiūrint tokio milžiniško jėgų skirtumo. Pradėdama karą, Suomija tikėjosi rimtos paramos iš Švedijos, Norvegijos, Anglijos ir Prancūzijos. Iš pradžių atrodė, kad ji tokią paramą ginklais ir reguliaria kariuomene gaus, tačiau juo toliau, juo šitos viltys menkėjo. Maždaug prieš dvi savaites, kai Suomija oficialiai paprašė atsiųsti jai į pagalbą Švedijos kariuomenę, tai švedų vyriausybė šitą prašymą griežtai atmetė. Vokietijos spaudžiama ir bijodama įsivelti į karą, Švedija taip pat nesutiko per savo teritoriją praleisti nė Anglijos ir Prancūzijos kariuomenės, kurios esą apie 100.000 buvę paruošta siųsti į Suomiją.

Matydama, kad realios karinės paramos iš niekur negauna, Suomija nutarė pradėti taikos derybas su Sovietų Sąjunga. Pirmuosius tarpininkavimo žygius padarė švedų vyriausybė. Derybos įvyko Maskvoje. Jos baigėsi taikos sutarties sudarymu. Tarp Sovietų Sąjungos ir Suomijos taikos sutartis buvo sudaryta kovo 13 d. rytą. Tą pat dieną 12 val. buvo nutraukti karo veiksmai. Taikos sutartis nustato, kad Sovietų Sąjunga iš Suomijos gauna: 1) Suomijos Kareliją su Viipurio ir kitais tos srities miestais ir visą priėjimą prie Ladogos ežero, 2) Maždaug pusę Rybačio ir Srednės pusiasalio prie Ledinuotojo vandenyno,

3) Laisvą susisiekimą sausuma per Petsamo sritį Suomijos šiaurėje, 4) Laisvą tranzitą geležinkeliais nuo Baltosios jūros ligi Botnijos įlankos, 5) SSSR išnuomoja 30 metų Hangės ir kai kurias kitas salas Suomijos įlankoje ir 6) Suomija su SSSR sudaro plačią prekybos sutartį. Be to, taikos susitarimas numato, kad Suomija ir Sovietų Sąjunga negalės dalyvauti jokiam susitarime su trečiosiomis valstybėmis, jeigu tas susitarimas būtų nukreiptas prieš suomių arba sovietus.

Palyginę pernykščius SSSR pasiūlymus Suomijai su kovo 13 d. sudarytu abiejų valstybių taikos susitarimu, matome, kad karo išdavoje sovietai laimėjo daug daugiau, negu jie anksčiau norėjo. Pirmiausia Suomija, atiduodama Viipurio miestą su apylinkėmis ir priėjimą prie Ladogos ežero, nustojo didelės dalies savo pramonės ir milžiniškų miškų plotų, o miškai suomiams yra vienas rimčiausių pajamų šaltinių. Suomija sovietams turėjo atiduoti milžinišką Imatros elektros stotį, kuri varė žymiąją dalį suomių pramonės įmonių. Rybačio ir Srednės pusiasaliuose esantieji suomių karo uostai turi būti nuginkluoti ir, apskritai, ta visa sritis turi būti remilitarizuota. Taip pat sovietams atiteko didelė dalis Suomijos karinių įtvirtinimų, vadinama Manerheimo linija. Jeigu prie to visko pridėti dar Hangės ir kitų salų išnuomavimą ir tuos milžiniškus karo nuostolius, kuriuos dabar tenka pakelti suomių tautai, tai lengvai suprasime, kokių sunkių dienų susilaukė Suomija.

Šiandien teisingai sakoma, kad Suomija viena atsistatyti neįstengs. Kadangi ji visame pasaulyje turi labai gerą vardą ir nuoširdžią pagarbą, tai suomių tauta tikisi, kad ji netrukus susilauks vertingos medžiaginės ir finansinės paramos. Tokia parama plačiu mastu organizuojama Šiaurės Amerikoje, Švedijoje, Norvegijoje, Danijoje, Anglijoje ir kituose kraštuose. Jeigu užsienių rinkliavos pinigais ir daiktais duos gerų vaisių, tai Suomijai neilgai trukus pavyks vėl atsistoti ant kojų, bet, žinoma, niekas jai negražins nustotų milžiniškos vertės turtų.

Dabar Suomija siekia sudaryti grynai gynimosi karinę sąjungą su Švedija ir Norvegija. Tokios sąjungos sudarymui pritarianti ir Sovietų Sąjunga.

Suomijos ir Sovietų Sąjungos taikos sutarties sudarymas garsiu aidu nuskambėjo visame žemės rutulyje. Užsieniuose tvirtinama, kad sutarties sudarymas esąs vokiečių pasiryžimo nugalėti anglus ir prancūzus vaisius. Mat, karui išsiplėtus Europos šiaurėje ir į jį įitraukus švedams, norvegams ir sąjungininkams, Vokietija nustotų žaliavų savo karo pramonei ir naftos varyti motorams, be to, jai afsirastų pavojus iš užnugario, kuris šiandien, dėka vokiečių—sovietų nepuolimo pakto, yra visiškai saugus. Žinodama šituos pavojus, Vokietija esą ir ėmusis neoficialaus šiaurės karo likvidavimo iniciatoriaus vaidmens.

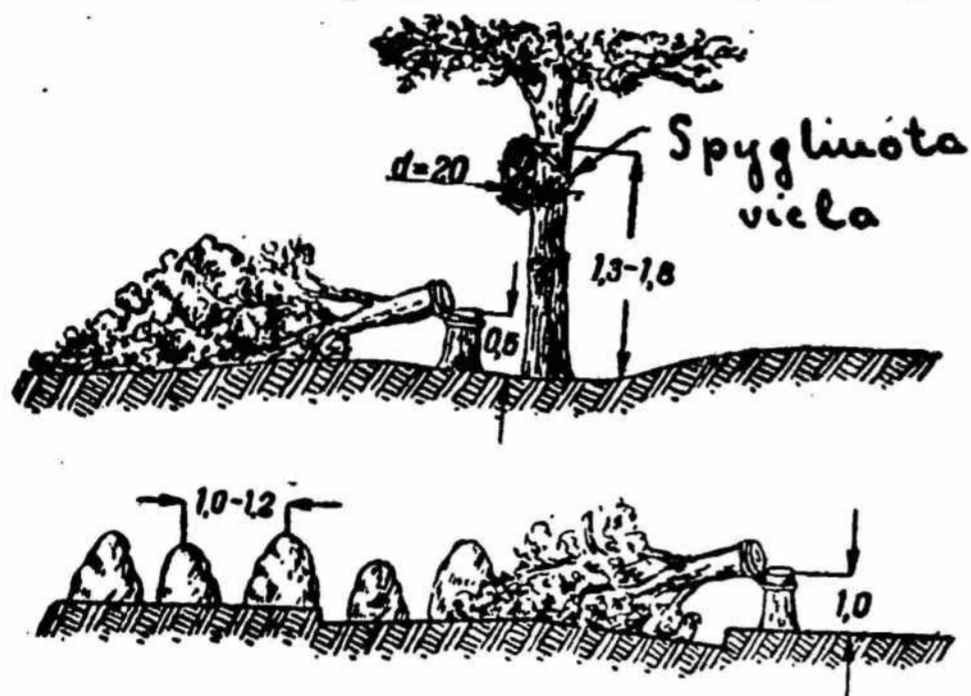
Taikos sutarties sudarymas Anglijai ir Prancūzijai ištiesų yra didelis moralinis smūgis. Esą, anglai ir prancūzai suomių pastūmėję į karą, tačiau, kada atėjo Suomijai sunkios dienos, tai jie nieko nepadėjo. Ryšium su tuo, Anglijoje ir Prancūzijoje kilo didelis nepasitenkinimas ligšioline sąjungininkų karo taktika Vakarų fronte. Prancūzijoje net reikalaujama vyriausybės pertvarkymo ir vyriausiojo karo vado gen.

Kliūtys Suomijos fronte

Sovietų kariniame žurnale „Technika i Vooruženija“ (1940 m. vasario mėn., Nr. 2) Sovietų — Suomų karo dalyviai majorai A. Cirlinas ir Pafas rašo apie nugalėtas Suomijoje kliūtis.

Suomijos kariai plačiai panaudojo gynimui vietovės savybes. Kirtiniai, įvairios kliūtys tarp ežerų, geležinkeliuose, prieš gyvenvietes ir pačiose gyvenvietėse, fugasai ir minos, — štai su kuo teko susidurti sovietų kariuomenei puolant suomių.

Kirtiniai buvo ypač dažnai įrengiami tiek keliuose, tiek paruoštose kautynėms ribose. Medžiai buvo nupiaunami arba nukertami 1,0—1,5 m arba 0,3—0,5 m aukštyje. Prieš guldant medį, jis apipinamas viela, kad medžio kamienas laikytųsi ant kelmo (1 pav.).

Pav. 1. Nuverstų medžių kliūtys. Pav. 2. Medžių kliūtys, sustiprintos dideliais akmenimis

Kirtinius buvo sunku nugalėti, nes kai kur jie buvo įrengti iki 1 km platumon ir tiek pat gilumon. Prieš kirtinius pridėliota minų, fugasų, o taip pat būdavo priversta didelių akmenų, kurių Suomijoje visur yra labai gausu (2 pav.).

Kirtiniai buvo minuojami ir viduryje. Dažniausiai tai buvo iš anksto, karui prasidėjus, įrengtos kliūtys.

Ta proga tenka prisiminti, kad panašias kliūtis labai plačiai naudojo praėjusiam šimtmetį karingos Kaukazų tautelės, besigindamos nuo besiveržiančios rusų kariuomenės. Buvo naudojami užvertimai medžiais ir uolų skeveldromis. Vėliau tai pramoko ir rusai. Tose vietose buvo itin kruvinos kautynės.

Be kirtinių, buvo įrengta daug prieštankinių griovių ir eskarų (priešo pusėn šlaitų nukasimai). Jų sie-

Gamelino atsistatydinimo. Esą, anglai ir prancūzai turi vesti nė gynimosi, bet puolimo karą.

Apskritai, suomių taikos sudarymą su sovietais sveikina visos valstybės, išskyrus Angliją ir Prancūziją, kurios tuo nėra patenkintos. Juo nuosirdžiau šiaurės karo gaisro likvidavimą gali sveikinti artimiausi Suomijos ir Sovietų Sąjungos kaimynai, kurie to karo metu išliko neutralūs ir norėjo, kad grįžtų taika. Baltijos valstybėms šitas taikos sugražinimas sudaro ramėnę nuotaiką ir šalina galėjusius jų saugumui ar neutralumui atsirasti pavojus. Mažoms tautoms šandieninė Suomijos nelaimė, kurią jos gerai supranta ir atjaučia, yra tačiau dar vienas įtikinamas įrodymas, jog niekad nereikia pasitikėti svetimomis jėgomis, bet mums tenka savo gyvenimą ir santykius su kitomis valstybėmis normuoti tik pagal savo pačių jėgas, kurios yra tikriausias valstybės laisvės ir nepriklausomybės laidas.

nos buvo velėnuotos ir sustiprintos kartimis su atasiomis, pririštomis prie inkarų. Prieš griovį įrengiama vielų tvora (3 pav.).

Pav. 3. Prieštankinis griovys su vielų tvora

Griovių sienos buvo 2,0—3,5 m aukštumo. Griovių išlankose buvo įrengti betoniniai lizdai flankuojantiems kulkosvaidžiams ir prieštankiniams pabūklams.

Paliekamuose praėjimuose ant kelių suomiai statė gelžbetonines piramides 1,6 m aukštumo arba didelius akmenis 2—3 eilėmis, šachmatų tvarkoje (4 pav.).

Pav. 4. Gelžbetoninės piramidės ant kelio

Kai kada piramides ir akmenys apraizgydavo spygliuota viela. Tokios rūšies kliūtys buvo vartojamos ne tik keliams užtvirti, bet ir kitur. Tokiais atvejais piramidžių arba akmenų kliūčių frontas pasiekdavo 200—500 m platumo.

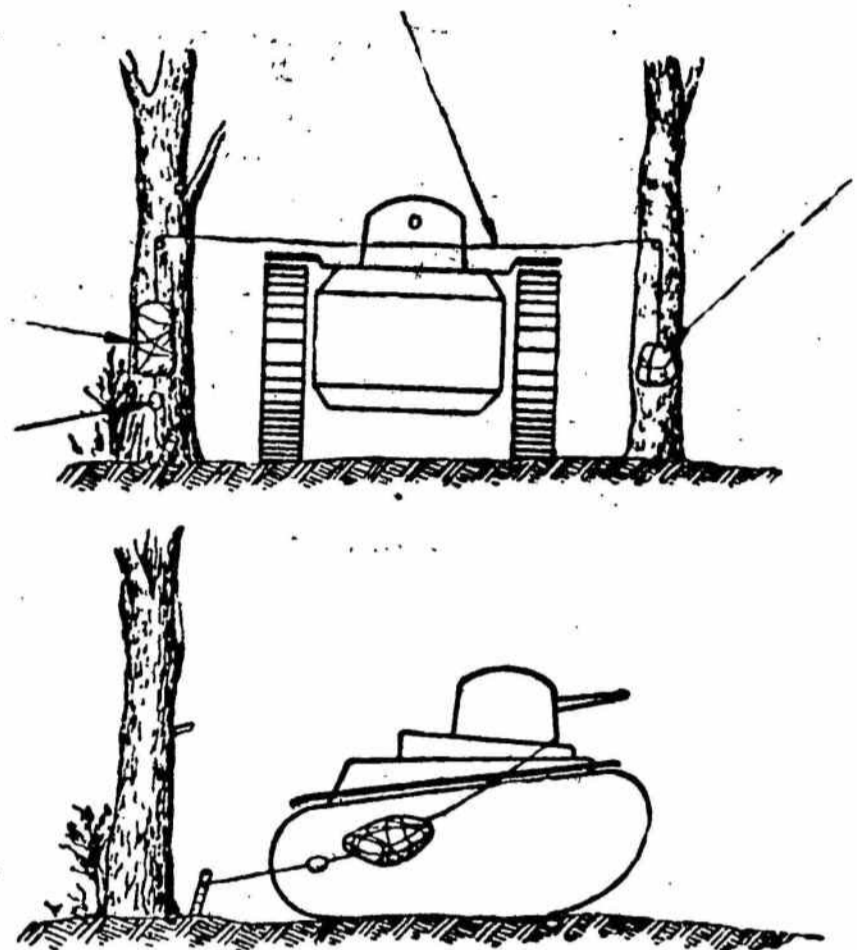
Kitur miške buvo įrengti prieštankiniai užtvėrimai iš 40—50 cm storumo rąstų, pritvirtintų prie medžių 1,5 m aukštyje (5 pav.).

Pav. 5. Prieštankiniai užtvėrimai

Suomiai turėjo daug atgabentų iš užsienio minų, fugasų ir visokių sprogstančių „staigmenų“.

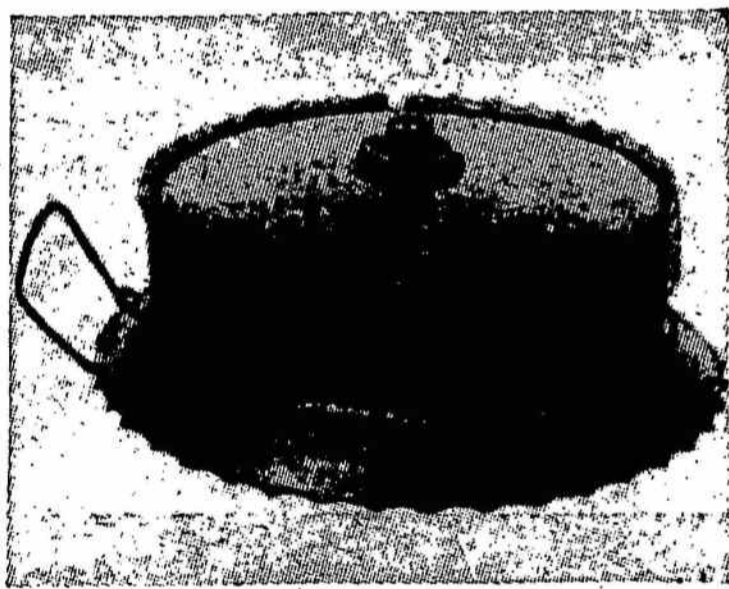
Štai, kad ir pakabinamas fugasas (6 pav.). Galimame tanko kelyje, tarp 2 medžių ar stulpų, 1,5 m aukštyje ant medžių šakų ar įkaltų basliukų pakabinama viela. Jos galuose pritvirtinami: iš vienos pusės 5—8 kg svorio sprogstamosios medžiagos užtaisas, o iš kitos pusės — tokio pat svorio akmuo. Nuo užtaiso degtuvo žiedo prie įkalto į žemę basliuko pratiesta viela ar virvelė. Kai tik tankas ar šarvuotas automobilis

Pav. 6. Pakabinamasis fugasas

užkabins vielą ar patrauks aukštyn sprogstamosios medžiagos užtaisą — įvyks sprogimas. Užtaisas sprogtas prie mašinos šono arba ant pačios mašinos.

Daug buvo rasta prieštankinių minų (7 pav.). Minoje įdėtas 3,5 kg svorio sprogstamos medžiagos užtaisas. Išardyta mina parodyta 8 paveiksle. Mina veikia tiksliai paspaudus iš viršaus mygtuką.

Pav. 7. Prieštankinė mina

Buvo vartojama daug ir pačių suomių karių padarytų minų ir fugasų su elektros lemputės baterijėmis ir kitų. Fugasai buvo statomi griovyje prie kelio, krūmuose, gyvenvietėse. Tai buvo tikros „staigmenos“. Karys įeina į namą, atidaro duris antras ir trečias — įvyksta sprogimas, namas užsidega. Kitas karys randa kieme pamestą kirvį, pakelia jį — sprogtas fugasas ir užmuša.

Tačiau Sovietų kariuomenės kariai, ypač pionieriai (rusiškai jie vadinami saperiais), greit susipažino su

Prisikėlimas

Jonas Docius

*Tau, kaip Kristui Jeruzalėn jojant...
Lenkės marga pasaulio minia;
Klojo auksą ir laurus po kojų,
Klojo ietis, šarvus, milines.*

*Lūžo vėtroje liepa ir uosis.
Skendo marėse balti laivai...
Nuplakta ir paplūdus kraujuose,
Tarp miškų nukryžiuota buvai.*

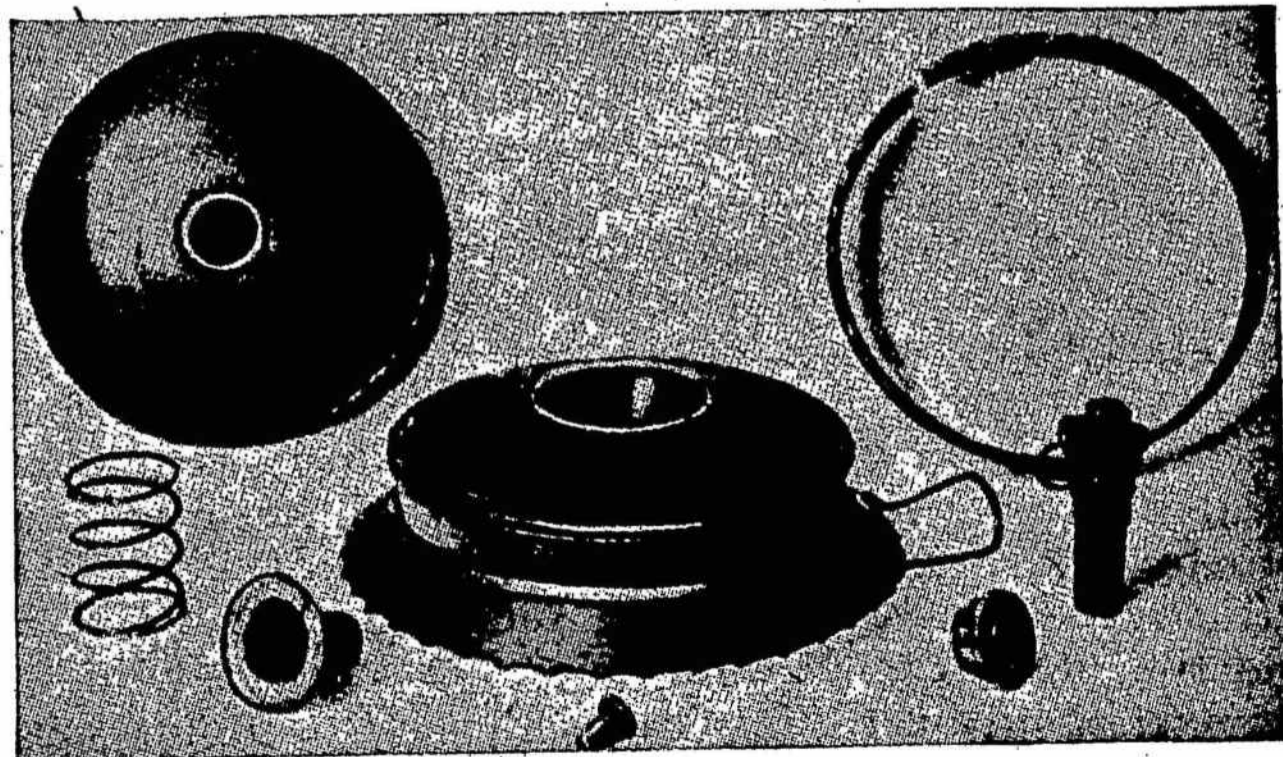
*Smaugė sūnų ir dukterį kuklią.
Čiulpė kraują iš tavo širdies...
Prisikėlei! Įvyko stebuklas.
Prisikėlei gyvent ir žydėt.*

*Praėjai ir per audrą ir ugnį —
Ant pečių savanorių nešta.
Gaudė arfos, trimitai ir būgnai
Žalių rūtų ir kryžių krašte.*

*Pro patrankų, pro bombų staugimą
Gaudžia žemėj Velykų varpai...
Žengiam tiesūs Tavyje atgimę,
Tave gint pasiryžę labai.*

*Auga liepa, šakojasi uosis.
Grižę paukščiai šakose giedos.
Tu, Tėvyne, tikėk — sužaliuosi!
Prisikėlus nemirt niekados.*

parengtais jiems įvairiais spąstais ir pramoko apsisaugoti nuo jų. Išėmus sprogdiklį, fugasas ar mina pasidaro nepavojinga. Viename kelyje 4,5 km. atstume sovietų pionieriai surado ir pašalino 160 minų.

Pav. 8. Išardyta prieštankinė mina

Prieš pėstininkų apkasus paprastai buvo įrengta 1—3 eilių vielų tvora, o praėjimai buvo prirengiami Bruno tinklais ir įvairiais vielų padarais.

Ltn. A. Petrulis

PRAKTINIAI PRIEŠŠARVINĖS APSAUGOS UŽDAVINIAI AUTOMATINIŲ PABŪKLŲ SKYRIUI IR BŪRIUI

(Žiūr. „Kario“ Nr. 11).

UŽDAVINYS Nr. 9 (Vadovas ir pabūklo tarnyba)

Pratimo tikslas: gynimasis nuo netikėto šarvuočių puolimo ugniavietės užėmimo metu.

Priešas: 2 tankai-modeliai.

Padėtis: pabūklas stovi ant kelio ir prikabinas prie autovežimo. Būrio vadovavimo grandis yra išvykus į priekį, žvalgyti ugniaviečių (žiūr. 6 brėž.).

Pavedimas: motociklistas perdavė žodžiu tokį įsakymą: „Pabūklo ugniavietė ten priekyje prie vėliavėlės (atstumas apie 500 m), užimti ugniavietę!“

Vykdymas: „Sėsk! — Kryptis vėliavėlė! (Parodoma vežėjui) — Pirmyn!“

Važiavimo metu netikėtai pasirodo 2 priešų šarvuočiai.

Skyrininkas įsako: „Pusiau kairėj šarvuočiai! — Nuo autovežimo! — 500 — Ugniavietė! — Ugnis!“

Mokymo pagrindai: Judesyje esąs pabūklas prieš šarvuočių akyvaizdoje yra bejėgis. Todėl pasiruošimas paleisti ugnį privalo būti visuomet užtikrintas. Nukabinus pabūklą nuo autovežimo, vežėjas tuojaus vyksta į uždangą. Jis yra atsakingas už autovežimo saugų pristatymą, paruošimą važiavimui ir ryšį su skyrininku.

Br. 6

UŽDAVINYS Nr. 10 (Vadovas ir pabūklo tarnyba)

Pratimo tikslas: pabūklas ugnies kautynėse (ugnies vadovas — skyrininkas).

Priešas: 6 tankai — modeliai.

Padėtis: būrys šitame bare yra užėmęs poziciją. Reikia laukti priešų šarvuočių pasirodymo. Tamstos (skyrininkui) pabūklas dešinėje.

Pavedimas: Tamstos kautynių laukas yra: dešinėje... kairėje... (parodoma vietovėje).

Vykdymas: pagal vado ženklą pasirodo 3 šarvuočiai 700 m atstume. Būrio vadas (vadovas) duoda ženklą paleisti ugnį.

Skyrininkas įsako: „Ugniavietė! — Tiesiog šarvuočiai! — 700! — Antrasis iš dešinės! — Ugnis!“

Skyrininkas seka ir, jeigu reikia, komanduoja reikalingas pataisas. Taikytojas savarankiškai keičia taikinį. Kai vadovas prižiūri taikinių nusakymą ir 3. pa-

būklininko užtaisymo veiksmus, tarpininkas su ortoskopu patikrina taikytojo taikymo tikslumą. Tarpininkui pranešus „Gerai!“, taikytojas keičia taikinį.

Iki šiol puolantieji tankai, pagal vadovo ženklą, grįžta atgal ir tuo pačiu metu, dešiniame sparne pasirodo trys nauji priešų šarvuočiai 400 m atstume.

Skyrininkas komanduoja: „Nauja kryptis trobesys! — Šarvuočiai! — 400! — Ugnis!“ Pratimas apsunkinamas, išvedus iš rikiuotės kurį nors pabūklininką.

Mokymo pagrindai: skyrininko griežtas vadovavimas ugniai, tarnybos bendradarbiavimas, greitas ugnies paleidimas į puolančius šarvuočius, pabūklo pasukimas nauja kryptimi — yra dalykai, kuriuos reikia dažnai mokyti.

UŽDAVINYS Nr. 11.

(Vadovas ir pabūklo tarnyba)

Pratimo tikslas: pabūklo kliūtis pašalinimas ugnies kautynių metu.

Priešas: 3 tankai — modeliai.

Padėtis: pabūklas yra laukiamoje parengtyje paruoštas šaudyti. Skyrininkas seka priešais esančią vietovę ir prie trobesio pastebėjo judantį šarvuotį.

Pavedimas: „Duok, tamsta, savo įsakymus!“

Vykdymas: skyrininkas komanduoja: „Pusiau dešinėje trobesys! — Šarvuočiai! — 700! — Kairysis tankas! — Ugniavietė! — Ugnis!“

Vadovas su ortoskopu patikrina taikymą ir po keleto šūvių praneša: „Kliūtis!“

Skyrininkas komanduoja: „Uždangon! — Pašalinti kliūtį!“

Po kliūtis pašalinimo, skyrininkas komanduoja: „Ugniavietė! — Senasis taikinis! — 400! — Ugnis!“

Mokymo pagrindai: paruošiamieji darbai paleisti ugnį vykdomi uždangoje. Kliūtys privalo būti greit pašalinamos uždangoje. Kautynių laukas sekamas toliau.

UŽDAVINYS Nr. 12.

(Vadovas ir pabūklo tarnyba)

Pratimo tikslas: pabūklo tarnybos veiksmai po sėkmingų kautynių.

Priešas: 1 tankas — modelis, kuris vaizduoja nukautą šarvuotį.

Padėtis: pabūklas sunaikina priešų puolantį šarvuotį. Vienas šarvuotis yra apie 30 m nuo ugniavietės, kuris nuo sugedimo toliau važiuoti negali. Keistinė ugniavietė yra ten prie beržo.

Pavedimas: skyrininkui: „Duok, tamsta, reikalingus įsakymus!“

Vykdymas: „Uždangon! — Keisti ugniavietę! — Pabūklą traukti žmonių jėga! — 5. ir 6. pabūklininkai, pasirūpinti šaudmenimis keistinėje ugniavietėje!“

PĖSTININKAI DEBESYSE

Dabartinių karų (Lenkijos, Suomijos) metu buvo plačiai naudojami oro desantai — parašiutininkai ir oro pestininkų daliniai. Šioji ginklų rūšis yra pati moderniausia, išaugusi ir išstobulėjusi jau po buv. Didžiojo karo, todėl ir pakalbėsime apie ją čia keletą žodžių.

PARAŠIUTO ISTORIJA. Pirmąsias mintis jau randame genialaus renesanso atgijimo laikų menininko, architekto, inžinieriaus Leonardo da Vinči (XV—XVI) brėžiniuose ir samprotavimuose, kad 12 mastų ilgio ir pločio „lietsargis“ gali iš norimo aukščio nuleisti nesužeistą žmogų.

Po 100 metų vieno veneciečio-italo pabandyta tai ir praktiškai padaryti, šokant iš bokšto. Tačiau parašiutizmas tada neprisigijo, nes neturėjo praktinės, pritaikomosios naudos. Tik aviacijai plečiantis, parašiuoto reikšmė pamažu kilo ir pasiekė moderninio pritaikymo galimybių nūdieniniame kare.

Pirmieji parašiutai (medžiaga ir popieriu aptraukti griaučiai) buvo pritvirtinami prie žvalgybos balionų apdangalo, kad, pavojui ištikus, galėtų nusileisti stebėjimo krepšys. Pirmąjį laisvą šokimą iš baliono darė vienas prancūzas (1797 m.) iš 700 m aukščio, kuris pavyko laimingai. Dabartinių parašiutų principo (padarymo pagrindo) išradėju laikomas tūlas anglų kapitonas. Jo parašiuotas turėjo sudedamą medžiaginį gaubtuvą — skėtį, prie kurio lakūnas prisirišdavo diržais. Gaubtuvas buvo virvėmis pritvirtintas prie baliono apdangalo. Krentas kūno svoris virves nutraukdavo, oras patekdavo į palaidą gaubtuvą ir jį išpūsdavo.

Iš lėktuvo pirmą kartą iššokta tik 1912 m. Amerikoje. Tačiau pradžioje buvo daugiau sukauptos mintys į aviacijos (motorų technikos) tobulinimą, negu į parašiuoto pritaikymą. Todėl tais laikais nebuvo sukonstruota tokių parašiutų, kurie būtų lengvi ir patogūs paimiti į siauras lėktuvų kabinas. Bet ir išsiskleidęs dažnai išiveldavo į daugybę lėktuvo tarpvarnių skyrių. Tuo būdu daugiau, negu iki vidurio buv. Didžiojo karo, lakūnai bemaž parašiutų nenaudojo. Parašiutai plačiau buvo vartojami žvalgybos balionuose, nes jis greičiau užsidegdavo. Be to, buvo susidariusi nuomonė, kad lakūnas, gavęs parašiutą, nejaus atsakomybės ir pirmojo pavojaus atveju iššoks iš lėktuvo. Masinis aprūpinimas skraidančiojo personalo (lakūnų, žvalgų) susidūrė su didelėmis išlaidomis. Tačiau didelis skaičius žūvančių drauge su lėktuvais lakūnų vis dėlto privertė bent karo pabaigoje įsivesti parašiutus.

Po karo parašiuoto tobulėjimas vėl sustojo vietoj. Tik Jungtinės Amerikos Valstybės ir į jas nusižiūrėjusi S.S.S.R. žengė į priekį parašiutų tobulinimo ir jų panaudojimo kariuomenėje ir civilėje aviacijos srityje. Ir vienoje ir kitoje valstybėje parašiutizmas prigijo ir plačiai paplito masėse, kaip sportas. Parašiutininkų klubai priskaito tūkstančiais savo narių ir savo meną rodo per tautos, kariuomenės ir organizacijų šventes.

PARAŠIUTAS. Iš parašiuoto reikalaujama: lengvumo, parankumo ir pasitikėjimo. Tai davė pirmenybę paties parašiutininko aptarnaujamam parašiutui (laisvo kritimo) prieš automatinis (pririštus prie lėktuvo).

Automatiškai atsidarančio parašiuoto blogos savybės šios: Ne visai patikimas atidaromosios virvelės veikimas (kliūtis), parašiutininkas pririštas prie šokimo vietos, dėl didelio lėktuvo greičio gaunamas labai smarkus smūgis, kurio kartais gali žmogus neatlaikyti. Viso to išvengiama atidarant parašiutą jau toli palikus lėktuvą.

Pirmasis laisvu kritimu iššoko 1919 m. iš 600 m aukščio amerikietis Irvin savo paties darbo parašiuotu. Parašiutą

išskleidė tik 200 m aukštyje nuo žemės. Jo parašiuotas, kaip patikimai veikia, greit buvo įvestas ir kitur.

Irvinio pavyzdžio parašiuotai turi: a) gaubtuvą su laikomaisiais viržiais, b) pagalbinį parašiutėlį, c) laikomuosius diržus, d) sudedamąjį krepšį-luprinę.

Gaubtuvas lietsargio pavidalo, susiūtas iš atskirų skilčių: šilko ar medvilnės medžiagos. Pasižymi lengvumu ir tvirtumu. Viršuje gaubtuvas turi skylę (orui išeiti leidžiantis) su jos plotą reguliuojančiu vožtuvu. Iš vidaus, prie skilčių, jausti stiprūs šilko ar medvilnės verpinių viržiai, gali išlaikyti net septyneriopą apkrovimą.

Pagal b. parašiutėlis tarnauja parašiutui išvilkti iš krepšio šokant. Yra apie 1 m skersmens. Parašiutėlį atidaro tam tikras spyruoklinis mechanizmas, parašiutininkui patraukus rankeną. Parašiutėlis viržiais pritvirtintas prie didžiojo parašiuoto. Pats išsiskleisdamas ir didįjį ištraukia.

Laikomieji diržai patikimai apjuosia parašiutininką iš priešakio, nugaros, per pečius ir turi kilpas kojoms. Diržų tikslas laikyti šokiką ir, parašiutui išsiskleidžiant, gautą smūgį lygiai paskirstyti visam kūnui.

Sudedamasis krepšys tarnauja visam parašiutui sudėti (gaubtuvus ir viržius), brezentinės medžiagos, sustiprintas vielos rėmais.

Parašiuotas turi 42,4 m pločio, 740 cm skersmens, 24 viržius, prie 80 kg svorio turi 7 m per sekundę kritimo greitį. Lakūnui šis parašiuotas tarnauja kaip sėdynė (net pagalvėlė įsiūta); žvalgas, specialiai įrengtų diržų pagalba, gali parašiutą perstumti į vieną ar kitą pusę, kas labai palengvina šaudymą.

Įvairių valstybių naudojami parašiutai savo bendromis savybėmis ir įranga yra panašūs, tik skiriasi: prisegimu prie lakūno, atidarymo įrengimu, smūgio išlyginimo patobulinimais, viržių skaičiumi ir kt.

Bendri duomenys tokie: parašiutų pločiai 34—58 kv. m, svoriai — 5—10 kg, išsiskleidimo laikas 1, 2—3,8 sek., kritimo greitis 4,5—7 m per sek. Iš dabartinių parašiutų reikalaujama, kad: a) lakūnas kiekvienu metu galėtų palikti lėktuvą be kitų pagalbos; b) parašiutą galėtų laikyti nuolatinėje parengty; c) nekludytų lakūnui veikti ir iššokti; d) išlaikytų pakankamą apkrovimą; e) išsiskleidimo metu smūgis būtų lygiai išdėstytas; f) išsiskleistų po 2—3,5 sek. (apie 50 m nukritus); g) kritimo greitis būtų 4—7,5 m/sek.; h) parašiuotas būtų valdomas ore; k) nukritęs žemėn, lakūnas galėtų greit atsipalaiduoti nuo parašiuoto ir nevilktų jo žeme; l) greitai ir be sunkumų būtų sudedamas.

KAS GALI BŪTI PARAŠIUTININKU? Parašiutininkus renka speciali gydytojų komisija. Išrinktieji nuolat kontroliuojami. Anksčiau neskraidžiusių asmenų pirmąjį (bandomą) skridimą lydi gydytojas ir stebi jų savijautą, orientaciją. Prieš pirmąjį šokimą taip pat patikrina sveikatos būseną ir asmenims prislėgtu balsu, nepaprastai susijaudinusiems neleidžiama šokti. Parašiutininku negali būti: 1. sergą nervų ligomis ar turį į jas palinkimą; 2. sergą vidaus ligomis, ypač širdies, plaučių, kraujo indų; 3. per sunkūs, labai neproporcingi, blogų akių.

PARAŠIUTININKŲ MOKYMAS. Teorinis ir techninis mokymas klasėje nagrinėja parašiuoto dalis, parašiuoto sudėtytą ir priežiūrą, veiksmus su parašiuotu. Veiksmams mokytį pradžioje naudojama įranga, panaši į lakūno kabiną (žiūr. pav. 1), iš kurios iššokęs būsimas parašiutininkas pakimba ant dirbtinių parašiuoto viržių ir čia gali daryti įvairius judesius.

Visų parašiutininko veiksmų sunkiausi yra: atsiskyrimas nuo lėktuvo, nušokimas ant žemės, parašiuoto atidarymas ore ir valdymas. Šioms savybėms įgyti ir tobulinti naudojama labai įdomi priemonė — parašiutininkų bokštai (pav. 2). Parašiutininkų bokštai būna apie 30 m aukščio, viršuje turi šokimo aikštelę, kurią galima pasukti norima kryptimi — prieš vėją. Virš aikštelės kabo jau išsipūtęs parašiuotas, kurį, kad nekiltų į viršų, prilaiko svoris — atsvara. Prisitvirtinę šio parašiuoto diržus, parašiutininkai šoka žemyn, mokosi valdyti skriejančią parašiutą ir nušokti. Vienam nušokus ir atsipalaidavus, pats parašiuotas grįžta į bokšto viršūnę. Tokio parašiuoto kritimo greitis būna apie 5 m/sek. Nors šitokie

Užėmus keistinę ugniavietę, skyrininkas siunčia ryšininką (4. pabūklininką) pas būrio vadą pranešti apie kautynių padėtį, šaudmenų stovį ir nuotolius.

Mokymo pagrindai: po sėkmingų kautynių užima keistinę ugniavietę. Visi judesiai neturi būti matomi priešui. Skyrininkas rūpinasi sekimu ir praneša būrio vadui apie kautynių eigą.

(B. d.)

Ltn. Kiveris

1. Pirmoji parašiutininko praktika: šokimas pro „lėktuvo“ duris. 2. Parašiutininkų bokštas. 3. Neriame žemyn. 4. Parašiutininkais pražydes dangus. 5. Nušokę parašiutininkai renkasi ir skuba vykdyti savo uždavinį. 6. Parašiutininkų treniruotė aerodromo žolėje.

įrengimai ir turi keletą blogų savybių, būtent: išskleistas parašius be jokio parašiutininko veiksmo, per mažas kritimo laikas neleidžia ilgiau pavairuot, aukšti bokštai neturi užkėlimo priemonių ir laipiojimu be reikalo nuvargina šokiką, tačiau dėl mokymo pigumo, paprastumo ir reikiamų dvasinių savybių iškėlimo (drąsa, savęs nugalėjimas) visur vartojami.

Toliau eina šokinėjimai iš lėktuvų įvairiuose aukščiuose ir įvairiose lėktuvo padėtyse (pav., iš suktuko, posūkio, pikirovimo, spyralės ir kt.). Toliau seka: šokinėjimai laisvu kritimu iš įvairių aukščių ir šokinėjimai ypatingai sunkiomis sąlygomis: naktį, į vandenį, su kautynių apranga (šargybų), su municija ir kt.

Paskutiniu metu pradkami vartoti savotiški įrankiai, vadinami „Parašiutininkų katapultos“, kurios, motorų gami-

namos oro srovės pagalba, tuoj pačiumpa priešaky įrankio atsistojusį parašiutininką ir, išpūsdamos parašius, išmeta šokiką 30—40 m į viršų. Tačiau, kadangi toks išpūdis praktiškame parašiutininko darbe retas, tai iki šiol pagrindiniu mokymo įrankiu ir liko minėtieji bokštai.

ORO PĖSTININKAI. Antroje pusėje buv. Didžiojo karo buvo daromi pirmieji mėginimai prieš užnugaryje išsodinti sprogstama medžiaga gausiai aprūpintą kari, kuris susprogdintų prieš geležinkelio liniją, tiltą, municijos sandėlį ir t. t. Tuo tikslu lėktuvas turėdavo nusileisti prieš užnugaryje, išsodinti ir sutartu laiku vėl jį paimti. Priešui pajutus tokio lėktuvo nusileidimo vietą, buvo stengiamasi atišaudant lėktuvo kulkosvaidžiais vėl pakilti.

Karo atsiminimuose randame, kad daugelis tokių uždavinių, parinkus labai sumanius vykdytojus, pasisekdavo įvykdyti. Tačiau masinio karių išlaipinimo su ginklais, aprūpinimu ir municija laikai dar nebuvo atėję.

Parašiutizmas šiai sričiai davė naują mintį ir panaudojimą. Pirmieji parašiutininkų dalinių savybes išbandė rusai, savo manevrų metu vartodami masinius šokimus po 600—900 grupėje (1935 m.). Iš pasisekusių nušokimų ir kilo mintis plačiai panaudoti parašiutininkus ir paruošti bei apsaugoti oro pėstininkų išlaipinimą.

Oro pėstininkai transporto ar kovos (bombonešių) lėktuvais perkelti per frontą ir išlaipinami. Pėstininkų daliniai su priskirtais (taip pat lėktuvų perkeltais) šarvuočiais, tankais, artilerija sudaro labai didelį pavojų prieš užnugariui — aerodromams, rezervams (žmonių ir municijos), svarbiems įrengimams ir fronto kariuomenei. Nuo tų pavojų apsiginti priešas turi turėti stiprią aerodromų apsaugą bei stiprius priešlėktuvinius dalinius savo rezervuose.

Išlaipinti oro pėstininkai, kartu su nušokusiais parašiutininkais, sudaro nuo savosios kariuomenės ir tiekimo atskirtą dalį, todėl turi būti aprūpinami taip pat iš oro.

Toks stambus aprūpinimas (tūkstančiais tonų) yra galimas. Tai įrodė italų - etiopų karas, kada italai ne tik municiją lėktuvais nuleisdavo, bet net gyvus gyvulius: ožkas, jaučius (nes prie 60° karščio visokia papiauto gyvulio mėsa sugesdavo).

Parašiutininkai, be čia minimų aplinkybių, dar gali būti panaudojami šnipinėjimo, sabotažo, agitacijos prieš pusėje veiksmams. Valstybės, turinčios tūkstančius sportininkų - parašiutininkų, gabių, mokytų ir sumanių žmonių, mokančių kalbų ir susipažinusių su šnipo darbu, aišku šią progą išnaudos.

Oro pėstininkų dalinių dydis įvairiose valstybėse įvairus: pareina nuo bendro aviacijos lygio, pajėgumo ir visos kariuo-

Staurbo žemė

(Žiūr. „Kario“ Nr. 11)

Paskui staiga Gailius pradeda tardyti.

— Kokie tamstos santykiai su tuo žmogumi, kuris lydėjo jus ligi čia!

Saugūnaitėi jau buvo aišku, kad tai niekas kita, kaip tardymas. Bet ji juk buvo savuose namuose. Čia jai dabar norėjo įsakinėti kažkokie civiliniai žmonės, išbrovę į jos dėdės namus. Saugūnaitė pajuto savyje augantį užsispyrimą nebūti tokia, kad su ja galėtų elgtis taip, kaip kas panorės. Savarankiškumo ir ambicijos joje buvo pakankamai. Ji net pasijautė išdidi, tiek išdidi, kad turi turėti savo valią ir savo norus.

— Jis mano pažįstamas, — Saugūnaitė atsakė tokiu balsu, kuris rodė, kad daugiau tuo reikalu nenori kalbėti.

Bet Gailius, nors suprato jos balso toną, tačiau buvo toks pat šaltas ir užsispyręs.

— Kiek metų tamsta su juo pažįstama.

Moteryse užsispyrimas kyla, lyg ūmus potvynis. Saugūnaitė tuoj savo viduje pajuto pasipiktinimą, kad rūpinasi jos asmeniškais reikalais.

— Gal tamsta paaiškinsi man, kokią prasmę turi klausimai, kurie liečia tik mane vieną?

Gailius žiūrėjo tokiu pat šaltumu į ją. Matė jos užsispyrimą ir tai jam atrodė savotiškai įdomus žaidimas.

— Visa ši apylinkė yra karo padėtyje. Vykdančią valdžią aš atstovauju. Ir dėl to prašau atsakinėti man, nes visa tai turi tam tikrą reikšmę.

— Mano privačiu gyvenimu jūs karo nelaimėsite, — atsakė ji. — Aš sugrižau iš miesto, nes mirė mano dėdė. Mano pažįstamas, labai džentelmenišką ir malonus vyras, palydėjo mane ir dabar aš esu čia, savo namuose. Daugiau jums nieko neturiu pareikšti.

— Taip, tai taip, panele... Bet mane ypač domina jūsų malonūs pažįstamas.

— Nepriverskite mane būti kažkokia policijos pranešėja. Viską, kas įdomu apie mūsų bendrąjį pažįstamą, išsiaiškinkite su juo pats.

Gailius lūpų kertele šyptelėjo. Vargšė naivi mergaitė. Jei, žinoma, tokia ji yra. Ji mato Haidoje tik malonų poną... Tačiau nepasitikėjimas visais, o tikėjimas tik savimi, buvo didysis Gailiaus pagelbininkas ir kelvedys. Prieš jį sėdinti mergaitė gali būti lygiai naivi ir nieko nežinanti, bet gali būti taip pat ir visa

tai vaidinanti artistė. Antrąja jos role pats Gailius asmeniškai tikėjo daugiau...

— Norėčiau aš kažką smėliau žinoti apie jūsų santykius su tuo maloniuoju ponu... — paskutinius du žodžius jis ištarė su tam tikra ironija.

— Juose nieko įdomaus nematau tamstai, — atsakė Saugūnaitė.

Ir taip juodu iš pirmosios valandos pasidarė priešais.

Gailius nuostabiai susivaldė ir oficialiai linktelėjo.

— Jūs susiraskite ir parodysite savo dokumentus. Jei esate tikrai Jovaro giminaitė, aš leisiu jums čia kurį laiką pasilikti. Tai viskas...

Gailiui reikėjo pamatyti, kas darėsi tuo metu merginoje. Ji pasijuto skaudžiai užgauta ir lyg nuplakta tuo įsakinėjančiu balsu, nesiskaitymu su ją ir visais tais leidimais...

Kai ji išėjo iš kambario, jos lūpos buvo sukąstos. Ji pajuto Gailiui neapykantą. Tai buvo žmogus, kuriame slypintis šaltis stūmė ją nuo jo. Tai buvo kažkas baisaus, nuo ko ji norėjo pabėgti. „Nepakenčiamos dienos, jei man reiks gyventi čia kelias dienas, — pamąstė ji. — Aš nenoriu matyti daugiau to žmogaus. Ir koks galantiškąs ir švelnus jai buvo Haida. Tik vienas jis dabar buvo jai artimas žmogus...“

ATAKA VIDUDIENYJE

Slankių bažnytkaimyje gyvenimasėjo paprastu žingsniu.

Penkios dienos, kai Saugūnaitė svečiavosi čia. Ji pajuto, kad žvilgsniai, slapti žvilgsniai budriai sekė ją. Su Gailiūmi ji buvo susitikus, bet jie pasikeisdavo tik šaltu linktelėjimu, tik mikroskopišku mandagumo krislu.

Iš vyrų ji susipažino su Riboniu, tuo nauju, iš pat Kauno atvykusiu savanoriu. Atrodė, kad po pigiais jo drabužiais slėpėsi inteligentiškąs žmogus ir Adai buvo malonu su juo praleisti keletą valandų.

Vinkšna, antrasis iš Kauno, taip pat nebuvo blogas vyrukas. Tik šis atrodė daugiau avantiuristas, amžinai čiupinėdavo ginklus ir teiravosi, kada reiks eiti kovoti.

Raudžiukas labai dažnai buvo arti Saugūnaitės. Jis pašokdavo jai padėti kokį namų ruošos darbą atlikti, virtuvėlėje taisydavo avalynę, atsirasdavo papupyje su meškere, kai ten būdavo Saugūnaitė.

Juodu dažnai pasikalbėdavo. Mergaitė nežinojo, kad mažas, plonu balseliu dainuojantis Raudžiukas

menės dydžio. Vokiečių daviniams, rusai viename tokiame dalinyje turi apie 970 vyrų, apie 21 įvairių kalibrų pabūklą, 82 kulkosv. ir kt. Tai sudarą apie 330 tonų svorį, išdalinamą 115-kai transporto lėktuvų.

Prancūzija daugiau susirūpinusi parašutininkų dalinių (kuopų) organizavimu, kurioms numato dvejopą paskirtį, būtent: oro pėstininkų dėsančių priedangai ir priešų užnugario įrengimams sprogdinti bei gadinti.

J. R.

buvo ne tiek paslaugus nuo gimimo dienos, kiek buvo uolus Gailiaus įsakymo vykdytojas — sekti merginą, kad jokiū būdu ji nepasitarnautų priešui...

Vieną dieną atvyko iš kažkur vežimas su keliais vyrais.

Gailius buvo linksmas ir tvirtai paspaudė atvokusią rankas. Tuo metu Saugūnaitė tvarkėsi mažam sodelyje. Raudžiukas, žinoma, jai padėjo pririšinėti medžius.

Ada girdėjo, kaip už kelių žingsnių kalbėjo vyrai. Gailius klausė:

— Kiek laiko važiuote?

— Tris dienas. Jei tiesiai vieškeliu būtume braukę, tik pusantros sugaištume. O tais šunkeliais besidaužant, manėme, kaulai išsibarstys.

— Ir patį didįjį turite?

— Visai naują! — švilptelėjo mažo veido, atrodančio, lyg suspausta kumštis, vežėjas.

Kitas — sausas, karinėm kelnėm ir ligi barzdos užsegiotu švarku vyras, taip pat atvykęs kartu, pasakė šiurkščia balso gaida:

— Jį čia pat turėjome paruošę. Jei kas lįstų, tuoj gautų iš jo... Galime išbandyti.

Jis norėjo kažką parodyti vežime, bet Gailius sustabdė:

— Palauk! — Paskui jis pažiūrėjo sodelio link. Saugūnaitė, nors nežiūrėjo į jų pusę, bet viską puikiai girdėjo.

— Kažkokia moteris čia apsigyveno. Ir tik aš laukiu, kada ji išsikraustys. Ji nereikalinga čia ir jos reikia saugotis.

Tai, ką ji išgirdo, mergaitei be galo buvo skaudu. Ji norėjo drožti veidan Gailiui už tuos žodžius. Jis jos neapkentė, o nemažiau ir ji jo.

— Važiuok su vežimu ten prie kluono, — o paskui Gailius dar pridėjo. — Ir kaip tyčia ji čia...

Nuo kluono pusės ji išgirdo ir daugiau linksmy balsų. Ir Raudžiukas nenustovėjo vietoj. Jam taip pat norėjosi patekti ton pusėn.

— Panele... Aš manau, kad užteks šiandien čia sodininkauti. Jau pat laikas būtų pietus virti.

Bet Saugūnaitė nesiskubino. Lapės žvilgsniu Raudžiukas sekė, kaip iš vežimo traukė šovinių dėžes, šautuvus, net kažkokį nepaprastą, nematytą juodą prietaisą išėmė...

— Ir saugok tą sijoną... — sumurmėjo Raudžiukas. Tur būt, nieks taip moterų neapkentė, kaip jis tada... Jis negalėjo pasitraukti iš savo seklio pareigų.

Staiga įvyko kažkas, tarsi plyštų kalno viršūnė ir sudrebėtų besiverčią žemyn akmenys.

Iš visų trijų bažnytkaimio pusių vienu metu nuo šūvių sudrebėjo oras. Šnypsdama įpykusios gyvatės balsu, išlėkė balta raketa, o jai pasirodžius, lenkų partizanai, prislinkę ligi Gailiaus armijos vietovės, šautuvų ir kulkosvaidžių ugnimi paskelbė apie save...

— Prie ginklų! — suriko laukiniu ir galingu balsu Gailius.

Tuo pačiu metu prie kluono vienas iš jo partizanų susirietė ir griuvo žemėn. Į namų sienas suspragėjo kulka, o per Jovaro krautuvės langus perbėgo kulkosvaidžio serija, taškydama stiklus...

Raudžiukas už rankos patraukė Saugūnaitę ir abu pasislėpė už krūmų.

Gailius pasirodė netoli jų. Jis užtaisė tik atgabentą kulkosvaidį ir tuoj paleido pirmą salvę.

— Rke rke rke... — pradėjo loti ginklas, kulkomis nužymėdamas kaimelio gatvę.

Staugdami lenkai lipo per tvoras į miestelį.

AR JIS NEŽUS?

Pirmą minutę Gailiaus vyrų padėtis buvo nepavydėtina. Lenkai puolė iš visų pusių kartu, nepaprastai gausiai šaudė ir atrodė, kad viskas buvo baigta. Bet partizanų vadas mokėjo savo vyrus valdyti.

Jis puikiai valdė kulkosvaidį ir tuoj miestelio pusę nuo kapinių padarė tuščią. Kažkoks senis, lenkų partizanas, lipo per tvorą ir jį serija beveik perpiovė. Dar du ten buvo nukauti.

Gailius, kiek pašaudęs, kulkosvaidį atidavė jį atvežusiems, o pats pasitraukė ligi Jovaro krautuvės. Čia buvo lyg ir centras, iš kurio jis galėjo valdyti puolimą.

Nomeika, su rūkstančiu parabeliu, išdygo prieš vadą.

— Nuo mokyklos pusės juos nustumėme. Jie sustojo už namų...

— O miestelio vakaruose?

— Ten jie įsibrovę į trobesius ir iš jų langų šaudė kulkosvaidžiu. Lenkai mažąją gatvelę valdo ugnimi ir visai negalima per ją pereiti.

— Atgabentkit čia šiandien atvežtasias granatų dėžes. Aš tuojau sudarysiu puolamąją grupę.

Į namus įnešė du sužeistuosius. Vienas Vilniaus gimnazistas gavo kulka per blauzdą, o antrasis, ūkininkas iš apylinkės, šūvį į vidurius.

Gailius tik trumpai dirstelėjo į juos. Kiekviena kova reikalauja savo duoklės. Tik pasiaukoję padeda nugalėti liekantiems.

— Kur Jovaro giminaitė? Ji turi prižiūrėti juos.

Netrukus atsirado Saugūnaitė. Ji buvo kiek išbalusi. Kautynių garsai ir be galo tankūs šūviai atrodė tikru pragaru miestelyj. Kulkos kapojo langų stiklus ir poškėjo į sienas...

...Prie ginklų! — laukiniu balsu suriko Gailius...

Staiga Gailius sugriebė Saugūnaitę už rankos.

— Atsargiai, — sušvokštė jis, ją patraukdamas į save. Mergaitė atsidūrė be galo arti jo ir jie jautė vienas kito alsavimą.

Gailiaus greitas veiksmas buvo visai laiku. Tuo pačiu metu sprogo langas ir kambaryj pasipylė stiklų šukės. Saugūnaitė neatsargiai pasirodė lange, o tuo metu lenkų partizanai į ją atkreipė kulkosvaidžio ugnį.

— Saugokitės galvą prarasti. Nepasirodykit lange. — Gailius jai užleido saugų kambario kampą. — Jūs prižiūrėkite mūsų sužeistuosius...

Dar atnešė du vyrus. Vienas Gailiaus partizanas buvo nukautas. Kulka jam išėjo per kaktą ir ten tekėjo tik maža kraujo srovelė.

Šiurpas jautėsi kambaryje ir mergaitei sukosi galva. Bet užteko jai pažiūrėti tik į Gailių. Pamatyti jo akmeninę veido kaukę, kai jis kažką skubiai ir neatšaukiamai įsakinėjo vyrams. Tarsi jis nematė ir nejautė viso to aplinkinio siaubo, tarsi jis buvo ne žmogus, visiškai bejausmis, bet mašina, kuri eina tik pirmyn.

— Paimti po tris granatas. Mes šliaušime ligi mokytojo namo. Aš mesiu pirmą granatą. Tada iš kulkosvaidžio į langus, pro kuriuos Haidos vyrai šaudo. Kiekvienas taip pat kerta iš šautuvų ir revolverių... Ši ugnis suparaližuos jų sekimą ir taiklumą. Tada pakyla granatininkų grupė ir sviedžia... O paskui aš pulsiu pirmas, o jūs sekite mane...

Jis išnyksta, o paskui ir visi kiti. Viskas eina be galo greitai. Kambaryje lieka tik ji, Raudžiukas ir sužeistieji.

Vėl kalena miestelyje kulkosvaidžiai, serijų pro tarpiais plonais balsais švilpia karinių šautuvų kulkos, ar trumpu, storu balsu loja lenkų partizanų karabinai.

— Tai baisu... — pasako Saugūnaitė. Jos pirštai nors virpa, bet labai greit sutvarsto paskutiniajam sužeistajam išdraskytą rankos delną.

Raudžiukas užtaiso kambaryje rastą šautuvą. Nors mažas ir minkštu veidu, bet jis atrodo kitokiu, kaip visada. Kiekvienas girdimas šūvis jo akis padaro blizgančias...

— Baisu ne baisu, bet lenkui reikia sprandą nuskuti. Kitaip mums nebūtų gyvenimo.

Šūviai minutei aprimsta. Paskui jie vėl užtelėja nauja banga.

Saugūnaitė pakyla ir meta žvilgsnį į langą. Raudžiukas skubina ją nutraukti.

— Negalima! Dar peršaus! Girdit, kaip į namą daužo kulkos...

Bet tik viena mergaitė žino, kaip daužosi jos širdis. Tik ji viena jaučia, ko šią minutę ji labiausiai nori. Ir tai gimė staiga, per vieną minutės dalį, vieną kartą žmogaus gyvenime. Tas noras ją užlieja, lyg karšta srovė, ir degino nesustabdomu nekantrumu.

Kaip einasi jam? Ar partizanų vadui, žiauriajam Mykolui Gailiui, negresia pavojus.

— Jūs čia sėdėkit. Ir nežiūrėkit į lauką. Aš bėgu draugams padėti.

Raudžiukas nebegalėjo išlaikyti šiame narve. Ir su ginklu jis nėrė pro duris.

Vienas sužeistųjų sudejavo. Minkšta, maloni moteries ranka prie raukšlėtos kaktos buvo gaivinanti. Į Saugūnaitės šypseną atsakė nors nuvargusiu, bet plačiu šypsniu sužeistasis.

— Mes atlaikysim, panele, — pasakė ūkininkas. — Mūsų vadas nugalės. Aš tai žinau.

Jis vėl užsimerkė ir suspaudė lūpas, kad skausmo žodelis neišspruktų.

Kitas, ištiesęs vyžuotas kojas į kambario vidurį, tęsė toliau:

— Perkūnas tą kulką pasuko į mane. Dabar aš turiu čia tupėti, o ne su vadu kovoti...

Vadas! Kiekvienu girdimu šūviu vis daugiau smigo šis žodis jai. Nesuprantamas, kažkoks naujas ir keistas jausmas atslinko prie jos, lyg vagis, ir norėjo įsibrauti į jos mintis. Silpnai priešinosi ji tam. Momentais atrodė, kad ji nori ko nors daugiau ir aiškiau, kaip tos mažai apčiuopiamos, miglotos svajonės.

Gailiuje buvo kažkas tokio, ką ji mažai pažino. Pajuto tai pati, kai paskutinį kartą girdėjo jo žodžius, skelbė tai kiekvienas šūvis, sklido ir švietė ją kiekvieno čia šalia jos sužeistąjį dūsavimas... Viso to ji ligi šiol nežinojo, o dabar norėjo patirti.

Tik ar jis nežus?

SLAPTAS ŽVILGSNIS

Po kautynių vyrai susirinko Jovaro kieme. Dar su šiltais ginklais, su mažu nuovargiu po įtempimo, kuris laikė juos kovos sukuryje, jie godžiai traukė tabako dūmus ir šypsojosi.

Lenkai buvo atmušti. Daugelis matė, kaip septynis ar aštuonis jie nusinešė ligi vežimų, paliktų miške. Didelis kulkosvaidis, trys nukauti ir penki šautuvai liko čia... Ir kaip jie greit susitvarkė su visa ta gauja, kuri, lyg plėšri katė, negirdimai atslinko ligi čia.

Bet Gailius buvo mažiausiai patenkintas. Jis pirmiausia apžiūrėjo savo nuostolius. Vienas negyvas ir keturi sužeisti.

Kai vadas buvojo kambaryje, vieną akimirką jie buvo susitikę su Saugūnaite.

Ji kažkaip keistai žiūrėjo į ją ir maža kalte virpėjo jos lūpos. Taip ji norėjo, kad jis ką nors kalbėtų... Tačiau Gailius tepasakė:

— Prašau tamstos rūpintis sužeistaisiais taip, kad jiems nieko netrūktų.

...Jos pirštai greit sutvarsto delną...

Gretimam kambaryj, pro praviras duris, Saugūnaitė matė Gailių, parimusį prie stalo. Ant jo buvo išskėstas žemėlapis ir į jį buvo išgilinęs partizanų vadas.

Raukšlės susipynė jo kaktoje. Iš nejudančių, stori pasišiaušusių antakių, dar labiau keturkampio

smakro ir sunkiai suspaustų kumščiu jis atrodė nepajudinama ir niekam nepasiduodančia uola.

Tai buvo kelios slaptos minutės, kai Saugūnaitė jį galėjo laisvai tyrinėti. Kas pasidarė su ja, kad šis žmogus, dar taip neseniai buvęs jai toks savo šalčiu atstumiantis, dabar virto tokiu, į kurį krypo jos mintys.

Gal dėl to, kad žaibas, nors baisus, bet priverčia juo gėrėtis. Gal dėl to, kad audra verčia kiekvieną pasijusti dulke ir save parodo didesne, aukščiau visko. O gal ir dėl to, kad Saugūnaitė dabar pasijautė esanti tik smulki ir menkutė prieš tą milžinišką veiklos ir jėgos asmenybę. Ir kaip tolimi atrodė jos jausmo ir tuščios ambicijos konfliktai, nereikšmingi, lyg eglės šapelis didžių kovų ir iš jų išplaukiančių nepalenkiamų pareigų kelyje.

Gailius apsisprendė. Jis pakėlė galvą nuo žemėlapio, žiūrėjo kai kur ir matė savo gyvenimo tikslą ir prasmę — kovos kelią ligi nugalėjimo. Daugiau niekas jam neegzistavo. Asmeniškai malonumai, meilė, ramybės ir nepavojaus dienos — visa tai tik sauja smėlio, kurią vėjas gali nešti bet kur.

Ir Saugūnaitė perskaitė tai tą minutę jo veide. Dar lengvesnė ir bereikšmingesnė ji pasijuto. Visas išeitas jos kelias, mokslas, šauniaiėjusios studijos atrodė mažiau vertos popieriaus, kurių liepsna sunaikina ir paleidžia pelenais. Praraja atsirado tarp jos ir to žmogaus, kuriuo ji dabar stebėjosi. Tačiau jis buvo stipresnis ir didesnis už visas jos mintis.

Kažkaip tolimai ir skausmingai ji girdėjo jo balsą kieme.

— Kas jaučiasi pajėgus atlikti dar vieną žygį? Man nedaug vyrų reikia, bet tokių, kurie šią minutę būtų pasiruošę veikti.

Saugūnaitė girdėjo Raudžiuko ploną balsą, girdėjo ir kitus.

Ji atėjo ligi durų ir žiūrėjo į visą partizanų grupę. Gailiaus balsas skambėjo tokiu aštrumu, koku sminga į šimtametį ažuolą aštrūs kirvio ašmens, skaldydami ir taškydami skeveldras.

— Tuoju paruošti vežimus. Sudėti granatas, kulkosvaidį. Aš užpulsiu lenkus ir sutriuškinsiu juos ten, kur jie dabar savo žaizdas gydo.

Ešelonas tuoj buvo sudarytas.

Saugūnaitė, prirėmus prie stiklo kaktą, jautė, kaip ji liepsnojo vidiniu nuovargiu. Ji žiūrėjo į tuščią kelią, kuriuo jau seniai buvo išvažiavę partizanai su Gailiumi, kad iš vienos kovos, mestusi į kitą. Akys klaidžiojo pėdsakais, kuriuos paliko tie, kurie nenurimsta, kol grumtynės nelaimėtos.

JO VALIA SIAUBO ŽEMĖJ

Labai greit persikeitė viskas neutralėje zonoje. Gailius tada puolė Marčynskio dvarą ir neapsiriko. Lenkų partizanų gauja ten kaip tik buvo sustojusi.

Vėl buvo trumpos, bet negailestingos kautynės.

Gailiusėjo pirmyn, darydamas sau granatomis kelią. Dar du kulkosvaidžiai, vežimai, daug šovinių pateko jo vyrams. Išblaškyti lenkai išbėgiojo iš dvaro, o kartu su jais ir gyvi likę keli dvarininkai. Tačiau Gailius dar galutinai nugalėjo Haidos. Juodu puikiai vienas kitą matė tose trumpose, bet lemtingose kautynėse, kurios iš dvario topolių alėjų persimetė į senatve alsuojančius salionus.

Vienas ir kitas susitiko priešingose Marčynskio rūmų duryse. Neužgesinama neapykanta sušvito abiejų žvilgsniuose, nes suprato, kur slypi kiekvienos pusės kovos jėga. Gailius šovė pirmas iš savo parabolio, bet įvyko kliūtis. Haida, nesvyruodamas kaip ir jo priešas, norėjo išspręsti kulkos pirmenybę, tačiau pasirodė, kad prieš tai jis buvo iššovęs paskutinį šovinį.

Tuo pačiu metu kažkas dar įsibrovė iš gretimų būstinių. Haida pranyko dvaro rūmų labirintuose, bet jo paskutinis akių žvilgsnis pasakė viską, kad siaubo žemės istorija pasibaigs tada, kada vieno iš jų nebus gyvų.

...Susitiko Marčynskio rūmų duryse...

— Daugiau nei vienas nusikaltęs Lietuvai dvarininkas neįžengs čia, — pasakė tada Gailius po kautynių, sutaršytai plaukais, stovėdamas prieš kumečius ir jų vargo sulenkta žmonas ir vaikus, dideliu būriu susirinkusius dvaro sode.

Vargingi ir už purvą žemiau laikomi žemės vaikai, tiek pat iškentę, kiek buvo kentusi ir lietuviškoji svetimų mindžiota žemė, stovėjo ir klausė to, nuo kurio ginklų išnyko greičiau, kaip dūmas, didysis ponas Marčynskis ir jo sebrai.

— Neutralę zoną prijungs prie Laisvosios Lietuvos, o tada kiekvienas jūs gausite žemės. Dabar jums įsakau dvaro laukus apdirbti ir rūpintis, kaip savo, nuo savo darbo nepasitraukti ir būti sąžiningais savo pareigose lietuviais. Jokio tarpusavio ginčo ar nesugyvenimo negali būti, nes Lietuvą turi per daug priešų išorėje ir jos laukia dar pakankamai sunki kova su tuo nuo amžių čia įsigėrusiu lenkiškos dvasios skurdu.

Kumečiai, kurių tėvai ir tėvų tėvai gimė ir mirė niekad neturėdami teisės išsitiesti ir pakelti galvos, klausėsi Gailiaus, kalbančio nuo dvaro rūmų laiptų, lyg pranašo, atėjusio su žibintu į jų skurdo pasaulį.

— Lietuva yra viskas. Ji aukščiausia mūsų pastangų ir mūsų ateities saulė. Tokia ji šiandien turi būti, kai dar daug kovų laukia mūsų. Tokia ji bus po dvidešimts metų, tokia ji turės būti po šimtmečių. Kas nusižengia prieš Tėvynę — ponas ar elgeta būtų — nevertas jos žeme vaikščioti. Kapas per maža bausmė tokiam, nes savo nusižengimais prieš lietuviškumą dažnai įtraukia ir kitus. Lietuviai savo žemėje turi būti stiprūs ir sau reikalauti geriausio kelio ir geriausios vietos!..

(B. d.)

J. Dovydaitis

VYRAS

Karo tarnyba svetimšalių legione

Kai mes atvykome į prancūzų 1. svetimšalių pulko kuopą, mus sutiko aukšto ūgio grandinis. Jis pirmas paaiškino mums pačias svarbiausias smulkmenas, išdėstė, kas galima ir kas draudžiama. Mes, jaunieji kareiviai, traukydami pečius, klausėmės, neramiai būkštavome ir viską vaizdavomės juodomis spalvomis. Tačiau, kai kitą rytą tas pats grandinis vėl mus išrikiavo, visaip taisė ir dailino mūsų karinius drabužius, mes kažkaip instinktyviai pasidavėme jo valiai ir gailėjomės, kad esame tokie nevykę sutvėrimai.

Pilvai buvo per daug išsikišę, diržai nesuveržti, o ir batai ne visų blizgėjo. Galiu tuojau pat užtikrinti, jog jis viską matė ir negalėjome nieko nuslėpti. Nešaukdamas ir nebardamas, per trumpą laiką tiek mus išlygino, kad net karininkas pagyrė. Dar kartą viską pakartojo, atsakė į klausimus ir liepė išsivaikščioti. Vos spėjome į kareivines susirinkti, kai vėl švilpukas, ir vėl rikiuotė. Nežinau, iš kur jis tą lavinimo metodą ištraukė, tačiau pamoka taip vykusiai buvo išgalvota, jog po komandos „ramiai“ visi kuo puikiausiai atrodėme. Nors ir nedidelė naujiena šitaip mokytį, tačiau jauniems kareiviams naudinga ir gal net būtina. Mat, ką tik ištaisytos klaidos yra prisimenamos.

Kaip visiems jau žinoma, po pirmųjų bandymų eina kiti, ir diena po dienos įsitraukiama į normalų darbą. Taip atsitiko ir su mumis. Tačiau vis dėlto verta paminėti nuopelnus žmogaus, kurį netrukus mes praminėme „Vyru“.

Taip, mūsiškis, o ne kuris kitas grandinis buvo tikras vyras.

Jis miegojo tame pačiame kambaryje, kuriame ir mes, turėjo tokią pat lovą, gulė ir kėlė tuo pat laiku, lietų ir karštį drauge kentė. O vis dėlto jo kampelis bu-

Kautynės dėl vandens

vo švariausias, lova daugiau paklotą ir drabužiuose nė vienos raukšlės nerasi. Tiesa, ir vienas ir kitas mėgindavome jam kuo nors patarnauti, kartais, jam nemant, šį tą pavalydavome, bet jis to nepakentė ir griežtai uždraudė.

— Esu tik grandinis ir jokios teisės neturiu priimti bet kieno patarnavimus. Kitas dalykas, jei kuomet liksiu generolu.

Šitaip sakydamas, jis visados išsišiepė ir, turį prisipažinti, mes nevisai tenorėdavome tikėti, kad jis tai rimtai sa-

kytų. O gal šiaip sau, vien juokais...

Kiek juokingiau ir nevisai normaliai atrodydavo tuomet, kai leitenantas ar kuris kitas kuopos karininkas tikrindavo šautuvus. Grandinis — Vyras visuomet pirmasis kišdavo savąjį ginklą, nors niekas jo nevertė tai daryti. Tatai mums labai patikdavo. Po kiekvieno tokio apžiūrėjimo vis būdavo girdimos šitokios kalbos:

— Toks vyras, taip gerai savo pareigas atlieka, o vis dėlto lenda viršinkams į akis, ir gana...

Visi mes buvome tokios nuomonės, ir mums atrodė kažkaip nevisai padorus šis laizymasis. Tačiau, žinodami, jog namų be dūmų neužtiksi, atleisdavome jam tą ydą, nes visi kiti jo privalumai nustelbdavo šį trūkumą.

Taip slinko dienos, savaitės ir mėnesiai. Be didesnių permainių baigėme mokymą ir jau rengėmės kitur vykti. Kur buvęs nebuvęs, ateina įsakymas pasirengti žygiui ir kuo skubiausiai keliauti į miestelį ir pakeisti mūsų bataliono 2. kuopą. Ten ištikusi kažkokia nelaimė, rodos, ginklų sandėliai sproge, esama daug sužeistų, tad ir norima juos pakeisti. Visi gavome pilną mundiruotę ir, nieko nelaukdami, iškeliavome.

Buvome girdėję tik miestelio vardą. Niekam mūsiškių iki šiol neteko jame būti. Vieni sakė, kad jis už 40 kilometrų nuo mūsų, o kiti tvirtino, jog už 50 km. Ginčai lieka ginčiais, nes nauda iš to visai menka. Ne tik kad niekas mūsų nevežė, bet dar ir kuprinių į gurguoles nepriėmė. Reikėjo greitai žygiuoti ir jas ant savo pečių vilkti. Gerai, kol naktį ėjome. Vėsuma maloniai visus gaivino ir mažiau prakaito liejome. Visai kita, kai saulė patekėjo ir visu savo pietų krašto vasaros karštumu užgulė mus. Tada tik pradėjo tysti kilometrai ir tik tada visi sunkumai ėmė nemaloniai reikštis. Nors ir po truputėlį tegėrėme vandens, bet jo jau niekas nebeturėjo, ir jis mums buvo neįkainojama brangenybė. O kelionės galo dar nesimatė.

Taigi, visų ūpas krito ir niekas nebegudravojo. Išgirstam švilpuką, krentam kur kam papuola, ir baigta. Niekas nebesivaikė nei vyriškumo, nei savojo grandinio — Vyro nebežiūrėjo. Nors ir nesisėdo jis ant karštos žemės, nors ir davinėjo patarimus, tačiau niekas jo nebeklausė ir kiekvienas buvo užimtas savo mintimis, kuriuo būdu gauti kelis vandens lašus. Mintimis, žinoma, jo niekur negausi ir tuo atveju tenka susispausti. Ir spaudėmės, ir visaip taikėmės prie aplinkybių, o kai mūsų grandinis — Vyras atkišo savo pilnutėlį bidoną šalto vandens ir ėmė visiems dalyti, pasirodė mūsų silpnumas, ir mes nerimdami laukėme savo eilės. Pasigardžiudami ir palengva siurbdami, mes tik dabar tepastebėjome, jog mūsų

Legionierių stovykla dykumose

„Vyras“ vis dar šautuvu pasirėmęs stovėjo ir savo sudžiūvosiomis lūpomis sekė mus geriančius. Taip, buvo aiškiai matyti, jog ir jo gomurys sausas, lūpos prašėsi suvilginti. Tačiau jis nesigailėdamas paskutinius lašus išlašino ir ramių ramiausiai žvalgėsi aplinkui.

Nežinau, ar pavyks tinkamai išsireikšti, bet pamėginti noriu ir šiuo atveju net reikalinga.

Galima, taip sakant, daug kur pasirodyti, daug ką iškęsti ir dar daugiau susilaikyti. Bet labai reta, tiesiog neįmanoma, nuslopinti troškulį, atiduodant kitiems savo vandens dalį. Todėl man, taip pat ir kitiems mano draugams, šis reginys buvo keistas ir mūsų galvoms nesuprantamas. Sakau, tik mūsų galvoms, nors esu tikras, kad ir visi kiti, kuriems teko trokšti, su tuo visai sutiks. Ne vienas, kuriam teko mokytis istorijos, tur būt, prisiminė panašų atsitikimą su Napoleonu ir dabar stebėjosi, kad tai pats savo akimis mato. Žodžiu, paprastai žmonėms, kaip mes, buvo nuostabu. Todėl, kai po kelių dienų naujoje vietoje susitvarkėme, kai jau visas žygio sunkumas buvo praėjęs, keli mūsų paklausėme grandinio, kodėl jis, būtent, taip, o ne atvirksčiai žygio metu pasielgė. Jis visaip atsikalbinėjo ir vis nenorėjo pasisakyti. Tačiau, matydamas mūsų atvirus veidus, gerais norais žibančias akis, jis nusileido ir mums papasakojo.

Augęs jis šiaurėje, berods, prie Norvegijos fiordų. Šeima buvusi didelė ir iš pat mažens tekę jam duoną pelnytis. Dėl tos priežasties jis mažai tegavęs mokslo, nes, dvyliktus metus eidamas, jau plaukiojo žvejų valtėmis. Tiesa, jis jau žinojęs abėcėlę ir mokėjęs skaityti, bet, be pasakų ir biblijos, nieko daugiau neturėjęs. Ir štai, kartą pakliuvusi jam į rankas įžymiųjų žmonių aprašymų knygelė, ir jis atsidėjęs ją perskaitęs. Nuo tos dienos atsivėrusios jam akys. Įspūdžių paveiktas, nebesitvėrė vietoje ir, vos tik subrendęs, tuoj metęs žvejybą ir iškeliavęs svetur. Ne nuotykių ieškoti užsimanęs, bet prasimušti ir į žmones išeiti.

Nuvykęs Prancūzijon ir stojęs į svetimšalių legioną. Jis panoro likti kariu pilna to žodžio prasme, su visomis kario dorybėmis, griežtai atmesdamas girtuoklystę, nesveiką pasilinksminimų būdą ir visa kita.

Pirmiausia, jis išstudijavęs visas tas aplinkybes, kurios trukdo veržtis ir žengti į priešakį. Jų būta daug. Pirmąją vietą užėmė neleistas išlaidumas. Gerai, net pergerai jis matęs, kad išlaidus žmogus netinka jo išsvajotam asmeniui. Mat, jo nuomonė buvo tokia, jei prakaitu uždirbtą skatiką lengvapėdiškai išleidi, tai neesi vertas tų vargų, kuriuos teko iškęsti pini-

gą uždirbant. Tad, gaudamas nors ir mažą jaunesniojo kareivio atlyginimą, jis vis dėlto įstengė šį tą sutaupyti, kad galėtų padoriai įsirengti savo kampelį.

Nors ir juokėsi draugai iš jo užgaidų, bet netrukus įsitikino, kad jis buvo teisus. Kas mėnesį, gavus algą, atsirasdavo pas jį nauja knyga, naujas, padorus ir žmogų lavinantys daiktai. Taip po šešių ar septynerių pirmųjų mėnesių, jis jau turėjo pakankamai įrankių, kad vakarais galėtų maloniai leisti laiką. Ir leido jis tą laiką naudingai, kaskart vis daugiau įgydamas žinių.

Žinių įgyti galima, bet jas pritaikinti gyvenime sunkiau. Mat, mūsų išlepę kūnai su daug kuo nesutinka, ir dažnai turime jiems vergauti. Norėdami atsispirti, turime daug pastangų padėti ir nuo daugelio išviršinių malonumų atsisakyti.

Negalima sakyti, jog ir mūsų grandiniui taip lengvai sekėsi. Ne! Žiūrėk, šandieną į miestą norėtų išeiti, rytoj karių krautuvėje su kuo paplepėti. Viliojimų būta daug, ir teko smarkiai gintis. Tačiau, noras ir pasiryžimas taip išsisknijo jo taurioje širdyje, kad niekas nebepalenkė ir ydos, viena po kitos, bėgo nuo jo valios ir leido jam dirbėti. Sunkiai, šimtais kartų vieną ir tą patį darbą numesdamas ir vėl jį paimdamas, jis per porą metų daug ko išmoko.

Pirmučiausias ir jo paties vertinamas dalykas buvo tas, kad jis išmoko susilaikyti. Jis mokėjo, visai nesigailėdamas, imti save į rankas, savo kūną taip priversti klausyti, kad šis nė nebemėgindavo priešintis.

— Šalta! — sakydavo kūnas.

— Grūdinkis, — atsiliepdavo nepalaužiama dvasia.

— Esu pavargęs! — vėl prikaišiodavo kūnas.

— Niekis, kai ateis laikas, mielai tave pailsinsiu. Dabar dar negalima ir turi laikytis.

— Bet aš nebegaliu, — neiškentęs kūnas mėgindavo atsikalbinėti.

— Nebegali? O kodėl kiti gali? Kodėl, gerbiamasai, štai anas tavo draugas viską pakelia ir nieku neverkšlėna? Kodėl? Gal manai, kad kiti kūnai geležiniai? Gal juos kaip kitaip lipdė? Ne, vyruti! Jie tokie pat molio Motiejai ir juose esama tiek pat nuovargio žymių, kaip ir pas tave. Tik, matai, jie netokie lepšiai ir savo šeiminkams neprikaišioja.

— Bet aš...

— Tylėk! Verkšlenti negražu. Be to, ašaros nieko nepadės. Kartoj, turi mažes klausyti ir man nusilenkti. Žinai, aš esu dvasia ir mano pareiga komanduoti, o ne tavo išmetinėjimų klausytis. Nori ar nenori, vis vien man nusilenksi ir šandien ar rytoj, o gal dar vėliau, turėsi su mano — dvasios norais sutikti.

Toks tai būdavo dviejų mūsų grandinio savybių susikirtimas. Kūnas ir siela dažnai tarp savęs pešdavosi. Tik kas iš to? Siela arba, geriau pasakius, dvasios užsispyrimas buvo perdidelis ir kūnas, sugėdintas bei paneigtas, turėjo pasiduoti taip, kad daugiau nebebūtų jokių murmėjimų ar išmetinėjimų. Ir kai šita nugalėjo, kai kūno užgaidos buvo į miltelius sutrintos, tik tuomet lengviau teatsikvėpė ir ėmė kitką vykdyti.

Nors ir buvo grandinis, ir mokomąją kuopą labai gerai baigė, tačiau, nuolatos gyvendamas drauge su ciliniais, jis pastebėjo, kad iš daugelio savanorių karių savo

KARINĖS ŽINIOS

BALKANŲ GINKLUOTOSIOS JĖGOS. „Excelsior“ žiniomis, Jugoslavijos kariuomenę taikos metu sudaro 135.000 vyrų, bet per paskutinius du metus šis skaičius padidintas iki 600.000 vyrų, suskirstytų į 6 armijas po 3 ir 4 divizijas. Karo metu Jugoslavija galėtų pastatyti 17 pėstininkų, 3 kavalerijos ir 2 atsargos divizijas. Paskutiniaisiais mėnesiais pašaukta ligi 900.000 vyrų. Aviacija priskaito ne mažiau 500 lėktuvų.

Graikijos kariuomenė taikos metu susideda iš 90.000 vyrų, suskirstytų į 14 paprastų ir 1 kavalerijos divizijas. Dar numatyta suformuoti 6 atsarginės divizijos. Paskutinius mėnesius prie ginklo buvo pašaukta iki 150.000 vyrų. Aviacija skaito iki 250 lėktuvų, tačiau iš jų tik apie 100 lėktuvų tėra pirmaklasiai.

Turkijos kariuomenėje taikos metu yra 150.000 kareivių, suskirstytų į 22 pėstininkų ir 3 raitelių divizijas. Be to, gali suformuoti 10 atsargos divizijų. Paskutiniu metu Turkijoje buvo pašaukta apie 600.000 vyrų. Aviacijoje 500 mašinų.

Jeigu Balkanų santarvės valstybės susijungtų savo neutraliteto ir nepriklausomybės apsaugai, jų dispozicijoje būtų šitokios jėgos: 70 pėstininkų ir 10 kavalerijos divizijų ir 1600 lėktuvų — iš viso apie 2.250.000 vyrų.

ANGLIJOS KARIUOMENĖ SKAIČIUOSE. Prancūzų spaudos pranešimu, 1940 m. pabaigoje anglų kariuomenės skaičius pasiekė 2.500.000 vyrų. Iš to skaičiaus 400.000 karių numatyti lai-

vynui ir 300.000 aviacijai. Iki ateinančių metų pradžios anglų kariuomenėje jau bus pašaukti 5.000.000 karių.

Karo pradžioje Anglijos kariuomenėje tebuvo 700.000 apmokyto karių. Bet jau praėjusių metų gale kariuomenės skaičius, neskaitant Indijos ir dominijų kariuomenės, pasiekė 1.000.000 vyrų.

Kadangi Didžioji Britanija neturi tiek daug baltosios rasės žmonių, kad ji galėtų suorganizuoti lygią ar didesnę už Vokietijos armiją, ypač kad ji dar turi laikyti baltosios rasės kariuomenės igulas kolonijose ir dominijose, tai Anglija papildo savo kariuomenę spalvotais kariais. Spalvotaisiais naudojami ir Prancūzija.

1914—1918 m. kare Anglija buvo mobilizavusi 4.960.000 karių: 4.000.000 iš Anglijos, 560.000 iš Škotijos ir 273.000 iš Valijos.

ŠVEDIJOS PAKRANČIŲ APSAUGOS PATRANKOS. Švedijos Boforso 150 mm (L/55) pakrančių apsaugos patrankų tolnašumas 26,5 km, granatos svoris — 46 kg (16 kg sprogstamosios medžiagos), pradžios greitis — 920 m/sek., horizontalinis šaudomumo lankas — 360°, vertikalinis šaudomumas nuo — 10° iki + 45° ribose. Pozicijoje pastatytos patrankos aukštis virš platformos 1,2 m. Tarnybos apsaugai patrankos aprūpintos šarvinėmis plokštėmis priekyje 50 mm ir šonuose 20 mm storumo. Patranka sveria 29 to.

Paskutiniu metu Švedijos pakrančių apsauga sustiprinta naujomis 150 mm (M/37) pakrančių apsaugos patrankomis. Šių patrankų svoris kovos parengtyje 13,8 to. Perkėlimui išnarstomas į dvi dalis. Patrankos ratai pagaminti iš lengvo metalo ir aptraukti guminiiais ratlankiais.

pareigas tinkamai atlikdinėjo labai mažas skaičius. Ir todėl jam kilo noras visur ir visuomet būti reikalingu pavyzdžiu. Ne todėl, jog tokia pareiga ir taip turi elgtis kiekvienas viršininkas, bet dėl to, kad parodytų kitiems, jog, nesigailint trūso, galima geriau ir patogiau susitvarkyti, galima visur savo vietoje būti ir jau pakiau daug šviesiau gyventi.

Nenuostabu tad, jog visados kišdavo savo šautuvą pirmasis, tuo norėdamas mums parodyti, kad kelių minučių kasdieninio darbo vaisius buvo toks, jog nereikėjo bijotis jokio apžiūrėjimo.

Jis papasakojo mums ir daugiau dalykų, kurie tačiau nieko daugiau nebepasakys, nes ir taip aišku, kas jis buvo. Jis buvo vienas tų žemės dulkių, kurie užsispyrimą pakinko į arklą ir, akmenuoti ar sukietėję laukai bebūtų, visvien tiesią vagą išvaro. Nesvarbu jiems, kad pakinktų trūksta, kad arklys apšlumba, ar kad plūgas, atsimušęs į akmenį, atšimpa. Kantariai viską susitaiso ir dantis sukandę vykdo savo paskirtį. Jie vykdo, kol nemiegotų naktų svajonės virsta tikrove, kol žodį „negalima“ visai iš savo žodyno išmeta. O kad taip būna, kad tokių vyfų atsiranda, įrodė ir šis mūsų grandinis. Po ketverių metų, kai mes, keli to laiko jauni kareiviai, dar retkarčiais jį prisimindavome, jis vėl atvyko į mūsų kuopą. Ir šiuo kartu jau nebe grandiniu, nebe šautuvą nešiojančiu paprastu vyruku, bet

baltomis pirštinais, visas žvilgąs naujais, ką tik pasiūtais drabužiais. Jis jau buvo jaunesnysis leitenantas. Tad ir norisi taip paklausti, kas gali prieštarauti, jog jis nebus generolas?

J. Vaičkus

Vilkstinė žygyje

PASAULIS ŽYGIUOJA

lio dulkės kerta ilgomis banguojančiomis bangomis, kurios atrodo, lyg kas pleventų šilko skraiste.

Ant kuprių linguoją vyrai, vieni pas-kui kitą, su šautuvais rankose lekia to-kiu greitu žingsniu, kad su arkliu jų ne-pavysi.

Milžiniški gyvuliai, savo juokingai il-gomis kojomis, bėga lyg sulaužyti ir pa-vargę, besikraipydami į visas puses. Ta-čiau jie taip gali kastis ištisomis valando-mis per smėlį ir vėją, visą laiką tokie pat ištvermingi, kaip geležis.

Kiekvieno raitininko kūnas rūpestingai apsuktas ir apsaugotas. Ant galvos skrais-tė, tvirtai apsukta aplink kaklą ir rodanti tik blizgančias žiaurias dykumos grūdin-tas akis. Smėlis, toks landus ir smulkus, isigraūžia visur ir jo deginimas darosi ne-pakeliamas.

Ką gali žmogus, — patirsit tik čia dy-kumoje. Saulė viena pikčiausių priešų, kuris nori užmušti savo kaitrą; ištisi šim-tai kilometrų be vandens lašo, smėlio uraganai, palaidojo vilkstines... Visa tai susijungia prieš tuos dykumų kareivius.

Eskadrono karininkas, vienintelis bal-tasis tarp 60 juodai raudonų arabų, ku-rių ir doriausio akys blizga kažkokiu plė-srumu, yra senas kareivis.

Dvidešimts metų dykumoj, visą laiką turint tik reikalų su spalvuotais kariais. Ir jis gali pasakyti daug šios kariuomenės ir jo karių įstatymų. Jų niekas nepakeis ir jie tol bus, kol bus dykuma ir joje kils ir mirs jos gyventojai.

Karininkas papasakos:

— Arabas puikus ir kantrus kareivis, tačiau jis nieko kito nemėgsta taip vogti, kaip šovinius. Kiekvienos kautynės, kada arabas gali šaudyti, jam atrodo nuostabia šventė. Šaudymo aistra glūdi kiekvieno to rudojo žmogaus gyslose. Ir jie visada stengiasi per trumpiausią laiką išauti kiek galima daugiau šovinių.

Šautuvą arabas gerbia taip pat, kaip savo Dievą. Jei kas įžeis jo Dievą, arabas tuoj padarys sprendimą čia pat.

— Tačiau jie labai blogi šauliai ir daž-nai mėgsta šaudyti tuščiai į viršų, kad tik girdėtų šūvį iš savo šautuvo.

— Ir santykiai su jais?

— Kiekvienas įsakymas mano karei-viams turi būti griežtas, bet teisingas. Jei aš nors su vienu jų draugiškai pakalbė-čiau, tuojau nustočiau jų akyse pagarbos. Tada aš jiems atrodyčiau ne viršininkas, bet kažkoks nevykėlis... Jie nesupranta ir nesiskaity su vadu, kuris gali būti jiems lygus.

Kareiviai mažos oazės paunksmėje su-sisuka į savo skraistes ir tuoj užmiega. Smėlis ritasi dykumos paviršiumi ir apne-ša nejudančius kūnus.

— Tačiau negalima tarti jiems nei vie-no aštraus ar neteisingo žodžio. Tokio va-do jie taip pat neapkenčia... Jei jo va-das padarė klaidą, arabas niekad neuž-mirš. Toks vadas taip pat menkas.—Rū-kydamas pypkę, šaltu kaip ledas veidu dykumos karininkas pirmą kartą silpnai šyptelėjo. — Dabar jūs galite suprasti, kodėl jaunieji prancūzų karininkai, ruo-šiami kolonijų kariuomenei, turi praeiti didelį ir sudėtingą mokymą, kaip pažinti

būsimų karių psichologiją ir papročius, kurie kiekvienoje vietoje vis kitai...

Su šautuvu sargybą ėjo vienas eskadro-no vyrų. Jo veidas buvo toks užduras ir šaltas, kad jam atrodė vis tiek, ar čia žė-mė skils, ar ne... Tačiau daug aistros ir ugnies slepiasi tame dykumos sūnuje, ku-ris savo kraujo vedamas dažnai užmiršta visus kariavimo principus ir eina akiai, lygiai taip pat, kaip eidavo ir jo viena-kraujai prie penkis šimtus metų.

FORTAI VAZIRISTANE

Šiaurės Indijoje šiuo metu taip pat nemažesnis įtempimas, kokį pergyvena kautynėms Artimuose Rytuose rengiama santarvininkų armija.

Sovietų Sąjungą nuo Indijos, tos milži-niškos žemyno dalies, kur svaiginantis puošnumas ir turtas pinasi su badu, cho-lera, potvyniais ir nuo alkio į giltines pa-našiais milijonais žemojo luomo žmonė-mis, skiria Afganistanas, o už jo dar šiau-rinės Indijos srityse Vaziristanas, kuris yra buferis tarp visko, kas galėtų įsibrau-ti į Anglijos aruodą — Indiją.

Vaziristano šiaurėje kalnai, kokių ma-žai mūsų žemėje. Ligi debesų ištyšę nuogi akmeniniai masyvai su daugybe prara-jų ir tarpeklių. Tik retai kur pro akme-nis prasimuša žolės stiebelis. Tuščia, ny-ku ir sunku tose apylinkėse, kur, atrodo, žemė parodo savo pilkumą ir akmeninę širdį.

Kalnų keteros smailiai nusidėsčiusios nebyliais sargybiniais mėlyname Indijos danguje, kuris prapliumpa periodiniais lietumis, paskandinančiais ištisus mies-tus.

Tačiau, nors pirmu žvilgsniu ir atrodo tušti ir mirę akmenynai, bet juose budi Vaziristano vyrai, kuriems dabartinis mo-mentas uždeda dar sunkesnes pareigas ir budrumą.

Daugybė yra tokių vaizdų, kurių vieną čia nupiešiu.

Kalno keteros aikštelė. Joje iš akmenų sudėliotas namelis, primityvus ir šiurkš-čios, laukinės išvaizdos. Kažkokiu skar-malu apdengtas stogas, apdėliotas uolos nuolaužomis. Apačioje, tūkstantį ir dau-giau metrų žemiau, nugriuvusių uolų už-versti slėniai, kuriuose, lyg siūlai, maži takeliai.

Šalia palapinės sėdi vyras. Jo kojos su-kryžiuotos, ranka uždėta ant pastatyto šautuvo ir jis, lyg statula, ištisas valan-das. nejudėdamas žiūri tolyn. Tik šio laukinio krašto žmonės gali būti tokie nejudatūs ir užsidarę.

Šis namelis kalno viršūnėje ir žmogus šalia jo — ne kas kita, kaip Vaziristano pasienio sargybinis fortas, o šalia jo — kareivis. Jo uždavinys, iš šio aukšto punk-to, toli matančia akimi sekti, kad niekas nebandytų įeiti į Vaziristaną.

Ir jei tik pavojus, jis tuojau uždega čia pat sukurtą laužą. Dūmų stulpą pamatys sargybinis iš kitos kalno viršūnės forto. Tas vėl uždegs... Ir taip begaliniu grei-tumu ugnys aukščiausiuose Vaziristano fortuose praneš:

— Priešas! Prie ginklų!...

SPALVOTA KARIUOMENĖ

Karas šiaurėje pasibaigė ir dabar visų mintyse vėl Artimieji Rytai, kur stovy-klauja paslaptingoji prancūzų gen. Wey-gando dykumos armija. 150.000 kovoto-jų, visų spalvų ir visokių rasių, karinėse stovyklose visame Sirijos pasienyje kažko laukia.

Tai nuostabusia šio karo armija. Ša-lia greitų tankų dalinių, išdidžiai linguo-ja greitakojai kupriai su raiteliais ant jų. Motorizuoti daliniai saulei leidžiantis su-stoja dykumoje. Šautuvus Sirijos arabai palieka sunkvežimiuose, o patys suklaupia smėlyje ir besileidžiančiai saulei pra-deda giedoti Alacho giesmes...

Nepaprastų papročių ir įsitikinimų visa ta didžiulė kariuomenės masė, surinkta pradedant Prancūzų Maroko suktaisiais arabais ir baigiant Vaziristano kalnų sū-numis, kurie niekad su šautuvu nesiski-ria. Surasi čia ir juodų senegaliečių, ku-rie, savo prigimtimi paniekinę mirtį, eis stati prieš kulkosvaidžius.

Ir kokio nepaprasto meno reikia vado-vauti jiems. Baltieji karininkai, kurie duos visai tai spalvuotajai kariuomenei įsakymus, turi toli atsiskirti nuo savo draugų būdo ir papročių, esančių šiuo metu Mažino linijos blindazuose.

ARABŲ KAVALERIJOS ESKADRO-NAS

Per smėlio audrą, kuri šėlsta dykumo-je, prasiveržia visa virtinė milžiniškų še-šėlių. Smulkios, aštresnės už adatą, smė-

JUODI JŪROS PAUKŠČIAI

Vokiečių aviacija jau kuris laikas intensyviai puldinėja laivus jūroje. Visoks taikiny s dera. Ir prekiniai laivai ir keleiviniai, o lygiai ir karo, kurie tik turi santarvininkų ženklus ar palaiko ryšius su Anglija.

Tačiau laivai aštriai ginasi. Prekiniai ir keleiviniai turi ne tik patrankas, skirtas šaudyti povandeninius laivus, bet taip pat ir kulkosvaidžius bei mažas patrankėles lėktuvams šaudyti.

Per tuos puolimus patirta, kad ugnis iš laivų yra pavojinga. Ir ne vienas vokiečių lėktuvas krito čia pat į jūrą nugalėtas.

Dabar pradėta nauja vokiečių aviacijos taktika jūroje.

Norint padaryti daugiausia nuostolių, o patiems jų turėti mažiausia (bombonešis kaštuoja daugiau, kaip keli prekiniai laivai) vokiečių lėktuvai startuoja iš savo lizdų vidunakčiais ar po jų.

Gūdžioj tamsoj jie pasuka jūros pusėn į nustatytus rajonus. Kaip šmėklos, tarp

— Buvo dar visiškai tamsu. Mes išgirdome lėktuvo motoro ūžimą. Įtemptu žvilgsniu žiūrėjome aukštyn, bet nepavyko jo pastebėti.

Staiga, kaip šmėkla, dideliais sparnais lėktuvas, visai žemai skridamas, blykstelėjo iš tamsos ir pralėkė pro laivą, vėl išnykdamas tamsoje.

Netrukus jis pasirodė iš kitos pusės ir į denį, taip pat šalia jūron, nukrito pirmosios bombos... Pirmiau, negu kulkosvaidininkai į jį ugnį taikė, lėktuvas vėl išnyko tamsoje.

Ir tai buvo sunkios minutės. Jautėme, kad priešas mums nematomas, o kiekvieną sekundę jis vėl puls mus. Lėktuvas staiga švystelėdavo viršum laivo, bombos krisdavo, o jį patį vėl prarydavo tamsa. Mūsų šaudymas buvo bergėdžias... Laivas pradėjo degti, gelbėjimosi valtelės priėmė įgulą ir mes likome atviroje jūroje, mažose valtelėse...

Lėktuvas išnyko tamsoje.

ŽODŽIŲ KARAS

Propagandos reikšmė jau pirmajame Didžiajame kare buvo pakankamai suprata. Per frontą, vėjo nešami, lėkė spausdinti lapeliai. Iš minosvaidžių pūdus tokių popierinių bombų reguliariai paleisdavo į sielas, kai tik fronto veiksmai kiek apsiraminavo.

Šiame kare propagandai skiriama ne mažesnė, bet gal dar didesnė reikšmė. Jau pirmąją karo dieną anglų bombonešių eskadrilės stengėsi apmėtyti visą Vokietiją milijonais atsisaukimo lapelių, nukreiptų prieš valstybės vidaus tvarką.

Žurnalistai pasakoja apie naujas propagandos priemones Vakarų fronte.

„Mes apžiūrinėjame pirmąsias pozicijas, nuo Nalliquere kalvų, prie Mozelio ištakos.

— Priešas iš čia tik už 800 metrų, — pasakė mane lydėjęs karininkas, paskendęs didžiuliuose kailiniuose. Nuo Vogėzų traukė negailestingai šaltas ir aštrus vėjas ir aš šimtą kartų jau buvau prakeikęs, kad neatsigabenau savo šilto kengurinio apsiausto.

Mes žiūrėjome į priešą iš mažučio blokhauso angos. Iš plyšio storoje betoninėje sienoje matyti slėnio giluma su nepaprastai tankiais spygliuotos vielos ruožais. Atrodė, kad čia pastatytas kulkosvaidis, geros rankos valdomas, galėjo sugniuždinti visas atakas.

Staiga užpakalyje, lyg tuščioje, akustinėje salėje, kas pradėtų garsiai šaukti... Pasigirdo žodžiai, pynėsi sakiniai ir mintys. Aš minutei nesusivokiau, o tuo pačiu metu užpakalyje kažkokio nuostabiai stipraus milžino gerklė nesusičiaupė.

Ir tai buvo vokiečių kalba!

Aš lyg buvau pritrenktas. Bet mano palydovas tik truktelėjo už rankos.

— Eikite čia. Tuojau jūs pamatysite pragarą... Ir reikėjo jiems dabar pradėti. Tai bus įspūdžių jūsų bloknotui, net per daug.

Greit susivokiau koks tai buvo milžinas. Juk teko, praeinant į pirmąją liniją, matyti kaip miške stovėjo sunkvežimis, ant kurio įskaičiau „Radijo tarnyba“. Ta tarnyba dabar paleido veikti stiprų garsiakalbį, nukreiptą tiesiai prieš pusėn.

— Kad nenuobodžiautų, mes savą priešą vyrąms, šalantiems ten apkasuose, beveik kasdien duodame specialų seansą.

Aš įsiklausiau į pranešimą. Pro siaurą blokhauso plyšį skambėjo žodžiai apie karo veiksmų eigą, apie milžiniškus priešų nuostolius jūroje... Pradėjo minėti net pavardes ir kilimo vietas tų, kurie užtroško viename povandeniniame laive ir buvo išplauti svetimon pakrantėn...

Mes sėdėjome patogiam, mediniam suolelyj; o mano karininkas užsidegė cigaretę ir juokėsi.

— Šie sviediniai geresni už tuos, kuriuos paleidžia patrankų vamzdžiai.

Visiškai su juo sutikau. Tai buvo ne kas kita, kaip nuodai, kurie turėjo įklausiančiųjų sąmones ir jas palaužti.

Bet neveltui buvo minėta apie pragarą. Iš anos pusės tuoj prabilo kulkosvaidžių lojimas. Sušvilpė ir artilerijos sviediniai, kurie krito kažkur netoli, duodami pajusti virpantį orą. Į žodžius iš anos pusės atsakė šūviais. Pasirodo, kad garsų karas priešui toks pat pavojingas, kaip ir ginklas.

Kai grįžau, garsiakalbis minutei buvo nutilęs, bet visu slėniu ir kalvos viršūnėmis žaibavo artilerijos sviediniai.

Štabo karininkas patvirtino man, kad tokia kariavimo-propagandos ginklo priemonė ne jie vieni naudojami.

— Kalba ir mums. O kartais taip įkyriai ir suktai, kad, rodos, paleistum ir diviziją atakon nutildyti.

Šis garsiakalbių šnekėjimas randamas ne tik vakaruose, vienoj ar kitoj pusėj. Taip laisvalaikiais buvo daroma ir Šiaurės fronte iš suomių tarpumiškių. Suklastoti pranešimai apie karo eigą, gundymas mesti ginklus, blogos žinios iš namiškių — štai pagrindinės temos šio žodžių karo, kuris turi tik vieną tikslą — užnuodyti kovotojo sielą.

Tačiau jis gali nugalėti tik silpnuosius ir ištižėlius. Nes argi kada nors priešas norėjo gero tau ir ar šiandien tik tam rodo šilkinę sielą ir rūpinasi tavuoju gerbūviu ir tavaisiais, likusiais namuose. Niekad svetimasis ateities neužtikrins. Ją lems kiekvienas, savo kovos dvasia ir gerai naudojamu ginklu.

Suomijos karių kelias atgal...

... Jie pasuka jūros pusėn...

dangaus ir jūros, iš apačios nematomi bombonešiai skraido tose vietose, kur yra žinomi laivų keliai.

Ir vargas laivui, jei pamato jį, apšviestais langais ir žiūrojančiu kaminu beplaukiantį, lėktuvas. Jis tuoj puola laivą. Naktis dengia lėktuvą ir jo saugumas yra visai tikras, nes negali gi kiekvienas laivas turėti sudėtingo šviesosvaidžių įrengimo.

Net jei laivas ir užsidangstytų langus, kas dabar rūpestingai daroma, vistiek jame dar liks navigacinės ugnys ir kitų įvairių šviesos šaltinių, kurie leis nustatyti laivą.

O be to, pašalinus navigacines ugnis, nors jūra ir be galo didelė, laivų judėjimas nebus saugus, koks jis yra naudojant visus tarptautinius ženklus.

Vokiečių lėktuvai labai mieliai naudoja ir kitą metodą. Jie užpuola laivus tik auštant. Tuo laiku įžiūrėti iš tolo atskendant lėktuvą ir pasirengti jį atremti labai sunku, o tuo tarpu lakūnai turi žymiai didesnę matymo lauką ir gali greičiau pamatyti laivą.

Apie vieną tokią naujos taktikos metodą pasakoja anglų laivo jūrininkai, pergyvenę šį greitą juodųjų mirties paukščių puolimą.

NAKŠIĖJI VYRAI

MOTIN, AŠ EINU GINTI TĖVYNĘ!

— 1919 m. birželio 23 d. atsisveikinęs su namiškiais, ypač su motina, kuri išleisdama labai sielvartavo, ir visų palydėtas per gimtąjį kaimą, išėjau stoti savanoriu į Lietuvos kariuomenę, — pasakoja Vyčio kryžiaus kavaliereus, ats. psk. Petras Kuzma.

Paėjėjęs keletą šimtų metrų, sustojau ant kalvelės ir pažvelgiau į nueitą nuo gimtinės kelio tarpą. Visa šeima, sustojusi prie nedidelės sulinkusios trobelės, rodo man atsisveikinimo judesius. Tik žilagalvė motina, sulinkusi kaip šimtametė obelis, nejudėdama ir susikaupusi žiūri į tolstantį sūnų, o jos veidu, rodos, matau kaip rieda stambūs motiniškų ašarų lašai.

„Motin, aš einu ginti Tėvynę!“ — mintimis pasiunčiau jai tuos pačius žodžius, kuriuos buvau pasakęs tą dieną, kada pasiryžau stoti į mūsų kariuomenės eiles. Bet vis dėlto pasidare nejauku ir skaudu. Kažkoks jausmas suspaudė širdį. Kas žino, gal niekuomet jau nebeteks vaikščioti

gimtinės laukais? O jei ir grįšiu, tai ar berasiu tą paliegsią savo motiną, kuri taip rūpestingai ir tokia didelė meile rūpinasi visais savo vaikais.

„Bet aš kareivis. Aš jau vargau rusų fronte, ištisus metus nešiau svetimam valdovui karo jungą, o dabar, kada einu ginti savo Tėvynę, nieks negali man tai sutrukdyti“ — pagalvojau ir, pakėles kepurę, apsakau ja ore keletą kartų, mintimis pasiūsdamas „sudiev“ viskam, kas čia lieka artima ir miela. Tada apsisukau ir plačiais žingsniais patraukiau tolyn.

Kai dar kartą pažvelgiau į tolumoje palikusį gimtinį namelį ir mielą motiną, mačiau kaip ji, pakėlus savo grubią drebančią ranką, kryžiaus ženklui palaimino mano kelią, kelią, kuriuo pasiryžau eiti ginti ją ir tuos brangius, mielus tėviškės laukus. Nesustodamas tvirtai sukandau lūpas ir ėjau vis toliau ir toliau, kol visa dingo akiratyje, susiliedama su laukų žaluma. Tada tik atsikvėpiau ir vėl traukiau toliau.

Kitą dieną buvau Pakriaunio dv. (Rokiškio aps.), kur tada stovėjo 2. pėst. pulko štabas. Atvykęs čia, dievaž, ne ką teradau. Negausingi, blogai aprenkti ir apginkluoti kariai, tartum nematydami savo biednumo ir negirdėdami poškančių aplinkui šūvių, būriavosi ir dainavo gūdžias liaudies dainas apie seną seną ir garbingą Lietuvos praeitį, jos didžius karžygius ir dar didesnius laimėjimus.

„Kur lygūs laukai, snaudžia tamsūs miškai, lietuviai barzdočiai dūmoja...“ — veržėsi posmas po

posmo iš jaunų krūtinių ir, aidų aidais skambėdami, liejosi su dvaro medžių ošimu ir skrido į tolimą laukų platybę.

Kažkoks švelnus drebulys pakuteno kūną ir suvirpdė įtemptas sielos stygas.

Čia taip artima, taip miela ir sava. Čia, rodos, visi pasiryžę, užsidegę karšta Tėvynės meile, pilni jaunystės siekių, ginklu ir daina veržiasi į priekį, skindami Tėvynei kelią į laisvę. Ir aš, pagautas jų ūpo, entuziazmo ir to gilaus pasitikėjimo laimėti, aukštai pakėliau galvą ir, nuvožęs kepurę, balsu pasisveikinau su arčiau stovinčių karių būreliu

— Štai, dar vienas?

— Matyt, savanoris? — šūktelėjo kitas, visų žvilgsnius atkreipdamas į mane.

— Taip, vyrai! — drąsiai atsakiau ir pasiteiravau, kur čia tuo reikalu reikia kreiptis.

Gavęs vadovą, dūlinau paskui jį į apšerpėjusius bet žaliuojančių medžių pavėsyje snaudžiančius dvaro rūmus.

— Dar vienas, ir taip, vyrai, diena iš dienos vis didėja ir didėja mūsų eilės.

— Valio! Dainuojam! Jonai, vesk!

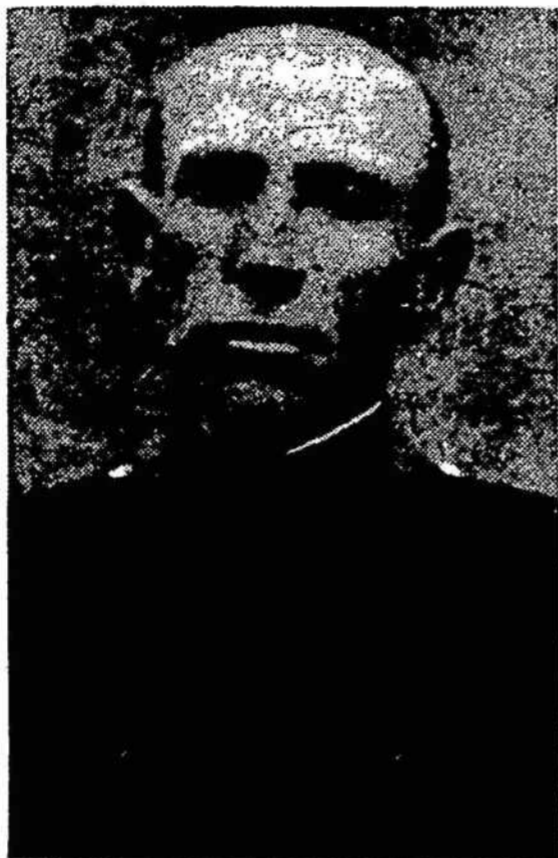
„Eina garsas nuo rubežiaus, žirgus reik balnoti“... — pasigirdo aiškus aukštas balsas ir su pirmaisiais dainos žodžiais buvau įvestas į pulko raštinę. Čia mane apklausinėjo, surašė visas žinias, gydytojas apžiūrėjo, davė tautinės spalvos trikampį ir liepė jį prisisiūti prie rankovės. Žodžiu, kai po valandėlės iš ten išėjau, jau buvau karys.

Taip šilta, giedra tada buvo sieloje. Visi pavojai, kurie taip strigo galvon tada, kada tariu motinai paskutinį „sudiev“, seniai jau išgaravo. „Motin, aš einu ginti Tėvynę!“ — linksma širdimi kartojuu mintyse anuos ten gimtajame sode pasakytus raudančiai motinai žodžius, žiūrėdamas į margus, bet linksmus ir ryžtingus karių būrelius, į tą didelę šeimą, kurion savo noru atėjau gyventi.

Pabuvęs pulke neilgą laiką, išvykau į frontą, kuris, reikia pasakyti, visą laiką mane viliojo. Tomis dienomis kovėmės su bolševikais.

Vieną dieną netoli Grenzoz (dabartinėje Latvijos teritorijoje) mūsų kuopą (2. PP 9. kp.), kuri buvo įsitvirtinusi šioje apylinkėje, apsupo priešas. Kas daryti? Vienintelė išeitis, tai pasiūsti žmogų į pulko štabą, kuris stovėjo užnugaryje, už kelių kilometrų. Bet kaip pasiūsti, kaip praeiti pro priešo uztvarą, kada iš visur seka priešo akys, pasiryžusios kiekvienam pasirodžiusiam atimti gyvybę. O kulkos, tartum perspėdamos, taip ir dūzgia apie galvas, čia krisdamos prie pat veido ir smarkiai žerdamos į akis žemę, čia užpakalyje, ar nuklysdamos tolybėn.

Kelti rankas, mesti ginklus ir pasiduoti priešui niekas nemanė.

2. pėst. pulko
psk. Petras Kuzma

Kuopos vadas, matydamas sunkią kuopos būklę, parinko iš karių du drąsius vyrus ir su pranešimais pasiuntė juos į kaimynines kuopas ir į pulko štabą. Temsta. Nekantriai sekame iš apkasų slenkančius drąsuolius. Neramios širdys blaškosi krūtinėje taip garsiai, kad, rodos, nustelbia ir pačių šūvių dūžius. Abu drąsuoliai vis toliau ir toliau tolsta nuo apkasų. Štai, matyti prietemoje vos įžiūrimi jų siluetai, pusiau paskendę kylančiame nuo žemės rūkes ir vakaro prietemoje. Staiga vienas sujudėjo, skėstelėjo rankomis ir paliko gulėti. Antrasis valandėlę dvejojo, pasilenkęs apžiūrėjo savo draugą ir susilenkęs beveik bėgte nubėgo į priešą. Jau gana toli, vos vos matyti... gal, o gal?... Bet ir šiam nebuvo lemta pasiekti tikslo: priešo kulkos pakirto abu drąsuolius.

— Tamsta, vade, leiskit mane nunešti pranešimą! — užsidegęs pasisiūliau aš. Vadas linktelėjo galvą, drauge pasiūlydamas savo arkli.

Gavęs nurodymų ir reikalingų instrukcijų, užsėdau ant arklio. Atsisveikinęs su draugais, kurie į mano nuoširdų atsisveikinimą liūdnai man nusišypsojo, iš pradžių maža ristele, o kai pajutau, kad išjojau į priešo apšaudomą plotą, zovada pasileidau prieš eilių link. Tvirtai prisispaudęs prie žirgo ir tartum suaugęs su juo, skridau laukais vis artyn ir artyn tikslo. Šalimais poškėjo šautuvai, aplink galvą zujo zvimbdamos kulkos, kad rodės, jog nėra vietos blankiame vasaros nakties ore, kurią neskroty plieno bitės.

Žirgas, tartum supratęs pavojų, dar labiau paspartino savo eiklias kojas. Nepasijutau, kaip praskridau visus šalimais mirkčiojančius šautuvų šūvius ir atsidūriau anapus prieš eilių. Čia šiek tiek leidau žirgui atsikvėpti, sumažindamas jojimą, ir vėl skubiai skriejau į štabą, kurį greitai pasiekiau. Pasiekęs štabą, visa pranešiau pirmajam sutiktam karininkui. Tik kai atlikau, kas buvo įsakyta, apsižvalgiau. Bet tamsa neleido visko gerai matyti. Bet kaip nustebau ryto šviesoje, kada pažvelgiau į savo žirgą, kuris ramiai stovėjo netoli manęs ir, pastatęs ausis, atidžiai žiūrėjo į mane. Ir tada aš nepasijutau, kaip apkabinau mylimo žirgo kaklą ir jį pabučiavau. Argi nenuostabu? Šis žirgas turėjo išeiti pro gausingo prieš eiles ne tik pats, bet kartu išnešti ir raitelį, kuriam buvo patikėtas kuopos likimas. Už tai ir buvau dėkingas šiam eikliam žirgui.

Vėliau apžiūrėjau. Arklys buvo sveikas. Keletas menkų įdrėskimų: kulkų ar medžių šakų, nekliudė jam ir toliau būti šauniam. O aš pats visai sveikutėlis: tik persauta rankovė ir balno kraštas.

— Laimingas, — pagalvojau.

Netrukus apsuptajai kuopai nuvyko parama, ir po kelių valandų ji jau buvo laisva. Priešas nudūmė tolyn.

Bekovojant greitai prabėgo liepos ir rugpiūčio mėnesiai. Pabaigoje rugpiūčio mėnesio mūsų pulko daliniai nustumė bolševikus už Dauguvos upės. Čia mūsų priešaky atsirado lenkai, kurie stengėsi nustumti bolševikus dar toliau, bet jiems nesisekė. Kartą lenkai buvo užėmę poziciją mūsų priešakyje, geležinkelio linijoje, maždaug už 500 metrų. Mes, žinoma, tada stovėjome jų užpakalyje. Bolševikai, savo priešakyje pajutę ne tokį atkaklų priešą, ir remiami smarkios artilerijos ugnies, pradėjo pulti lenkus. Lenkai šio puolimo neatlaikė ir, vakarui artėjant, visu baru pradėjo trauktis. Bolševikai, pasisekimo paskatinti, drąsiaiėjo pirmyn. Mes tuo tarpu tylėjome, bet kai bolševikai prisiartino, ati-

GAILESTINGŪJŲ SESERŪ IR SESERŪ SAMARITIEČIŲ REGISTRACIJA

Karo Sanitarijos Valdyba nori suregistruoti gailestingąsias seseris ir seseris samaritietes, gimusias 1895 metais ir vėliau. Jos turi registruotis vietos komendantūrose balandžio mėn. 1—7 dienomis, užpildydamos ten atitinkamą blanką.

[Istaigose ar ligoninėse dirbančias seseris gali tos istaigos užregistruoti bendru sąrašu. Kaip tokius sąrašus sudaryti, nurodymus duos komendantūros.

darėm smarkią ugnį. Jie valandėlę sumišo, bet greit susitvarkė ir bandė mus pulti durtuvais. Kuopos vadas matydamas, kad priešas šioje vietoje gali pralaužti mūsų linijas ir išsiskverbti į mūsų pozicijos gilumą, paragino mus pulti priešą ir pats pirmas iššoko iš apkasų. Mes jį pasekėme ir, dūzgiant apie galvas priešo kulkoms, slinkome vis arčiau ir arčiau prieš.

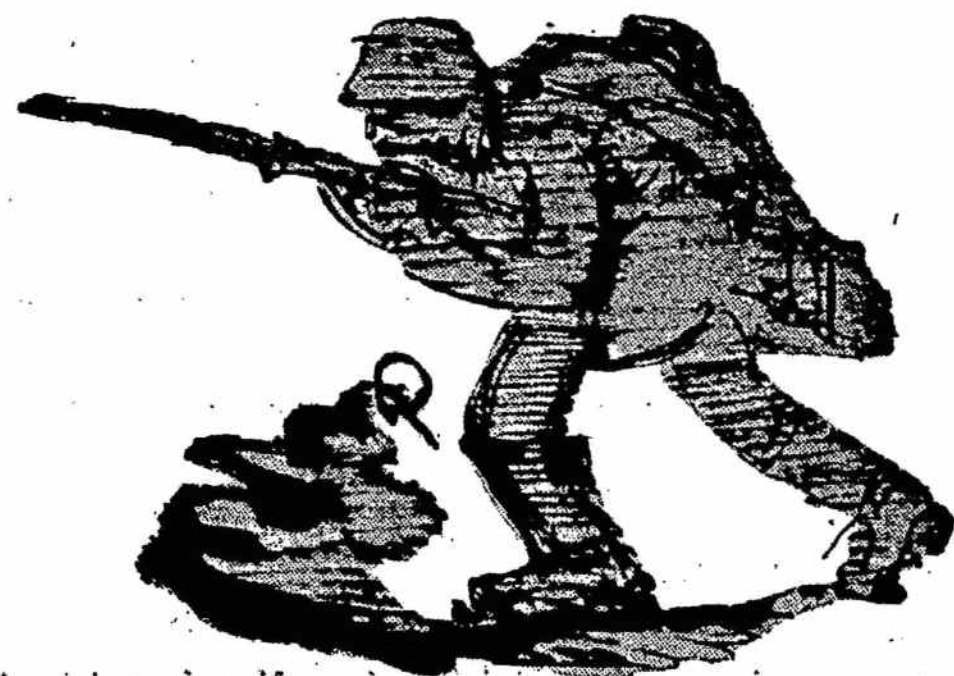
Kai jau atitinkamą atstumą prislinkome prie prieš, griebėmės granatų. Kurtūs sproginiai, sužeistųjų dejavimai, keiksmi ir šautuvų salvės susimaišė su išmesiais į erdvę žemių stulpais ir mūsų šaukiamu valio. Aštrus parako dūmų kvapas gniaužė gerklę, tartum ragindamas dar greičiau, dar energingiau žengti pirmyn. Tuo pat metu sparnuose pyškėjo šautuvai, tarškėjo kulkosvaidžiai ir, drebindami orą, aidėjo sprogstamų granatų dūžiai. Tenai kovojo mūsų pulko kitos kuopos. Priešas, pagautas panikos, kaip bematant išlakstė, o kuris nespėjo, tas greit iškėlė rankas aukštyn. Tada paėmėm nelaisvėn apie 20 priešo kareivių ir 1 sunkųjį kulkosvaidį, taip pat ir keliolika šautuvų.

Taip, tada mes neturėjom nei gerų ginklų, nei gerai išmokytos ir gausingos kariuomenės, bet vis dėlto priešą nugalėjom ir įrodėm, kad Tėvynės gynimo pareiga yra aukščiau visų kitų pareigų, — baigė pasakoti Vyčio kryžiaus kavalierius Petras Kuzma.

Petras Kuzma gimė 1895 m. Zarasų aps., Dusetų vl., Kalniškių km. ūkininkų šeimoje.

Kariuomenėje tarnavo 2. pėst. pulke ligi 1920 m. kovo 29 d. Iš kariuomenės buvo paleistas kaip tarnavęs rusų armijoje puskarininkiu. Pabuvęs kai kurį laiką namie, vėl buvo pašauktas į kariuomenę, kaip puskarininkis, ir keletą mėnesių tarnavo artilerijos skyriuje.

Pr. Kunca

Mūsų korespondentų dėmesiui

Kiekvienoje kariuomenės dalyje atsiranda vienas kitas plunksnos mėgėjas, kuris, sekdamas savo dalies gyvenimą, iš jos parašo žinučių „Kariui“. Tai matoma „Kariuomenės gyvenimo“ skyriuje. Vieni tokių bendradarbių moka daugiau pastebėti, įvairesnių žinių parašyti, o kiti pastebi tik oficialius įvykius: šventes, išleistuves, priesaikas ir t. t.

Susidurdamas su tokiomis žiniomis, noriu keletą savo pastabų pateikti gerbiamesiems korespondentams.

Su vieta laikraštyje reikia labai skaitytis. Kiek vietos skirti žinioms, redakcija irgi yra numačiusi ir, atsižvelgdama į tai, turi trumpinti atsiųstus raštus. Todėl pageidaujama iš bendradarbių, kad jie rašintų trumpesnes korespondencijas ir vengtų nereikalingų sakinių, ypač šablonų, kurie kartojasi visose dalyse. Tų šablonų daugiausia pasitaiko aprašinėjant įvairias šventes, priesaikas, išleistuves ir t. t. Rašyti tik tai, kas originaliesnio buvo Jūsų daly, kas nesikartoja visose dalyse. Daugelis, ypač senesniųjų, bendradarbių tai yra pastebėję ir vengia vienodumo, šablono. Žinoma, reikia aprašinėti ir šventes, ir išleistuves, ir priesaikas, bet tik trumpai, neišvardinant tų visų programų, kurios visur tos pačios būna. Juk visi mes žinome ir naujaučiame smulkias oficialias programas, tad jas praleidę pagaukime tik kas nauja pas mus pro jas prasiveržė. Pirmaisiais baigusius mokomuosius dalinius bei kursus reikia pažymėti, ir tai būtina. Naudinga išskelti kiekvieno pavardę, kuris vienu bei kitu būdu pasižymi daly bei daliny. Tai skatinantis dalykas tobulėti ir siekti pažangos. Ir trumpoj žinutėj turėtų būti kilnios propagandinės dvasios krislelis.

Ilgos bei plačios korespondencijos vargina redakciją ir atima daug naudingo laiko jas betrumpinant. Be to, daugelis korespondentų, norėdami trumpinti savo žinias, nevykusiai trumpina kai kuriuos žodžius. Trumpina laipsnius, kur reikia ir kur nereikia. Laipsniai laikrašty trumpinami tik prieš pavardes, o visur kitur pilnai rašomi. Negalima trumpinti panašiais atvejais, sakysim: „X pulko likt. psk. ramovėje įvyko likt. psk. ir civ. tarn. susirinkimas...“ Tuoj atveju reikia pilno žodžio: „likt. puskarininkių ramovėje įvyko likt. puskarininkių ir civ. tarnautojų...“ Kur kyla abejonių, geriau visai netrumpinti. Jeigu bus reikalinga, redakcija pati patrumpins.

Prieš pavardes reiktų šiaip trumpinti laipsnius: d. gen., b. gen., plk., plk. ltn., mjr., kpt., ltn., j. ltn., vrš., psk., j. psk., gr., eil. Žinių antraštėse dalių pavadinimų visai netrumpinti ir rašyti tiesiog „1. pėst. pulkas“ arba ir su šefo titulu „1. pėst. D. L. K. Gedimino pulkas“, tik žinutės vidury būtų leistina trumpinti, pav.: 1. PP (pėstininkų), 1. AP (artilėrijos), 1. KP (kalaverijos). Smulkesnių dalių neapsimokėtų trumpinti. Skaitytojas, ypač ne karys, galėtų nebesusigaudyti apie kokį dalinį kalbama.

Korespondencijas siuntinėjant, nereikia vokų užlipdyti ir dėti 30 centų pašto ženklą. Galima siųsti ne užlipdytą, tik voko viršuj reikia užrašyti „Spausdiniai“ ir klijuoti pašto ženklą tik už 5 centus. Korespondencijas tuoj pat siųsti po įvykio ir nedelsti. Taip daugumas mūsų bendradarbių ir daro.

Siunčiant nuotraukas (fotografijas), reikia jų reikšmę užrašyti ne ant atskirų lapelių, bet kitoj nuo-

traukos pusėj. Toj pačioj pusėj pažymėti ir fotografovusio pavardę, kuriam turėtų būti išmokamas honoraras už įdėtą nuotrauką. Nuotraukoj pažymėtų asmenų pavardes užrašinėti iš kairės į dešinę. Čia reikia žiūrėti, kad kairė būtų laikoma ne kaip nuotraukoj sėdinčiųjų atrodo, bet kaip skaitytojo, žiūrinčiojo į nuotrauką, kairė rodo. Vadinas, kaip skaitome iš raidžių surinktą tekstą: iš kairės į dešinę.

Jaunesnieji bendradarbiai, perskaite šiuos trumpus patarimus, gali paabejoti, ar jie iš viso gali sugebėti rašyt. Tokie tegul nebūkštuoja: kaip moka, tegul taip ir rašo, tik trumpai ir aiškiai. Be to, tegul seka, kaip senesnieji rašo „Kariuomenės gyvenimo“ skyriuje.

B.

NEGAUNANTIEMS KAI KURIŲ „KARIO“ NUMERIŲ

Skaitytojas, išsirašęs visiems metams laikraštį, aišku, pageidauja turėti visų metų numerius, ypač kurie renka komplektus ir įsiriša. Negavęs kurio nors numerio, skaitytojas jaučia skriaudą. Dažnai pyksta ir ką nors kaltina, dažnai visai nekaltą užsipuola. Tenka kartais patirti nemalonumų ir platintojui (jeigu per platintoją išsirašo), ir administracijai bei paštui.

Tiesa, kartais pasitaiko kaltininkų ir iš tų: arba platintojas negerai adresą parašė, arba kokia klaida įvyko laikraščio administracijoje bei pašte. Bet dažnai būna kalti ir skaitytojai artimieji asmens, sakysim, užsakytojas negerai nurodė platintojui adresą, arba, kada laikraštis jau gaunamas pašte, atsiranda kaimynų, kurie, paėmę parnešti, nesidrovi laikraščio neįteikti adresatui ir jį visai „nuskaito“.

Jau iš daugelio metų patyrimo žinome, kad laikraščio administracija daugiausia gauna nusiskundimų iš skaitytojų, jog jie negavę tų numerių, kurie yra dailiesni, padidinti ir kuria nors proga išleisti. Čia jau aiškiai juntama, kad kas nors vietinių yra „nusavinę“ tuos numerius sau atminčiai. Bet panašių įvykių pasitaiko ir su paprastais eilinais numeriais.

Kartais ir patys skaitytojai, kur nors pražudę kurį numerį, rašo laikraščiui, kad jie negavę šito numerio. Bet tai rečiau pasitaiko. Laikraštį išsirašo kultūringesnis ir tik padoresnis žmogus, nemėgstas kito geru naudotis. Tokių didesnė dauguma nediris ir laikraščio apgaudinėti. Kito laikraščiu naudotis dažniausiai mėgsta drebą dėl cento laikraščiui išsirašyti, nors kitiems dalykams visai nekultūringai praleidžia.

Tiesa, daugumas skaitytojų nežino, kaip tie laikraščiai yra siuntinėjami ir kokia tvarka. Dažnas mano, kad pati mūsų laikraščio administracija užrašinėja adresus. Dabar yra truputį kitaip. Laikraščio administracija, gavusi užsakymą, į tam tikrą lapelį įrašo skaitytojo adresą ir praneša (pasiunčia tą lapelį, jo nuorašą pasilikusi sau) tam paštui, agentūrai bei punktui, iš kur adresatas turi gauti laikraštį. Taip pat tame lapelyje praneša, kuriam laikui yra išrašyta: metams bei mažiau. Paskui suskaito, kiek į tą paštą turi būti siunčiama numerių, ir taip kas savaitė siunčiama į tą paštą reikalingas numerių skaičius. Paštas, gavęs reikalingą skaičių, pagal iš laikraščio administracijos gautą pranešimą (kuris tėra tik vieną kartą per metus siunčiamas, kada skaitytojas išsirašo) patikrina, pats užrašo

„KARYS“ SKAITYTOJŲ LAIŠKUOSE

MANO GERIAUSIAS DRAUGAS

Kaip kiekvienas, taip ir aš turiu draugą, kuris nėra toks, kaip kitų, bet aš jį labai myliu. Su juo susipažinau dar mokyklos suole. Mano draugas labai dažnai mane lanko, bet visada jis man yra meilus ir brangus svečias. Jei jis kartais mane neatlanko, man pasidaro labai liūdna ir ilgu. Mano draugo niekada nereikia vaišinti. Jis nieko nevalgo nei geria, tik prieš Naujus Metus jam pasiunčiu linkėjimus ir 6 litus bilietui nusipirkti. Nors jis gyvena Kaune, bet dažnai aplanko, nors ir blogiausias būtų kelias. Mano draugas labai daug žino ir daug ką pasako ir pamoko. Jis daug žino apie mūsų kariuomenės kovas dėl Lietuvos laisvės, daug pasakoja apie narsiuosius vyrus, Vyčio kryžiaus kavaliarius. Daug ką praneša iš kariuomenės ir savo krašto. Netingi ir pasikalbėti apie politiką, dažnai ir juokų prikrečia, nesigaili ir fotografijų parodyti, kurių jis turi įvairiausių.

Be to, mane išmokė visokių karinių dalykų, nes jis tarnauja kariuomenėje. Todėl su juo labai linksma praleisti laiką ir neuobodu. Jis visuomet švarus, dažnai vis kitaip apsirėdęs. Mano draugas nemoka šokti ir neina į vakarėlius. Bet atsilanko kultūringuose susirinkimuose, skaityklose, įstaigose ir pas padorius draugus. Gal dar nežinote, kas yra mano taip mylimas ir laukiamas svečias. Gal ir jūs norite jį pažinti ir su juo pasikalbėti? Aš jums pasakysiu: tai yra „Karys“, mano ir visų mylimas draugas.

J. Kavaliauskas

„KARYS“ KAIME

„Karys“ kaime dabar pasidarė labai mylimas laikraštis. Jį skaito jaunimas, ūkininkas, vaikas ir net senutis. Jis visų yra mėgiamas, nes ugdo Tėvynės meilę ir karinę dvasią. Taip pat

ant laikraščių adresus ir atiduoda skaitytojams. Jeigu kartais randa, kad paštui mažiau yra atsiųsta numerių, negu turi gauti, tuoj praneša laikraščio administracijai, kiek trūksta. Tuomet administracija siunčia papildomai trūkstamą skaičių. Jeigu atsiunčiama daugiau, tuomet virš atsiųstą gražina. Per daugumą visur pasitaiko klaidų.

Todėl, jeigu skaitytojas negauna kurio nors numerio, pirmiausia turi kreiptis į savo pašta. Negavus, paštas turėtų pareikalauti. Jeigu skaitytojas, išsirašęs laikraštį, visai jo negauna, tai irgi turėtų paklausti savo pašto, ar atsiųstame paštui pranešime nėra įrašyta jo pavardės. Jeigu nėra, tuomet reikia kreiptis į laikraščio administraciją, nurodant, kada ir kiek pinigų buvo išsiųsta, o jeigu per platintoją išrašyta, tai platintojo pavardę ir adresą nurodyti.

Yra tokių, kada negavę kai kurių numerių ir tuo reikalu nepasiteiravę savo pašte, tiesiog piktai ir nemandagiai užsipuola laikraščių administracijas, kada jos nesijaučia kaltos. Pirmiausia pasitikrinkime vietoje. Jeigu kam dažniau dingsta, geriau paprašyti savo pašto, kad kitiems jų laikraščio neįdavintų, nes patys atsiims. Daugelis, kurie nori visus numerius susirinkti, taip ir daro, nes visur pasitaiko nesąžiningų svetimo laikraščio mėgėjų.

Šia pat proga tenka priminti, kad iki kovo 1 d. spausdintų „Kario“ numerių jau nebeliko ir jų gauti nebegalima.

Taip pat prašome tų skaitytojų, kurie keičia savo adresus, drauge nurodyti senąjį ir naująjį adresą. Adresus užrašinėti teisingai ir nurodyti tikrą pašta. Dėl klaidingų adresų kai kuriems negalime siuntinėti laikraščio, nes paštai gražina ir nurodo, kad jų apylinkėje nėra tokių kaimų ir žmonių.

„Karys“ yra tarpininkas tarp kariuomenės ir kaimo. Štai, ūkininko sūnus tarnauja kariuomenėje ir apie jį sužino tik iš laiško. Bet čia į pagelbą ateina „Karys“. Tėvas, vartydamas „Kario“ puslapius, mato, kaip jo sūnus dirba mūsų šaunioje kariuomenėje. Skaitydamas „Narsiųjų vyrų“ skyrių, junta ir prisimena tuos žygius, kai Tėvynė buvo pavojuje. Žiūrėdamas į linksmus karių veidus, mato, kad su džiaugsmu dabar tarnauja kariuomenėje, mylėdami savo Tėvynę. Kai senutis varto „Kari“, pastebi jo akyse ašaras. Jis prisimena tą sunkų rusų caro priespaudos jungą, kada jam reikėjo tarnauti ir kovoti ne dėl savo krašto, bet svetimojo. Jis mato mūsų karių pasiryžimą ginti savo kraštą. Vaikas, „Kari“ skaitydamas, junta Tėvynės meilę. Tuoj jo krūtinėje pradeda rusenti nepaprastas jausmas. Jis žino, kad dabar yra garbinga pareiga būti kariu ir stovėti su ginklu Tėvynės sargyboj. Todėl vaikui „Karys“ duoda daug naudos. Ateityje jis žinos, kodėl jis turi būti kariu. Daugiausia „Kari“ skaito jaunimas. Pamatysi kur skaitykloj ar kitur, kad „Karys“ visur išgrobstyta ir mielai skaitomas. Žodžiu, „Karys“ dabar pasidarė labai visų mėgiamas.

Jaunimo, suaugusių, vaikų ir visų, kuriems rūpi labiau pažinti mūsų karių gyvenimą, mūsų Tėvynę bei jos reikalus, „Karys“ yra neperskiriamas draugas.

Ant. Daunaravičius

Šiomis dienomis redakcija gavo iš dviejų Amerikos lietuvių 4 dol. — dvi metines prenumeratas ir šią nuotrauką su užrašu:

„Mylintieji „Kari“ skaityti. Mes esame virėjai, gaminame valgi restorane. Amerikoje gimėm, bet Lietuvos nepamiršime“.

A. Dedinas, J. Tamulis

A. Dedinas ir J. Tamulis

TIK „KARYS“ SKAUSMĄ SUMAŽINA

A. Panemunėje, L. R. K. Sanatorijoje, gydosi ir karių.

Sanatorija turi savo biblioteką, kurioje yra nemaža įvairių knygų, tačiau labai maža tėra karinės literatūros. Į sanatoriją kariams pareina 10 egzempliorių „Kario“, kurio kariai nekantariai laukia. Visi gautieji „Kario“ numerai išdalijami ligoniams, o skaitykloje nei bibliotekoje nepasiliekama nė vieno egzemplioriaus. Baigiantis metams nepasirūpinama, kad būtų įrištas bent vienas „Kario“ komplektas. Dabartiniu metu bibliotekoje nėra ne vieno metų „Kario“ komplekto. Juk „Karys“ yra vienas gražiausių iliustruotų savaitinių žurnalų, todėl kiekvienoje bibliotekoje, neišskiriant nei sanatorijos, turėtų būti. Ligonis, vartydamas „Kario“ komplektus, rastų daug įdomių straipsnių, nuotraukų, ir nors trumpą laiką pamirštų esąs ligonis.

Taigi, kariai ligoniai labai pageidautų, kad sanatorijos vadovybė tuo susirūpintų ir rinktų „Kario“ komplektus.

Vladas Viltis

MOKYKLA IR KARIUOMENĖ

Kareivis sugrįžo

Juozukas pats parašė laišką. Taip sunkiai sudėliojo raides, taip daug turėjo galvoti, kol mažame puslapelyje buvo aišku, ko norima.

— Tai ir perskaityk dar balsiai, — pasiūlė šešiametė Aldutė. — Gal dar ką užmiršai.

Juozukas, nors pats sau laišką buvo keliskart skaitęs, seserėlės pasiūlymą priėmė pasididžiudamas. Perskaitė galvą kratydamas ir po kiekvieno geresnio sakinio reikšmingai pažvelgdavo į Aldutę, lyg pridurdamas: „O, tu šitaip parašyk, kad gera“. Mergaitė nieko neberado be pridėti. Kai Juozukas baigė žodžiais „ir Aldutė, va, čia prie stalo laukia“, ji tik reikšmingai linktelėjo, padarė moterišką išraišką ir tepridėjo:

— Aha.

Po to prasidėjo kasdieninis laukimas. Vaikai, kurie vyriausiąjį brolių buvo pratę namuose matyti kasdieną, kurio stipri ranka jiems daug padėdavo, atrodė, labiausiai pasigėsdavo jo nebuvimo. Juozukas jau visa savaitė vaikšto sodo patvoriais, atmetęs galvą, žvalgosi į pakrypusius inkilėlius, baido apie juos bešeimininkaujančius žvirblius ir išgąstauja, kad varnėnai neatsirastų labai anksti. Jiems nepatiktų nesutvarkyti nameliai ir, žinoma, tada atiduotų juos žvirbliams. Taip pagalvojęs, berniukas kiekvieną kartą išsigąsta. Jis mato juodai žvilgančius varnėnų gurklelius, bejudančius nuo švilpavimo, jis regi kilnojamus jų sparnelius ir rodančius kitiems, praskrendantiems varnėnams, kad šitame sode visi inkilėliai jau apgyvendinti. Berniukas randa ir naujų medžių, kuriuose būtinai reikalinga įkelti naujų namelių paukščiams. Jis žino, kuriuos vaismedžius vasarą labiausiai puola kirminai, todėl netoli nuo jų nori būtinai apgyvendinti sodininką šnekutį, kad šis pasirūpintų vasaros vaisių derliumi. Net porą inkilėlių sunarstė. Numatė ant kurios šakos reikės pastatyti. Bet kai prieina arčiau aukštų beržų, jų ruplėti liemens darosi nepalipami ir šakos nepasiekiamos.

— Be Mykolo nieko nebus, — jis nusprendžia.

O daug kur dar reikalinga brolio ranka. Ir margučiams ridinėti lovelis sulūžęs, ir ratukai išsinarstę, ir starklizdis pakrypęs. O tėvelis vis neturi laiko.

Broliukas kasdien šiuos trūkumus pasakoja suseitei, ir ji lygiai taip pat supranta brolio nebuvimą. Ir jai mieli šnekučiai. Ratukai dar reikalingesni, negu Juozukui, nes Juozukas ją vežios. Mykolas į darželį trąšų, juodų žemių priveš.

Vaikai dažnai nueina iki pakrūmės, žvalgosi per plačius ir toli matomus laukus, bet brolio vis neregėti.

— Gal Mykolo nebepažinsiu, — sako Aldutė, — jis bus didele kepure, su dideliais batais, su šautuvu.

— Tai dar labiau pažinsiu, nuo kažki kur matysiu, kad jis ateina, jei jau taip nuo kitų skirsis, — suniekina jos mintis broliukas.

— O jeigu koks kitas kareivis ateitų, tai ir nebepažintum, — vėl ji sako.

Ir juos abu apima dar didesnis smalsumas. Jie nė nebeįsivaizduoja, kaip brolis gali atrodyti. Kiti kareiviai toki rimti subrendę, o Mykolas jiems buvo vis toks vaikas, toks linksmas, su jais sutapęs. Argi ir jis bus jau vyras, eis ramiu, tvirtu žingsniu.

— Mamyte, gal šiandien Mykolas jau tikrai sugrįš atostogų, — klausia vos pabudusi Aldutė.

— Šiandien tai dar tikrai ne, bet penktadienį ar šeštadienį tai tikrai, — atsako motina, kuriai taip pat miela būtų kuo greičiau išvysti sūnų.

— O kur dabar yra Mykolas?

— Žinai gi, kad Vilniuj, kam dar klausai?

— Aš, mat, nežinau, kur yra Vilnius.

— Tai kad tu nežinai nė kur Panevėžys yra, — įsikiša ligi šiol klausęs Juozukas.

— O ką parveš iš Vilniaus? — vėl klausia mergaitė.

— Ką jis parveš, dukrele, kad pinigų neturi. Kareivėliui niekas neduoda pinigų.

Malonu pavartyti „Kario“ komplektus

V. Vingrio nuotr.

— Tai kodėl mes jam nenusiuntėm?

— Kad nė nereikia. Jis turi kuo apsirengti, gauna valgyti, tai nė nereikia daug pinigų. Kareivis aprūpintas taip, kaip namuose.

— Ir šautuvą duoda, — įsikiša dar ir Juozukas, norėdamas sesutės akivaizdoje atrodyti daug žinančiu.

Mergaitė, tiek sužinojusi ir būdama patenkinta, kad brolis kariuomenėj lygiai aprūpintas, kaip ir namuose, apsiverčia ant kito šono ir nutaria dar truputėlį migtelėti.

Visas dienas taip nekantriai laukę ir taip dažnai ligi pakrūmės nueidami, vaikai būtų nė nebesutikę sugrįžtančio brolio. Prisiplakė prie kepamų medauninkų ir pamiršo, kad brolis gali kiekvienu kartu sugrįžti. Tik kai išgirdo Margį sulojantį, viską metė ir puolė prie langų. Prie paties miško, paupiu iš lėto ėjo žmogus.

Vaikai čiupo apsiaustukus ir šovė pro duris. Juozukas nė kepurės nebesuskubo pasigriebti.

— Juozuk, nepalik, — beveik pro ašaras šaukė aplenkta ir paliekama mergaitė.

Berniukas nubėgo ligi pakrūmės. Tik kad pievoje telkšojo daugiau vandens, jis sustojo. Mergaitė, kuri jau buvo ėmusi balsu verkti, manydama, kad broliukas jos laukia, nusiramino.

Žmogus, kurs ėjo paupiu, dabar per lauką, pagrioviais, pasuko tiesiai į namus. Jis matė vaikus ir jiems **mojavo**. Paskum grūmėsi su Margiu, kurs šoko ant jo, norėdamas pasiekti rankas, veidą, ir vėl mojavo. Vaikai nerimo džiaugsme, matydami, kaip šuo pasiilgęs šokinėjo aplinkui jų brolių, kaip jis lauku kiek įgali bėgiojo, šokinėjo ir linksmi lojo.

Brolis atrodė toks tvirtas ir stambus, tačiau jo žingsniai buvo toki pat greiti ir smagūs, jis pasibėgėdamas šokinėjo per griovius ir girdėjosi kaip linksmi juokavo su bežaidžiančiu ir besidžiaugiančiu šunim.

Vaikai, nebeiškędami, pasiškėdami kelmeliais ir brisdami valkas, nuskubėjo į dirvą.

— Kam taip toli ėjot, sušalsit, — šaukė jis nuo toliau.

Paskum juos kilnojo, spaudė nuo šaltoko pavasario vėjo pamėlynavusias jų nosis.

— Še jums vilnietišku saldainių, — sėmė jis po gerą saują iš didelių milinės kišenių.

Vaikai čiupo saldainius, norėjo tuoj pat mėginti, bet ir vėl puolė prie brolio, graibė jo milinę, durtuvą.

— Ir gražumas tų margučių...

— Mykolai, duok man kepurę, — tiesė broliukas rankas.

— A, tau šalta be kepurės, te.

Patenkintas Juozukas, kad ir nieko nebematydamas iš po ilgo kozirko, kaip po lapu, bėgo keliu pasiškėdamas. Kareivis paėmė sušalusią sesutę ant rankų ir ją nešė. Sesutė juokėsi ir buvo patenkinta, kad brolis dabar atrodė toks tvirtas ir stiprus. Jo veiduose tviskėjo blizgantis raudonumas. Ji braukė savo rankutėmis per jo nukirptus plaukus ir juokėsi, kad jo ausys dabar buvo tokios atsikišusios, kai pirma gražiai slėpdavos po ilgais ir garbiniuotais plaukais.

Broliukui kepurė greit atsibodo. Jis ją gražino ir prašė parodyti durtuvą. Paskum pešiojo skvernus, graibė sagas. Margis taip pat vis dar negalėjo atsidžiaugti svečiu ir dažnai, nustumdamas vaikus, prilįsdavo prie

Karo laivo „Prezidento Smetonos“ vado, „Kario“ bendradarbio jūrų kpt. lt. P. Labanausko šaržas

kareivio kojų, griebė laižyti jo rankas, smagiai vizgino uodega ir urzgė plonu balsu.

Taip lydimas ir mielai sutiktas, kareivis pasiekė šventėmis pakvipusius tėviškės namus. Jo pasidarė pilnas namiškių gyvenimas. Jis turėjo pasakoti apie Vilnių, apie gražias jo bažnyčias. Vilnius dabar gyveno visoje jų trobelėje, visuose jos žmonių kalbose ir širdyse. Tėvas matė jį pro sūnaus atvežtus tabako dūmus, motinai visa rimtimi jis spindėjo iš Aušros Vartų paveikslėlio, o vaikams žaidžiantis ir linksmas atrodė jis iš žaislelių.

Vėl pasijuto jo rankų buvimas. Atsirado margučiams ridinėti naujas patogus lovelis, inkilėliai buvo patikrinti ir sutvarkyt aukštuose beržuose ir uosiuose. Dabar jau galėjo ateiti Velykos, galėjo grįžti visi šnekučiai. Namai didžiavosi kareivio jėga, tvirtomis jo rankomis ir linksmu žodžiu. Vaikai surado bendrą savo žaidimams. Juozukas net brolio aprangą įtraukė į savo pramogas. Kai tik sugriebia, tuoj lipa į jo batus, velkasi munduru, dedasi kepurę, išsitraukia iš makšties durtuvą ir dainuodamas žygiuoja aplinkui kambarį. Tada Aldutė lipa ant lovos arba krosnies ir nuo toliau stebi broliuko narsumą, bijodama blizgančio durtuvo. O Juozukas vis garsiau dainuoja, vis didesniais žingsniais žengia, kol motina ar brolis atima durtuvą, kad vaikas nesusižeistų.

Namuose linksma ir smagu, kad kareivis sugrižo.

A. Lazdėnas

VILNIAUS VYTAUTO DIDŽIOJO GIMNAZIJA

Kas savaitė į mūsų gimnaziją ateina apie 50 egz. „Kario“. Mokytojai padalina juos klasėms. Visi „Kari“ pamėgo ir nekantriai laukia kiekvieno naujo numerio. *M.*

UTENA

Gimnazijoje jaučiamas trūkumas karinių būrelių. Iš jų gyvuoja tik šauliai. Moksleiviai laukia aviacijos ir kitų. *Vt.*

NAUJA SKAUČIŲ DRAUGOVĖ

Neseniai Vilniuje Birutės gimnazijoje įsikūrė „penktoji skaučių draugovė „Gabija“. Draugovei vadovauja draugininkė A. Bistrickaitė ir adjutantė J. Gaidelytė. Draugovės globeju yra mok. J. Sinius. *M.*

POLITIKOS APŽVALGA

BALTIJOS SANTARVĖS KONFERENCIJA RYGOJE

Kovo 14 d. Rygoje prasidėjo Baltijos valstybių užsienių reikalų ministrų konferencija. Lietuvos delegacijai vadovauja užsienių reikalų ministras Urbšys. Konferencijos darbotvarkėje figūravo Baltijos valstybes dominą tarptautiniai klausimai. Konferencijoje pageidauta artimiausioje ateityje sukviesti visus Baltijos valstybių ekonominio gyvenimo žinovus. Konferencija pasibaigė kovo 16 d.

„IZVESTIJA“ APIE SANTYKIUS SU BALTIJOS VALSTYBĖMIS

Sovietų Sąjungos Suomijos taikos sutarties proga, „Izvestija“, rašydama apie SSSR taikos politikos laimėjimus, pažymėjo: „Visiems žinoma, kokių gražių vaisių yra davusi taikinga Sovietų Sąjungos politika. Mūsų susitarimas su Estija, Latvija ir Lietuva jau puikiai save pateisino. Tie susitarimai ne tik patikrino tvirtą taiką tarp Sovietų Sąjungos ir trijų Baltijos valstybių, ne tik patikrino saugumą tų kraštų, lygiai kaip ir Sovietų Sąjungos saugumą tam tikruose milžiniškos sienos ruožuose, bet taip pat ir prisidėjo prie plataus ekonominių santykių išplėtimo tarp susitarusių šalių jų pačių gerovei“.

ROOSEVELTAS PASIŪLYSIĄS TAIKĄ

Išgarsėjęs Wellesas savo kelionę po kariaujančių valstybių ir Italijos sostines jau baigė ir paskutinėmis kovo mėn. dienomis jau būsiąs Vašingtone. Diplomatinio Reuterio korespondento žiniomis, Welleso raporte Rooseveltui bus išdėstytos tos mažiausios ir būtinausios sąlygos, kuriomis sąjungininkai iš vienos pusės ir Vokietija iš antros pusės būtų pasiruošusios sudaryti taiką. Raporte taip pat bus nurodytos ir tos pastangos, kurias Italija tikisi patenkinti naujoje Europoje, kaip ekonominėje, taip ir politinėje srityje.

Londono neutraliųjų žurnalistų sluoksniuose plačiai pasklidęs įsitikinimas, kad Wellesas greičiausiai palenksis Rooseveltą pasiūlyti kariaujantiems taikos derybas.

To pačio Reuterio žiniomis, Wellesas išvyko iš Anglijos įsitikinęs, jog svarbiausią tarptautinės padėties faktorių sudaro tai, kad Europoje reikalingas saugumas, kad Didžioji Britanija ir Prancūzija yra pasiruošusios kovoti ligi paskutinio galo šiam saugumui patikrinti ir kad jos nesutiksiančios, kad bet kuriais ekonominiais ar kitais sumetimais būtų sudaroma taika bet kokia kaina.

PARYŽIAUS SPAUDA APIE PAMOKAS SAJUNGININKAMS

Įvykus Sovietų Sąjungos Suomijos taikos deryboms, ši faktą labai plačiai aiškino prancūzų spauda. Buvo gan griežtai pabrėžiama, kad tas įvykis duodas sąjungininkams tam tikrų pamokų ateičiai.

„Petit Parisien“ daro išvadą, kad laikas neveikia tų tautų naudai, kurios savo skubias pareigas atideda rytojaus dienai. Laikas veikia tik tų tautų naudai, kurios moka jį išnaudoti. Būna valandų, kada skrupulingumas neturįs suparaližuoti veikimo.

„Journal“ rašo, kad reikia greičiau apsispręsti, visvien karo ar diplomatijos srityje. Nereikia sąjungininkams pasitenkinti tik pačių savęs gynimu ir vėlokai imtis reikalingos iniciatyvos. Laikraštis dar pabrėžia, kad ligi pat 1940 m. kovo 13 d. sąjungininkams vis trūkę drąsos.

„Excelsior“ išsitaria: „Mes karo nelaimėsime, jeigu mes apsiribosime tik juridinių pozicijų užėmimu, tuo tarpu, kai mūsų priešai užima strategines ir labai dažnai nelojalias pozicijas.“

„Times“ kritikuoja sąjungininkų politiką Suomijos atžvilgiu. Buvę prarasta daug laiko Suomijos įvykius besvarsstant Tautų Sąjungoje, tuo tarpu, kai ryžtingas veikimas būtų turėjęs be galo daug gerų moralinių ir materialinių pasekmių Suomijoje ir visuose neutraliuose kraštuose.

APIE SSSR ITALIJOS SANTYKIUS

Spaudos žiniomis, Berlyno politiniuose sluoksniuose manoma, kad pačiu artimiausiu laiku Italija ūkiškai susitarsianti su Sovietų Sąjunga. Esą, dar ši pavasarį tarp Maskvos ir Romos būsianti pasirašyta prekybos sutartis.

Taip pat yra spėjama ir apie rumunų-sovietų ūkinį ir politinį suartėjimą. Net bandoma rasti susitarimą ir su Turkija. Tuo būdu, vokiečių nuomone, Rytuose pranyktų paskutinė sąjungininkų platforma.

APIE NAUJĄ SUJUDIMĄ ARTIMUOSIUOSE RYTUOSE

„Stokholms Tidningen“ korespondento pranešimu iš Paryžiaus, politinius garsus apie SSSR Suomijos taikos sutartį čia tuojau nustelbęs visas dėmesys skiriamas Balkanams. Apskritai artimiausiu laiku Art. Rytuose esą reikia laukti didelio sujudimo. Prancūzų politikų turimos informacijos rodančios, kad viešėdamas Romoje Ribbentropas gavęs Mussolinio pažadą, kad Italija savo įtakoje pasilikusi Jugoslaviją, Vengriją ir Bulgariją, o Rumuniją pavedanti Sovietų Sąjungos ir Vokietijos įtakai. Dėl to sovietai netrukus Rumunijoje pradėsia didelę diplomatinę akciją.

Nenorėdami, kad Balkanuose kiltų konfliktas, italai smarkiai ginkluojasi ir šaukia vis naujas atsarginių klases.

KARO VEIKSMAI

Spaudoje rašoma, kad Škotijos pakraščiuose anglų žvejų laivas buvo susikovęs su vokiečių povandeniniu laivu. Žvejai povandeninį laivą gerokai apgadinę.

Pietų Amerikos uostan atplaukęs prancūzų laivas pranešė, kad jų laivų konvojų puolęs vokiečių povandeninis laivas. Konvojų lydėję prancūzų kreiseriai paskandinę povandeninį laivą.

Pranešama, kad į Vakarų frontą atvyko pirmoji Palestinos arabų ir žydų savanorių divizija, kuri kovos sąjungininkų pusėje.

Havaso komunikate apie padėtį Vakarų fronte pranešama, kad visoje rytų Prancūzijoje siautė labai smarkios sniego pūgos, tad aviacija negavo pasireikšti. Žemyno fronte neįvyko jokių svarbesnių incidentų. Du vokiečių patrulių daliniai buvo prisiartinę prie prancūzų postovių Vogežų kalnyno vakarinėje dalyje. Tuos dalinius prancūzams pavyko visai lengvai atremti. Kai kuriose kitose Vogežų fronto srityse prancūzai buvo parengę priešui spąstų. Du vokiečiai buvo paimti į nelaisvę.

Londono radijas paskelbė oficialų pranešimą, kad per pirmą kovo mėn. savaitę buvo nuskandinti penki anglų laivai, 18.673 tonų talpumo. Gerai informuotuose vokiečių sluoksniuose pabrėžiama, kad tikrumoje anglų laivų nuostoliai buvo didesni. Per minėtą savaitę buvo nuskandinti devyni anglų laivai 29.396 tonų talpumo. Nuskandinti buvo šie laivai: „Thurston“, „Chevx Shase“, „Borthwick“, „Counsellor“, „Pacific Reliance“, „Maindy Hill“, „El Ciervo“, „Mark Holle“ ir „Ben Attow“.

GAUTA NAUJŲ „KARIO“ PRENUMERATŲ

Iš j. psk. Česnulevičiaus — 17 pren., vrš. Lipeikio — 7 pren., vrš. Šakio — 14 pr., j. psk. Kaliaso — 29 pren., vrš. Čiukšio — 13 pren. (papildomai), j. psk. P. Bešeno — 19 pren., j. psk. Rapalavičiaus — 13 pr., vrš. Gribausko — 19 pren., j. psk. P. Žemgulio — 39 pren., j. psk. Ed. Meilaus — 26 pren., vrš. Petkausko — 29 pren., psk. Žaltausko — 78 pren., psk. A. Bajoriūno — 49 pren., psk. Tarailos — 49 pr., j. psk. Malako — 20 pren., vrš. Švilpos — 12 pren., j. psk. A. Velėniaus — 26 pren., j. psk. N. Kachnevičiaus — 27 pren., psk. Guobos — 28 pren., psk. Bakano — 17 pren., psk. Stp. Šimkaus — 78 pren., psk. Leščinsko — 31 pren., psk. Pr. Stygos — 25 pren., vrš. Butkaus — 10 pren., psk. Beniušio — 25 pren., vrš. J. Kotlerio — 16 pren., vrš. Šuopio — 16 pren., vrš. Stundžios — 36 pren., j. psk. B. Brazdžionio — 4 pr., Z. Nuoliaus — 4 pren. (papildomai), psk. Karnuševičiaus — 12 pren., vrš. Bružausko — 10 pren., j. psk. A. Ižganaičio — 35 pren., psk. Mažeikos — 32 pren., vrš. Šapalo — 27 pren.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

KARO AVIACIJA. Kovo 12 d. karo aviacija atšventė savo 21 metų gyvenimo sukaktuves.

Sukaktuvių minėjimas prasidėjo pamaldomis, į kurias atsilankė krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis, l. e. kariuomenės vado p. d. gen. Vitkauskas, kviesti svečiai ir visa karo aviacijos Kauno įgula.

Iškilmingos pamaldos buvo laikomos gražiai išpuoštoje dirbtuvių salėje. Prie altoriaus buvo išrikiuoti Anbo, kurie priminė lakūnams jų pareigą saugoti Lietuvos padangę.

Po pamaldų b. gen. Musteikis pasveikino karo aviaciją ir palinkėjo jai toliau klestėti ir augti. Taip pat priminė, kad pirma karo aviacijos šventė, kai atgautas Vilnius. Vilniaus atgavimas lakūnams praplatino erdvės platybes, bet kartu uždėjo ir pareigą rūpintis, kad į praplėtėjusią erdvę niekas nedrįstų kėsintis.

Už sveikinimus padėkojo karo aviacijos viršininkas b. gen. inž. Gustaitis, nurodydamas tuos kelius, kuriais eidama karo aviacija pasiekė šių dienų laimėjimo. Taip pat nušvietė ateities kelius, kuriais karo aviacija veršis į tolimesnę laimėjimą. Priminė, kad tik gerai išmokslinti, gerai suprantą savo pareigas ir drausmingi karo aviacijos visų sričių pareigūnai atliks savo pareigas be priekaišto. Tai liudija ir iki šiol nuveikti darbai.

Mjr. Šešplaukis turiningoje paskaitoje apibūdino aviacijos praeitį, jos garbingus žygius ir tas aukas, kurias reikėjo sudėti ant Tėvynės aukuro, siekiant nustatytų tikslų įgyvendinimo. Nagrinėdamas karo aviacijos ateities uždavinius, palietė vidaus ir užsienio politikos kai kuriuos klausimus, kurie pri-

sideda prie visų valstybių, kartu ir mūsų karo aviacijos ateities gairių.

Pasibaigus oficialiai daliai, čia pat buvo aviacijos švietimo vadovo kpt. Audronio pastangomis suruošta meninė dalis. Karo aviacijos kariai keletą valandėlių stebino svečius savo meniniais sugebėjimais. Čia, šalia solisto, savo balsu nedaug kuo tesiskiriančio nuo daug matytų filmų artistų, stojo poetas, smuikininkas ar kitos srities meno mėgėjas.

Pabaigai buvo aviacijos kine parodyta savo gyvenimo filma-kronika. Čia ne vienas iš aviacijos karių galėjo pamatyti savo veidą ekrane. Jis ir pats nežinojo, kad mjr. Jablonskis jį netyčiomis buvo kuriuo nors momentu sugriebęs savo „Tellobjektyvu“.

Maloniai slinko valandos ir per bendrus pietus ramovėje, kur su karo aviacijos švente buvo ir kpt. Lūžos išleistuvės.

ZOKNIAI. Kovo 12 d. įvyko karo aviacijos šventė. Tą dieną Zoknių įgulos karo aviacijos kariai nuvyko į Šiaulių miestą, kur Liaudies namų salėje įvyko iškilmingas šventės minėjimas. Į jį atsilankė įgulos vadovybė, karo aviacijos kariai ir civ. tarnautojai. Po to buvo pagerbti žuvę lakūnai. Įgulos vadovybės vardu aviaciją sveikino plk. Butkūnas. Po to kpt. Radvenis skaitė paskaitą apie aviacijos kūrimąsi, jos augimą ir dabartinius jos uždavinius. Po paskaitos kariams buvo pademonstruota kino filma. *J. psk. Pacevičius*

RADVILIŠKIO ĮGULA. Kovo 8 ir 9 d. d. įgulos kariams buvo suruoštos 2-jų dienų rekolekcijos, kurias vedė kun. Lapė.

Kovo 10 d. įgulos kariams Linkaičių šaulių kuopos meno mėgėjų sekcija vai-

dino 4 veismų veikalą „Nekaltai pasmerktasis“. Prieš vaidinimą įgulos gydytojas laikė turiningą paskaitą apie alkoholizmą. *J. psk. B. Brazdžionis*

RYŠIŲ BATALIONAS. Švietimo vadovo rūpesčiu bataliono kareiviams paskaitas skaitė: kovo 12 d. — gyd. san. psk. Doktoraitis tema: „Alkoholis ir jo įtaka sveikatai ir higienai“. Paskaitos metu kino paveikslais parodė alkoholio veikimo žymes žmogaus organizmo atskirose dalyse, bendrą alkoholio išvaizdą, kasdienines komedijas iš girtuoklių gyvenimo.

Kovo 14 d. karo technikos dalių karo kapelionas kun. Česaitis skaitė b-no kareiviams paskaitą: „Blaivybė ir dorovė“. *Eil. Vyt. Ratkus*

PAJUOSTĖS ĮGULA. Kovo 12 d. karo aviacija minėjo 21 metų sukakties šventę. Minėjime dalyvavo visa aviacijos įgula. Minėjimas prasidėjo 9 val. pamaldomis. Po pamaldų kpt. Kovas skaitė paskaitą „Aviacijos plėtimasis ir dalyvavimas Nepriklausomybės kare“. Be to, į minėjimą atsilankė įgulos viršininkas gen. št. plk. Žadeika ir šventės proga pasveikino aviacijos karius. *Psk. Z. Andriulis*

2. INŽINERIJOS BATALIONAS. Liktinių puskarininkių grupė žaidė stalo teniso pirmenybes. Pirmąją vietą laimėjo vrš. Trinkas, antrąją — psk. Naujokas.

Draugiškos stalo teniso rungtynės tarp bataliono ir šarvuočių rinktinės liktinių puskarininkių baigėsi 4:1 bataliono naudai.

1. inžinerijos kuopos kareiviai už gautą iš Geležinkelių V-bos atlyginimą už sniego valymą stotyje, išrašė 1940 metams trims Vilniaus krašto pradžios mokykloms Karį“. *G-tas*

PANEVĖŽIO ĮGULA. Kovo 10 d. Panevėžio įgulos likt. puskarininkiai šachmatininkai buvo pakviesti Panevėžio Valst. Berniukų Gimnazijos šachmatininkų sužaisti turnyrą, kuris baigėsi puskarininkių laimėjimu 8:0. *Akis*

RASEINIŲ ĮGULA. Kovo 10 d. įgulos salėje jaūniems kareiviams buvo vaidinamas ltn. Rutkausko 4 veismų vaidinimas „Bundanti žemė“. Pradžioje keletą žodžių jaun. kareiviams tarė b-no švietimo vadovas, statomo veikalo autorius, nušviesdamas kilnius jų, kaip karių, pradėto darbo tikslus. Po vaidinimo san. psk. Darandovas skaitė feljetoną „Kaip mane į kariuomenę išleido“, vaizduojantį atgyvenusius, senus rusų laikų papročius, išlydint vyrus „baisiojon“ kariuomenėn. Vėliau koncertavo, keliomis progomis gražiai Raseiniuose užsirekomendavęs, puskarininkių cho-

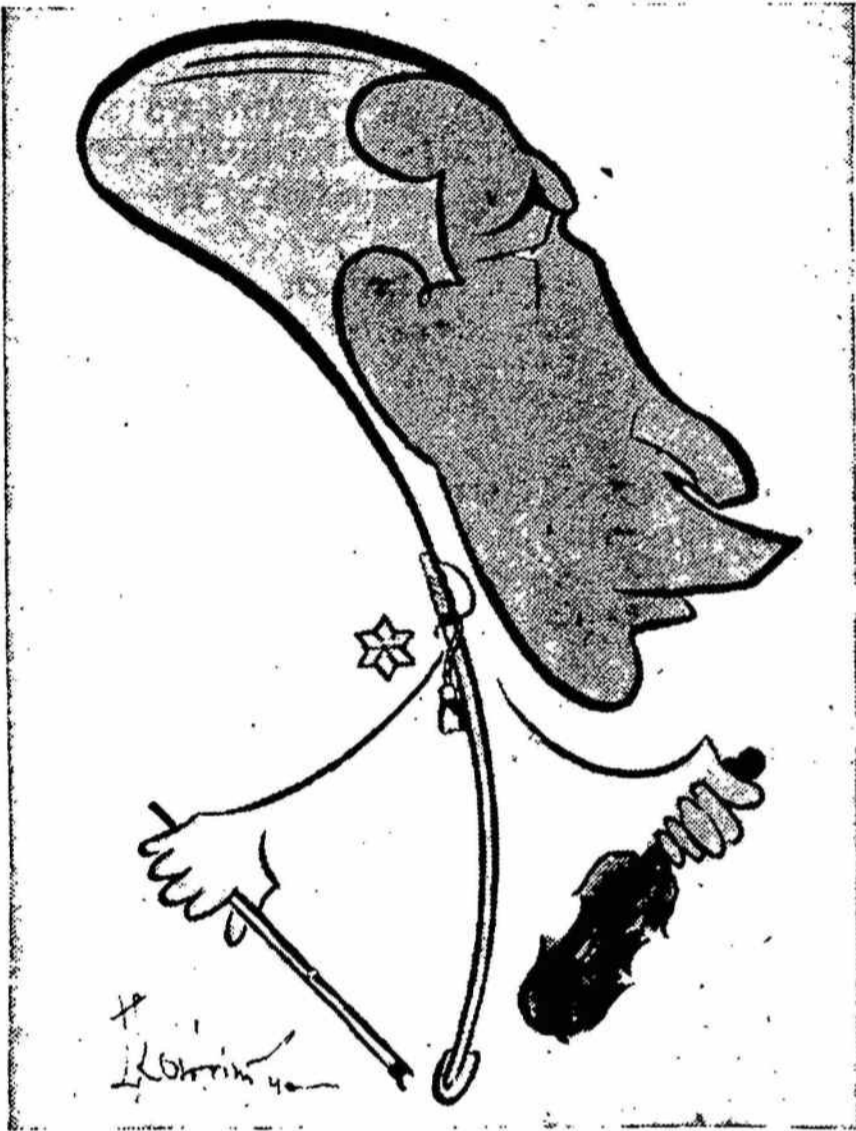
Puskarininkių choras savo dalies šventės metu

Buniko nuotr.

ras, vedamas grupės civ. tarn. Vytauto Račo. Kai kurios dainos buvo tokios nuotaikingos, kad jauni kareiviai tikrai pakilusiu nuotaika, gausiais aplodismentais reiškė pasigėrėjimą vyresniaisiais savo ginklo draugais - choristais. Baigus, švietimo vadovas kvietė visus jaunuosius karius būti pavyzdiniais, petytys į petį dirbant su savo vyresniaisiais tiek karinį, tiek kultūrinį darbą.

Naujokas

K. S. S. METINIS SUSIRINKIMAS TELŠIUOSE. Kovo 9 d. Telšių igulos karininkų ramovės būstinėse įvyko metinis K. S. S. narių susirinkimas. Į jį atsilankė narių ne tik iš Telšių, bet ir iš Kauno, Plungės ir Palangos. Susirinkimą atidarė K. S. S. pirmininkas gen. št. plk. ltn. Listopadskis. Susirinkimo

„Virtuozas“

narius sveikino pulko vadas plk. Andrašius, pasižadėdamas kiek galės KSS paremti. Valdybai padarius pranešimą apie pereinamąjį metų KSS nuveiktus darbus, KSS pirmininkas skaitė paskaitą „Sportininko privalumai“. Po to KSS šaudymo sekcijos vadovas ltn. Kačergius papasakojo savo išpūdžius iš 1939 m. vasarą Šveicarijoje įvykusių tarptautinių šaudymo rungtynių. Apie KSS įsteigimą ir jos veikimą Klaipėdoje kalbėjo Telšių VVV gimnazijos inspektorius klaipėdietis p. Purvinas.

KSS valdybą dabar sudaro: gen. št. plk. ltn. Listopadskis — pirmininkas, kpt. gyd. Tuminas ir insp. Purvinas — vicepirmininkai, ltn. Vitkus — sekretorius ir ltn. Vilėniškis — ūkio reikalų vedėjas. Sekcijų: krepšinio — vadovas ltn. Vilėniškis, pavaduotojas — j. ltn. Litvinas; šaudymo — vadovas ltn. Kačergius, pavaduotojas — ltn. Vitkauskas; vandens ir žiemos sporto — vad. insp. Purvinas, pavad. — ltn. Kačergius; lauko ir stalo teniso — kpt. gyd. Tuminas, pavad. — j. ltn. Rauba; lengvosios atletikos — vad. j. ltn. Racevičius, pavad. — p. Liūdžius ir j. ltn. Aleksandravičius; šachmatų — vad. kpt. Klimavičius, pavad. — kpt. Tėvelis; moterų — vad. gimnazijos mok.

p. Kupstaitė. Futbolo ir kultūros bei švietimo sekcijų vadovai dar nepaskirti. KSS Plungės skyriui vadovauja gen. št. kpt. Puknys. V. Zonys

ŠAULIŲ GYVENIMAS

PAAUKOJO VARĖNOS II ŠAULIŲ BŪRIUI VĒLIAVA. Valkininkų apskr. likviduojant, jos v-kas Rozmanas ir tarybos nariai Čibiraitė ir Molis Varėnos II šaulių būriui paaukojo vėliavą, kuri pašventinta ir iškilmingai būriui įteikta.

VALKININKŲ ŠAULIŲ BŪRYS savo namuose atidarė skaityklą.

ŠILŲ (PANEVĒŽIO R.) ŠAULIŲ BŪRYS įsteigė ugniagesių komandą. Gesinimo priemonėms išgyti apylinkėje surinkta 400 lt. 100 litų paskyrė Vaidoklių valsčiaus savivaldybė.

LINKUVOS ŠAULIŲ KUOPOS kovo 10 d. susirinkime kuopos vadas skaitė paskaitą „Ką turi žinoti šaulys, stodamas į šaulių Sąjungą“. Gimnazijos šauliai moksleiviai padeklamavo. Vaidinta S. Čiurlionienės drama „Aušros sūnūs“.

JURBARKO ŠAULIŲ KUOPA suorganizavo chorą, susidarantį iš 43 dainininkų. Chorui vadovauja šaulys Pocius. Drauge įsteigtas sporto klubas, kuriam vadovauja ats. j. ltn. J. Kačiulis.

KRAKIŲ SMULKAUS KREDITO DRAUGIJA PASKYRĖ 1.760 Lt. Krakių šaulių kuopai galingam radijo aparatui pirkti, kurio garsintuvai bus pastatyti ir miestelyje.

„TAUTOS VALANDOS“. Skuodo šaulių kuopa, šviet. vadovo g-jos dir. ats. ltn. A. Januškevičiaus rūpesčiu, rengia eilę aktualių paskaitų, pavadintų tautos valandomis. Valandos pajvairinamos menine programa, kurią atlieka šauliai, moksleiviai ir kitos organizacijos.

ŠIAULIŲ PREKYBOS MOKYKLOS ŠAULIAI MOKSLEIVIAI, įsteigę aviacijos būrelį, kuriame dalyvauja ir mergaitės, jau surengė 12 paskaitų aviaciniais temomis. Būrio tikslas — propaguoti aviacijos idėją mokyklos šaulių tarpe. Vasarą dalis būrelio narių vyks į Aukštągario sklandymo mokyklą.

ŽAGARĖS ŠAULIŲ BŪRIUI vietos pieno perdirb. b-vė iš 1939 m. pelno paskyrė 500 lt. šaulių namų statybai.

V. D. UNIVERSITETO ŠAULIŲ STUD. TECHNIKŲ „PLIENO“ BŪRYS įsteigė chorą. Chorą veda K. Kaveckas. Chorą sudaro 70 dainininkų. Kovo 10 d. choras dalyvavo V. D. Universiteto akademinio choro koncerte, padainuodamas šaulišku dainų.

PAVYZDINES ŠAULIŲ MOKYMO PAMOKAS atliekamu laiku rengia Kaišadorių šaulių 1-mas būrys. Pirmoji pamoka įvyko kovo 17 d.

ŠAULIŲ VAKARAS VILNIUJE. Šauliai paštininkai savo salėje kovo 9 d. surengė įdomų vakarą. Programoj dalyvavo ir vilniečiai rašytojai: Albinas Žukauskas, poetė Ona Miciūtė, Jeronimas Cicėnas ir kaunietis A. Sabas. M.

SPORTAS

IŠ L KLASĖS KREPŠINIO PIRMENYBIŲ. Kovo 13 d. buvo dvejų vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynės, kuriose Aušra nugalėjo LGSF 34:27 (20:10) ir Kauno IV gimnazija lengvai įveikė Aukštesniąją Technikos Mokyklą.

BURIAVIMO KURSAI STUDENTAMS. Korporacija „Jūra“ Vilniaus universitete rengia teoretinius buriavimo ir irklavimo kursus studentams. Į kursus kviečiami įsirašyti visų korporacijų studentai. Kursai prasidės tuojau po Velykų atostogų. O praktiniai buriavimo ir irklavimo trijų savaitių kursai bus surengti liepos mėn. Trakų ežeroje.

LATVIJA NUGALĖJO ESTIJĄ 4:1. Rygoje buvusiose tarpvalstybinėse ledo ritulio rungtynėse Latvija įveikė Estiją 4:1.

ŽEMAITIJOS KREPŠINIO PIRMENYBIŲ NUGALĖTOJAS TELŠIŲ VVVG. Žemaitijos krepšinio pirmenybėse dalyvavo 5 ekipos. Pirmenybių nugalėtoju liko Telšių VVVG, surinkusi 8 taškus, antroje vietoje liko Tauragės VG su 6 taškais, trečioje šiaulių Sakalas su 4 tšk., ketvirtoje Kretingos PG su 2 tšk. ir penktoje Telšių KSS su 8 taškų.

KAUNO ŠACHMATŲ PIRMENYBĖS PASIBAIGĖ. Kovo 11 d. baigėsi Kauno šachmatų pirmenybės. Pirmenybėse dalyvavo 15 žaidėjų, iš jų 5 meistrų kl. ir 10 A kl. Pirmenybėse 1—2 vietas laimėjo Mikėnas ir Vistanekis, surinkę po 12 taškų iš galimų 14, 3 vietą Arlauskas su 10 t., 4—5 vietas Abramavičius ir Sulfridas, surinkę po 9,5 t.

ŠACHMATININKŲ KLASIFIKACIJOS TURNYRAS. Šachmatų Sporto Sąjunga po Velykų ruošia klasifikacijos turnyrą. Turnyre gali dalyvauti visi norintieji šachmatininkai-mėgėjai, išskyrus A kl. žaidėjus. Įsirašyti reikia raštu šachmatų Sporto Sąjungoje iki kovo 28 d.

MOKSLEIVIŲ ŠACHMATŲ TURNYRAS. Kovo 31 d. prasidės Kauno moksleivių šachmatų turnyras.

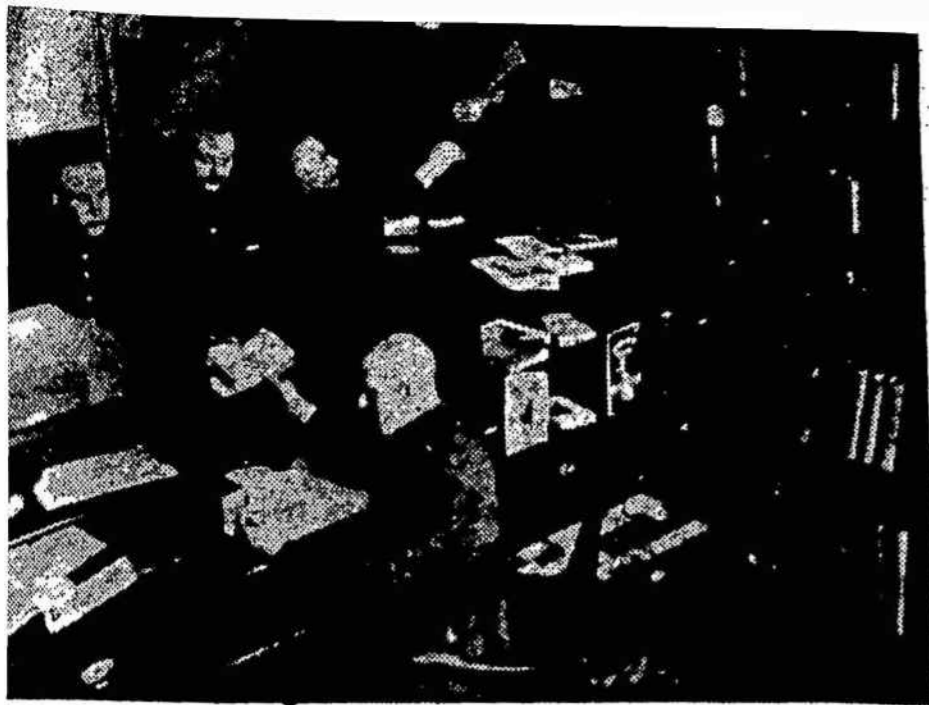
ŠAULIŲ SPORTO KLUBAS „GRANDIS“ atgaivino šachmatininkų sekciją, kuriai vadovauja kpt. Lelešius. Į sekciją kviečiami įsirašyti ir ne šauliai. Įsirašyti galima pirmadieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 18 iki 20 val. Laisvės al. 20 nr., kieme.

KAS NAUJA LIETUVOJE

PIJAUS XII VAINIKAVIMO METINĖMIS prezidentas A. Smetona su popežiumi pasikeitė telegramomis.

GELEŽINKELIŲ DELEGACIJA MASKVOJE. Kovo 15 d. į Maskvą išvyko Lietuvos geležinkelių atstovai tęsti anksčiau pradėtų derybų dėl susiekimo reguliavimo tarp Lietuvos ir SSSR.

APDOVANOJO MIN. URBŠĮ. Kovo 12 d. Popiežiaus Pijaus XII karūnavimo sukaktuvių proga šv. Tėvas Lietu-

Dalies bibliotekoje

vos užsienių reikalų ministrą J. Urbšį, kaip buvusį delegatą karūnavimo iškilinėse, apdovanojo šv. Grigaliaus pirmojo laipsnio didžiuoju ordinu.

„RYTO“ DRAUGIJA VILNIJOJ ATNAUJINO VEIKIMĄ. Ji organizuoja suaugusiųjų švietimą per skaityklas ir kursus. Valdybon išrinkta: kun. K. Čibiras, adv. Juknevičius, V. Budrevičius, J. Naujalis, K. Stašys, kun. N. Vaišutis ir kun. K. Gumbaragis.

GELEŽIES LAUŽO RINKIMO TALKA, kurią organizuoja Sąjunga Ginkluotoms Krašto Pajėgoms Remti, iki vasaros pradžios numatoma suorganizuoti visoje Lietuvoje.

KARININKŲ RAMOVĖS ANTROJI VASARINĖ bus statoma Palangoje. Tam reikalui jau nupirka ir žemės.

NUSAVINTAS LENKŲ MINISTRO DVARAS. Vilniaus apygardos žemės tvarkymo įstaigos nusavino buv. lenkų ministro Koscialkovskio Arvidavos dvarą.

VILNIUJE BUS MODERNIOS AUTOBUSŲ STOTYS. Pirmiausia bus statoma keleivinė stotis. Parengiamieji darbai jau pradėti.

VILNIEČIAI ŪKININKAI PAGEIDAUJA ir įvairiomis progomis, susirinkimuose, paskaitose ir t.t. pareiškia, kad kaimai, kaip galima greičiau, būtų išskirstyti į vienkiemius.

JAU 20 JAUN. ŪKININKŲ RATELIŲ įsisteigė Vilniaus srityje. Visur parodoma daug susidomėjimo ir judrumo.

PAPIGINTAS CUKRUS BITININKAMS. Finansų ministerija atleido be akcizo 20.000 kg cukraus bitininkams. Cukrus specialiai tam reikalui paruošiamas ir kitam vartojimui netiks.

IŠ TAUTOSAKOS RINKIMO DARBŲ. Praėjusiais metais lituanistikos institutas surinko per 46.000 tautosakos variantų. Jų 1.117 užrašyti į fonografo plokšteles. 1.256 dainos užrašytos su melodijomis.

KARINĖS ŽINIOS

ZIGFRIDO LINIJĄ STATĖ 600.000 VYRŲ. Specialiam leidiny aprašoma Zigfrido linijos statyba. Ši milžiniška tvirtovė buvo pradėta statyti 1938 m. liepos mėn. 20 d. Pradžioje tedirbė tik 9000 žmonių. Netrukus šis skaičius pakilo iki 240.000, o dar vėliau iki 342.000 vyrų, neskaitant 90.000 pionielių ir 300 darbo artelių, į Zigfrido linijos statybos darbus komandiruotų iš darbo tarnybos stočkyklų. Iš viso Zigfrido linijos statyboje dirbė apie 600.000 vyrų.

KARAS IR JAV PAJAMOS. Jungtinių Amerikos Valstybių statistikai numato, kad šiais metais JAV pajamos pasieks 80.000.000.000 dol. Praėjusiais metais tos pajamos tesiekusios 70.000.000 dol. Pajamų padidėjimas numatomas dėl to, kad Europos karas pakėlė žemės ūkio produktų kainas ir kad numatomas pramonės ir karo medžiagos eksporto į Europos valstybes pakilimas.

SSSR KARIUOMENĖS PASIEKIMAI PASKUTINIAIS METAIS

Vokiečių spaudos pranešimu SSSR kariuomenė 1930—1939 m. laikotarpyje padarė didelę pažangą. Jei 1930 m. karinės technikos ir karinės pramonės stovį pažymėti 100%, tai paskutinių 9 metų pažangą galima išreikšti šiais skaičiais: 1) tankų skaičius padidėjo 43 kartus, 2) lėktuvų skaičius išaugo per 656%, 3) sunkioji, vidutinė ir lengvoji artilerija 6996%, 4) mažojo kalibro prieštankiniai pabūklai ir tankų artilerija 70 kartų, 5) lengvųjų ir sunkiųjų automatinų pabūklų skaičius priaugo 539%. Mechanizuotų HP skaičius vienam kareiviui dabar siekia 13, o 1939 m. tebuvo 3,07. Karo laivyno tonažas per tą patį laiką pakilo 130%. Sąryšy su šiais apginklavimo pagerinimais, persitvarkė ir vidinė ginkluotų pajėgų struktūra. Įsteigta daugelis naujų ir specialių dalių. Pakeltas kadro skaičius ir kadro kokybė.

ITALIJOS KARIUOMENĖ

Prancūzų spaudos pranešimu, Italija dabar turinti aktyvioje karo tarnyboje 880.000 kareivių ir 350.000 paleistų. Pastarieji turi sugrįžti kovo mėn. 1 d. Be to, Italijos kolonijose esą 500.000 vyrų.

NAUJAS SSSR PAŠTO-KELEIVINIS LĖKTUVAS

Šiomet SSSR orinio susisiekimo tarnyboje pasirodė nauji komfortiniai pašto-keleiviniai lėktuvai „SSSR L-3600“, pastatyti pagal inž. Rafaelanso projektą. Lėktuvas yra vieno motoro monoplanas. Kabinoje telpa 4 keleiviai ir 700 kg krovinio. Vidutinis greitis 250 km/val., maksimalinis — apie 300 km/val. Skridimo aukštis apie 5000 m. Pakilimui ir nusileidimui nereikalinga daug vietos.

KARO LAIVŲ ŠOVINIŲ KAINOS

Prieš kiek laiko Prancūzijos karo laivyno ministras per radiją kreipėsi į tautą, ragindamas pasirašyti ginklavimosi išlaidų ženklus. Savo kalboje ministras pateikė duomenų ir apie dabartines karo medžiagų kainas, pav.: viena 200 kg svorio gilumos bomba kainuoja 6000 fr., mina — 75.000 fr., torpeda — 530.000 fr. Šaudant iš kreiserio „Foch“ kiekviena minutė kaštuoja 72.000 fr., iš kreiserio „Marseillaise“ — 351.000 fr., iš karo laivo „Duskerque“ — 1.200.000 fr., o iš naujausiojo karo laivo „Richelieu“ — net 2.164.000 fr.

FAŠISTŲ MILICIJA ĮSKIRTA Į ITALŲ KARIUOMENĖ

Š. m. kovo mėn. 1 d. Romoje iškilmingomis apeigomis 132 fašistų milicijos batalionai įskirti į Italijos reguliarią kariuomenę. Italų spauda šiltais žodžiais sveikina šį reikšmingą žingsnį, nurodydama, kad milicija šios garbės esanti visiškai užsitarnavusi. Tuo būdu valstybės apsaugos jėgos pasiekė didesnio vieningumo.

NAUJIEJI LEIDINIAI

TCH-70. RYŠIŲ STATUTAS, III dalis, Kabelinės lauko linijos. Krašto Aps. Min., Kar. Št. Spaudos ir švietimo Skyrius, 1940 m. 126 psl.

AV-54A. LĖKTUVŲ SILUETŲ ALBUMAS. Oro sekėjų tarnybos statuto priedėlis. Krašto Aps. Min., Kar. Št. Spaudos ir švietimo Skyrius, 1940 m. 28 psl.

„KARIŪNAS“ Nr. 1. Turiny: asp. P. Petrausko įžanginis straipsnis II. 16 proga — „Laisvėje gyventi“, asp. B. Labensko eil. „Lietuvai“. Aps. K. Šadausko eil. „Jaunystė prieš ateitį“. Asp. Visockis ir asp. Misevičius pateikia pluoštą ispūdžių iš kariūnų kelionės slidėmis į Vilnių — „Slidėmis Kaunas — Vilnius 1940. II. 16“. Iškyla iliustruota kar. vrs. Kiršino, kar. Jazbučio ir kar. Skirgailos nuotraukomis. Kar. P. Daunio eil. „Vilniau!“. Toliau valstyb. prem. laureato B. Brazdžionio kūryba — du eilėraščiai iš knygos „Kunigaikščių Miesto“. Kar. psk. Morkaus vaizdelis iš aviatorių gyvenimo — „Jie buvo draugai“. Asp. B. Labensko eil. „Anapus fronto“, asp. Bundžius savo diskutiniame str. — „500“ — kelia klausimą kariūnams ir aspirantams padidinti jų mėnesinę kareivišką algą. Asp. V. Lukoševičiaus vertimas iš prancūzų kalbos — „Šnipas“. B. Gendvilo tikra istorija „Dar vis tebėra“. — „Mokslas ir darbas“, — „Mokyklos gyvenimas“.

Radviliškio įgulos dantų gydytojos p-lės N. Karumnaitės šaržas

— „Vilniuje skamba kariūnų dainos“ (kar. J. Navicko). — „Mūsų sportas“: „Pašliūžom apie Kauną“ (kar. psk. Morkaus), „Kaunas — Rumšiškės ir atgal“ (asp. Steikūno) ir „Sporto nuotrųpos“ (kar. psk. Paransevičiaus). — „Nauji raštai“. — „Šypsnyš iš po šalmo“ su nuotaikingu asp. J. Subatavičiaus vaizdeliu „Rytas kazematuos“ ir asp. L. Jeleniausko karikatūromis. Dailus viršelis ir gausu šaržų. Es.

KNYGA, KURI PRASČIAU ATRODO, NEGU IŠ TIKRŲJŲ YRA

Vis dėlto gyvenime nuolat pasiteisina tas faktas, kad ne tik turinys, esmė, bet svarbu ir pavidalas bei išvaizda — svarbu tikras derinys tarp turinio ir išorės. Tie dalykai ypačiai paliečia knygą, dėl to, kad šiuo metu dažniausiai knyga turi ieškoti skaitytojo, o ne atvirksčiai.

Tai sakydamas, turiu galvoje Lietuvos arba Liudo Jakavičiaus knygą, gana įdomią ir vertingą, tiek savo turiniu, tiek rašymo būdu. Pradėjus skaityti, sunku atsitraukti bei palikti. Skaitai lyg kokią intriguojančią apysaką arba nuotykių romaną. Užmiršti net patį pavadinimą, kad tai „Atsiminimai iš lietuvių spaudos draudimo laikų“.

Lengvas stilius, paprastumas, nuoširdumas, reikšmingi įvykiai, įdomūs faktai, daug intrigos, dialogo — štai tos knygos pliusai.

Tačiau, ar daug kas ja yra susidomėjęs, skaitęs? Abejoju.

Matyti, tikrai yra matę, bet abejingai praėję pro šalį. Ir kodėl? Išleista nevykusiai, nerūpestingai, labai pigaus, paprasto besiglamžančio popieriaus. O viršelis! Tikras prieškarinių laikų škapliernikiškas leidinys, kaip visokios elenos, sapnininkai ir kt.

Jei tikrasis knygos pavadinimas būtų viršelyje, o dabartinio užrašas antrajam lape — visai kita prasmė ir efektas. O dabar... Tuoju pagausi stambų parašą „Lietuvos Dievai!“ Po jo smulkiau: „Dėkoju jums, kad padėjote man sėkmingai su caro žandais už lietuvių spaudą kovoti“. Žemiau besimeldžias autorius, ties jo galva, lyg aureolė, trišpalvė tautinė trišaka vėliava. Kažkur šone, lyg muselė, Vytis. Aplinkui raudona sutraukta grandinė. Viskas tamsiai rudame dugne.

Kas pažįsta L. Jakavičių vien tik iš jo juokų arba kalendorių, tikrai nusišypso ir pamano, pamatęs tokią knygą, kad čia gal išties vienas iš tos rūšies veikalų, kurie neverti rimto žmogaus dėmesio. Jei taip atsitinka — gaila, nes ši knyga tikrai daug rimtesnė nekaip atrodo.

Keistoka knyga, keistokas daugeliui, tur būt, atrodo ir pats autorius, kas jo gerai nepažįsta. Pats autorius irgi atspėja tokią paviršutinišką apie save nuomonę. Įžangoj jis rašo: „Kas tas Jakavičius? — Aa... Tai kalendorininkas, tai šposininkas — juokdarys, tai bedievis, kupletistas, tai Saliamonų galvų leidėjas...“

„Atsiminimai“ parodo visai kitoki žmogų ir daug nusipelnusių draudžiamųjų laikų spaudos veikėją. Tai tikras knygnešys ir savo žmonių tautinės sąmonės žadintojas. Visa tai matyti iš paties autoriaus pasipasakojimų ir iš kitų veikėjų atsiminimų, susietų su L. Jakavičiaus veikla.

Inžinierius B. Prapuolenis vienoj vietoj (75 psl.) taip apibūdina: „Prie niekieno nevadovaujamų, gal kitkart naivių savo sumanymuose, svajotojų, tačiau nuoširdžių bei karštų tėvynainių, nesigailėjusių nei trūso nei lėšų kelti savo viengėnčių sąmonę, priskirtinas ir Jakavičius“.

Skaitydami tuos „Atsiminimus“, susipažįstame ne tik su jų autoriumi, ne tik su daugeliu kitų veikėjų, bet ir su ta visa aplinkuma, kurioje žiauriai, be jokio pasigailėjimo buvo varžoma lietuvių spauda ir Rusų valdžios slopinamas bet koks lietuviybės pasireiškimas.

Pagal laiko ir veikimo aplinkybes knygoje nužymėti tokie etapai:

I. Knygnešystė ir kova dėl lietuvių spaudos.

II. Lietuviybės žadinimas ir kėlimas.

III. Lietuvių spaudos ugdymas ir gyvimas.

Pirmajame etape L. Jakavičius pasireiškia kaip knygnešys. Čia jis daugiausia stengiasi išplatinti knygų, gaunamų iš Tilžės per lietuvių laikraščių administratorę p-lę Mortą Zauniūtę. Čia jis nuolat kovoja su rusų žandais, išsisukinėja, papirkinėja, patenka į prokuratūros nagus, kalėjimą, netenka tarnybos, bet vėl atsigauna ir vėl dirba dėl lietuvių spaudos ir žmonių švietimo. Dirba atkakliai, žemaitiškai, nes ir pats buvo žemaitis, kilimo nuo Akmenės, Mažeikių apskr. Jau kokie, rodos, buvo gudrūs ir išsimiklinę rusų žandarai, begaudydami knygnešius, tačiau Jakavičius nuolat juos apsukdavo ir išsmukdavo jiems iš nagų su visa draudžiamąja spauda.

1890 m. jis tarnavo Papilėje valsčiaus raštininku. Pirmą kartą pakliuvo dėl knygų ir turėjo 1891 m. persikelti į Rygą. Nors Latvijoje lengviau buvo dirbti dėl lietuviybės, bet ir čia rusų valdžia nesnaudė.

Po metų gavo tarnybą Rygos uosto valdyboj raštininku. Būdamas linksmas, malonaus būdo žmogus, veikia susidraugavo su jūrininkais ir per juos lengvai gaudavo iš Tilžės knygų ir laikraščių. Beskaitydamas prūsinę spaudą, ir pats pradėjo ją rašinėti, pasivadinęs Lietuvaniu. Rašinėjo į Varpą, Ūkininką, Naujienas.

Po kelių metų buvo sugautas, beplatinant knygas. Nors kalėjimo išvengė, tačiau tarnybos neteko. 1895 m. gavo vietą apylinkės teisme. Čia jau rimčiau pakliuvo ir pateko į kalėjimą.

1896 m. vėl tarnauja — Rygos—Orlo geležinkelio valdyboj — ir vėl, pasinaudodamas savo tarnybos aplinkybėmis, gabena knygas iš Tilžės. Daug turėdamas reikalų su Tilže ir jausdamas ten lietuviybės židinį, būtinai įsigėdžia patekti anapus sienos. Nors stropiai sekamas ir žandarų prižiūrimas, vistiek surizikuoja ir net dukart laimingai apsilanko Tilžėje.

Pats ištroškęs laisvos spaudos ir kitus matydamas vargstančius, o taip pat suprasdamas tą nesąmonę, kuri reikėsi lietuvių spaudos draudimu, surašo ilgą prašymą ir pats jį veža pas kunigaikštį Oginskį, kad tasai užtartų prieš aukštuosius rusų valdininkus.

1898 m. surengia Rygoj pirmąjį lietuvių spektaklį, nors dar viešai vaidinti nėra leista.

Antrajame etape, kai jau buvo grąžinta spauda, matome L. Jakavičių daugiausia kaip visuomenės veikėją ir švietėją. L. Jakavičius čia pasireiškė daugeriopai — kaip organizatorius, vakarėlių rengėjas, artistas mėgėjas, režisierius, dainininkas, chorvedis ir t. t.

Trečiajame etape daugiausia jis pasirodo kaip redaktorius ir leidėjas. 1907 m. išleidžia Juokdarį, 1912 m. — Rygos Naujienas, kurios eina ligi pat Didžiojo karo.

Be paties autoriaus, „Atsiminimuose“, kaip jau minėta, parodyta daugelis kitų garsesnių ir mažiau žinomų mūsų ano meto visuomenės veikėjų ir lietuviybės žadintojų — gen. V. Nagevičius, mokytojas M. Šikšnys, vaistinininkas A. Mačius, inž. Br. Prapuolenis, Juozas Zauka, Martynas Jankus, Antanas Janušonis, Morta Zauniūtė, Jonas Burneika, Juozas Zabūras, Juozas Petrulis, M. Demikis, Antanas Smilga ir kt.

Su jais visais L. Jakavičiui yra tekę artimai dirbti arba kitais būdais turėti reikalų, besirūpinant lietuvių švietimu ir sąmonės kėlimu.

„Atsiminimų“ knyga turininga, didesnio formato ir storoka. Joje 312 pusl. Ji labai vertinga dar ir savo iliustracine medžiaga. Knygoje gausu retesnių aprašomų žmonių atvaizdų, rusų valdininkų ir žandarų fotografijų, senųjų laikraščių, spektaklių afišų, foto nuotraukų ir šiaip būdingesnių iliustracijų ir piešinių.

Atsižvelgiant į visą turinį, kaina 3,50 lt. nėra didelė. J. Balčiūnas

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

E. Paliukui. Jeigu gavai pirmuosius „Kario“ Nr. 1—4 ir vėliau nuo Nr. 10, o tik negavai Nr. 5—9, tai čia jau nebe „Kario“ administracijos kaltė, bet Jūsų pašto agentūros arba kurių nors kaimynų. Kartais mėgsta kaimynai, paėmę iš pašto, neatiduoti, o kartais ir pašte įvyksta klaidų. Negavus kokio numerio, pirmiausia reikia teirautis savo pašte. Nežinant tikrojo kaltininko, nėra gražu ką nors piktaip pulti.

Špokui. Tamstos karikatūros nupieštos neblogai. Tik dažus labai šviesius vartoji. Geriausiai juodais ar tamsaus fono dažais. Nereikia taip ištęstai piešti — ilgiausią seriją. Nebent būtų labai vykusios mintys (tokių serijų esti idėjų). Šiaip jau geriausiai vieną sąmojingą ir be žodžių daug pasakantį piešinį, kad nereiktų visa litanija jo aiškinti.

Arkui. Ką reiškia vien tik rašyti. Geriau gavus progos pajodinėti žirgu.

J. psk. K-r-ai. Dėl vietos stokos „Eil. Pimpės sapno pirmąją naktį Vilniuje“ negalėsime įdėti. Be to, viskas, kas parašyta, žinoma ir sesapnuojant.

J. psk. B. Brazdžioniui. „Žygį į Vilniaus žemę“ gavome. Įdomiai parašytas. Nors ne taip greit, bet, progai pasitaikius, įdėsime. Žinoma, tik kai ką reikės patrupinti.

J. Šlepečiu, J. Žebeliui, A. Mikučioniui, Aksinui, J. Tamošėčiui, Paliuliui. Stinga jausmo. O be to, eilėraštis tampa sueiliuota proza.

J. A-čiui. Tamstos eilėraštis būtų neblogas buvęs, bet prievarta norėjai jį padaryti tragišku, prikaišiojai visokių nelaimių ir pagadinai.

Sakalo akiai. Beletristinis dalykėlis nepagrįstas, klausimo giliau neišsprend-

džiaus. Eilėraštis dar labai nevientisas, kiekvienas posmas ką kita aprašas.

Kukučiui. „Nuosavos kelnės“ labai ištestos. Sutrupinę kada nors įdėsim.

J. Avyžiui. „Kelionė į Vilnių“ jau geras. Kiek sutrupinti reikės. Po kurio laiko įdėsim.

S. Yliūniui. Tokius laiškus dažnas namo parašo, tad kam juos dar „Kary“ kartoti.

M. Nekrašui. Feljetoną sunaudosim.

Mentalui. „Tėvynei“ visai jau geras. Bet savo turiniu jis labiau tiktų kokiam nekariškam laikraščiui. Dėl transliacijų ir vakarų yra atskiros instancijos, tvarka ir jos vykdomos, kiek begalima. Dainuškinių dalykų beveik nededame, nes jie paprastai ištesti ir mažiau skaitytajai teduoda, negu atitinkami feljetonėliai. Nebent labai vykusiai ir sąmojingai būtų parašyta.

J. Juoz. Turime pakankamai originalių raštų, tat vertimų nededame.

Žalvyriui. Labai ilgus eilėraščius rašai, tat susipainioji, paskęsti gausybėje minčių. Mėgink kokią trumpą, nesudėtingą mintį išreikšti, o kai įprasi ir plačiau galėsi rašyti.

• GALVOSŪKIAI

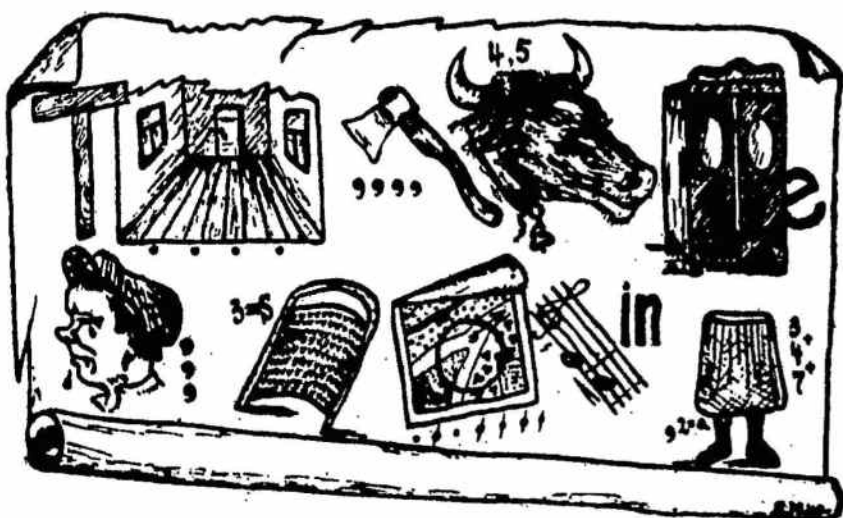
GALVOSŪKIO Nr. 8 SPRENDIMAS

1. Asla. 2. Saga. 3. Sula. 4. Aida. 5. Gira. 6. Kalė. 7. Nida. 8. Rasa. 9. Akis.

Išsprendė ir gauna po 1 tašką: 1) St. Skerys (V.), 2) eil. S. Kmita (KLG.), 3) M. Žulys (RD.), 4) s. j. psk. K. Daubaras (5. PP), 5) A. Grucė (TR.), 6) A. Šalkauskas (MŽ.), 7) psk. Kelmelis (2. AP), 8) gr. J. Stasiulaitis (2. AP), 9) j. psk. Adukevičius (4. PP), 10) A. Dzimidavičius (OB.), 11) H. Kontrimavičius (1. PP), 12) psk. Kvaščevičius (1. AP), 13) psk. M. Antaniškis (4. PP), 14) gr. A. Šaulys (4. AP), 15) T. Kaičiūkis (K.), 16) ats. j. psk. V. Dalangauskas (Mlk.), 17) Z. Gobis (PN.), 18) Br. Dlungauskas (Vlk.), 19) psk. Kriščiūnas (2. AP), 20) eil. T. Bendinskas (1. INŽB), 21) A. Žilinskas (B.), 22) R. Ribikauskas (K.), 23) J. S. (KTŠT.), 24) V. Einoris (B.), 25) J. Lisauskas (SGN.), 26) J. Parodnevičius (P.), 27) vrš. F. Alekna (3. PP), 28) psk. Prielaidas (IIIGR), 29) A. Žaldokas (P.), 30) eil. B. Mickevičius (2. KP).

Sprendėjams, vietoj „Aslos“ įrašiusiems „Anga“, neįskaitėme taško. Be to, matyt, kad kai kurie savo sprendimų nepatikrina. Pasitaikė net tokių, kurie vietoj „Asla“ įrašė net „Asta“. Matyt, dar galvoj tebebuvo galvosūkių Nr. 7 sprendimas. Tokiems irgi neįskaitėme.

GALVOSŪKIS Nr. 12. (Vrt. 1 tšk.)

• ŠACHMATAI

Konkursinių uždavinių sprendimai

Uždavinys Nr. 5 (1). 1. e5—e6 Kd8: c8 2. d6—d7×. Jei... Kd8:e8, tai 2. Vh3—h8×.

Uždavinys Nr. 6 (2). 1. Žd2—e4 Kd5: e4 . Rh3—g2×; jei 1... Žf6—e4, tai Vb6—c6×; jei 1... f5:f4, tai Rh3—e6×; jei 1... Kd5—c4, tai 2. Vb6—b5×; jei 1... f4:e3 ar f4—f3, tai 2. Že4—c3×.

Uždavinys Nr. 7 (3). 1. Vh2—b8! Bc8: b8 (arba Ža8—c7) 2. Že7—c6×. 1... Bc8—h8+ 2. Vb8:h8×. 1... Že3:c4 2. Ža3—c2×. 1... Že3— (kur kitur) 2. Že7—(:)f5×. 1... b5:c4 2. Ža3—b5×.

Uždavinys Nr. 8 (4). 1. Vd1—b1 Ke5—f4 2. Re7—d6×; 1... Ve4:b1 2. Bc5: d5×; 1... Bb4:b1 2. Bd4:e4×; 1... Bb4:d4 2. Vb1—b8×. Kiti variantai lengvai surandami.

Uždavinys Nr. 9 (5). 1. Bf5—f4 Bc8—c5+ 2. Rd4—e5×; 1... Rb6:d4 2. Vd1: d4×; 1... Kc4—d5 2. Rd4:b6×; 1... K— (kur kitur) 2. Vd1—b3×.

Uždavinys Nr. 10 (6). 1. c4—c5 c6: d5 2. Ra4—c6 d5—d4 3. Rc6—d5×.

Uždavinys Nr. 11 (7). 1. Bc4—c7 Kd6:c7 2. Bf7:e7+ Kc7—d6 arba K—b6 3. Ža7—c8×; (jei 2... Kc7—d8 arba K—b8, tai 3. Ža7—c6×); 1... Kd6—e6 2. Bc7:e7+ Ke6—d6 3. Ža7—b5 (c8)×; 1... Kd6—e5 2. Ža7—b5 Ke5—e6 3. Bc7—e7×.

Uždavinys Nr. 12 (8). 1. Rd5—b3 b7—b5 2. Vf3—a8+ Kb8:a8 . Bd7—d8×; (jei 2... Ba7:a8, tai Bd7—b7×); 1... Rh1:g2 2. Vf3:g2 2... (juodi kur nors) 3. Vg2—g8×; 1... Že1—e3 (ar c3) 2. Vf3:e3 (ar : c3) juodie kur nors 3. Ve3—e8× (ar c8); 1... Rd5—b3 juodieji... 2. Vf3—d5 juodieji... 3. Vd5—g8×.

Uždavinys Nr. 13 (9). 1. Bc4—b4! Ka5:b4 2. Ža3—c4 Kb4:c4 3. Be5—e4×; jei 1... Ka5—a6, tai 2. Be5:c5 Ka6—a7 3. Bc5—a5×.

Uždavinys Nr. 14 (10). 1. Kc3—c2! b5—b4 2. Rf6—b2 b4—b3+ 3. Kc2—c3 Ke4—e5 4. Kc3—d3×.

Uždavinys Nr. 15 (11). 1. Rd6—a3! b5—b4 2. Rf7—b3 b4:a3 3. Rb3—c4 a3—a2 4. Rc4:d3×.

Uždavinys Nr. 16 (12). 1. Rb8—e5 a5—a4 2. Re5—g7 (ar —h8) a4—a3 3. Kg5—f6 Ž— (kur nors) 4. K—f5+ Ž—b2 5. K—e5+ Ž— 6. K—e4+ Ž—b2 7. K—d4 Ž— 8. K—d3+ Ž—b2 9. K—c3 Ž— 10. K—c2+ Ž—b2 11. Žd2—b3+.

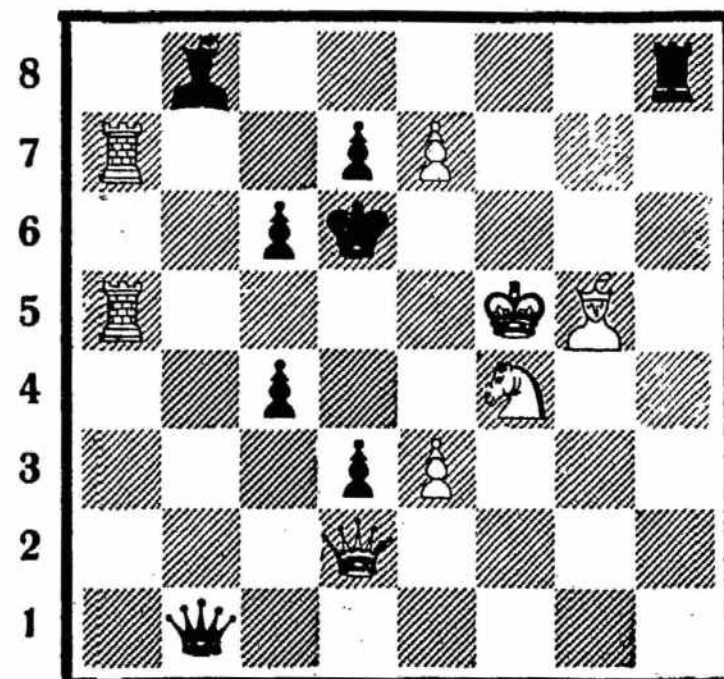
Teisingai visus 12 uždavinių išsprendė: 1. j. psk. Ivinskis (PAR), 2. j. psk. Adukevičius (4PP), 3. psk. M. Antaniškis (4PP), 4. gr. J. Bulovas (4PP), 5. ats. psk. J. Zapkus (Plungė), 6. gr. V. Dudsonis (4PP), 7. j. k. V. Elnionis (4PP), 8. inž. S. Fedoravičius (Šakiai), 9. J. Šimbergas (Virbalis), 10. M. Zdanavičius (Prienai), 11. eil. A. Levinas (5PP), 12. P. Urbonas (Pumpėnai), 13. Būbelis (Kupiškis), 14. psk. A. Grigenas (1AP), 15. P. Vainoras (Mažeikiai), 16. I. Lakovskis (Pilviškiai), 17. A. Pocius (Nevarėnai), 18. J. Teišerskis (Raseiniai), 19. Z. Zungaila (Raseiniai), 20. Š. Plotnikas (6PP), 21. K. Bakšys (Raseiniai), 22. A. Špokas (Raseiniai), 22. A. Astravas (Biržai), 23. J. Bunkartas (Šan-

čiai), 24. A. Seliokas (Vilkaviškis), 25. A. Labžintis (Renava), 26. M. Šakalinis (Šakiai), 27. Z. Krikščiūnas (Raseiniai), 28. V. Valantinas (Raseiniai), 29. J. Poricas (Panevėžys), 30. J. Galinskis (Pilviškis), 31. V. Petraitis (KTV), 32. E. Bumbulis (Kaunas), 33. P. Rozevičius (Kybartai), 34. A. Žolpis (Kelmė), 35. eil. Levinas (5PP), 36. J. Užusienis (Kupiškis), 37. Š. Asas. (Kupiškis), 38. V. Šiuša (Šiauliai), 39. H. Kontrimavičius (1PP), 40. B. Dučmanas (P.M.), 41. R. Ribikauskas (Kaunas), 42. P. Sirgedas (Kaunas), 43. Kl. Grincevičius (Vytėnai), 44. K. Mikuckis (Kaunas), 45. eil. Bružas (4PP), 46. asp. Kutkus (KM), 47. eil. Burbulevičius (1PP), 48. A. Zenkevičius (Vilnius), 49. H. Glasenas (Vilnius), 50. A. Grinas (Šakiai), 51. j. k. J. Rimkus (5PP), 52. P. Urbonas (A. Panemunė), 53. psk. Žukauskas (K.A.), 54. ats. psk. Radzevičius (Šiauliai), 55. A. Andriūnas (Šiauliai), 56. Arlauskas (Kaunas), 57. A. Turucas (A. Panemunė), 58. gr. R. Jakumas (KA), 59. gr. A. Jankauskas (1PP), 60. eil. Šimbergas (KA), 61. eil. J. Glasenas (P.A.), 62. gr. S. Stančikas (5 PP), 63. j. psk. Kavaliauskas (G.V.), 64. j. k. R. Antaniškis (KA), 65. eil. Kamaukas (1PP), 66. eil. J. Maksimaitis (5PP), 67. gr. J. Pušna (KA), 68. eil. Jurkšaitis (K), 69. j. k. Čepelinskis (2 PP), 70. A. Bankauskas (Vilnius), 71. A. Čaikaitis (Vilnius), 72. J. Mironas (Kaunas), 73. ats. psk. Paškevičius (Šiauliai), 74. eil. A. Rymaitis (5PP), 75. eil. K. Marcinkevičius (KM), 76. ats. psk. A. Paknaitis (Vilnius), 77. K. Žumbakas (Vilnius), 78. j. k. Vainoras (5PP), 79. ats. ltn. Bakūnas (Vilnius), 80. S. Umbras (Kaunas), 81. A. Kostikas (1. PP), 82. eil. J. Kaminaitis (1PP), 83. j. k. R. Rinkevičius (2PP), 84. eil. A. Grigonius (1. PP), 85. G. Zingeris (Molėtai), 86. j. psk. V. Žukaitis (KA), 87. psk. L. Juozėnas (KA), 88. gr. V. Jaskutėlis (5. PP), 89. psk. J. Gurčius (5. PP), 90. eil. L. Urbonas (5. PP), 91. Pr. Trimbelis (Šiauliai), 92. A. Grinius (Vilkaviškis).

Kiti išsprendė po 9, 8, 7 ir mažiau uždavinių.

Teisingai išsprendusiems 12 uždavinių, burtų keliu teko dovanos: 1. Kl. Grincevičiui (Vytėnai), 2. psk. A. Grigenai (1 AP), 3. ats. psk. J. Zapkui (Plungė) 4. P. Vainorui (Mažeikiai) ir 5. j. psk. Ivinskiui (PAR).

UŽDAVINYS NR. 17

a b c d e f g h

Matas trimis ėjimais

Velykos be Onytės...

Kai dar gyvenau kaime, arba, atvirai pasakius, buvau mamai už nugaros, girdejau, kad kažkuris rašytojas parašė romaną be moters. — Na, ir parašė vyrelis, — nusiprunkščiau į saują. Koks ten gali būti romanas be moters. Kas kita su moterimi. Tai ir romanas kitoks išeina, ir skaitytojams malonu skaityti. Pavyzdžiui, imkime, nors ir tas, pačiu pavasariu kvepiančias, Velykas. Aš nė supratimo neturėjau, kokios gali būti Velykos be Onytės. O mano Onytė buvo oho... Tiesiog porcelinė mergytė. Pačiomis rozėtomis kvepianti. Tur būt, pats likimas jai buvo lėmęs būti vėjinio malūno savininko dukterimi, nes apie mane ji taip greitai sukinėjosi, kaip pikliaus ratas. O gal ir dar greičiau. Nebuvo tų svečių ir Velykų, kad aš pas Onytės tėvus nesėdėčiau už stalo. Žinoma, visuomet prieš mane pūpsodavo storapilvis alaus ašotis, bekono kulšė ir dešrų linkimai. O rūkytų kiaulės kojų šaltiena su savo bukiuoju snukiu, tiesiog prašyte prašėsi valgomi. Sėdi, žmogus, ir jautiesi kaip rojuje.

„Ženteli, išgerkime to rudojo“, — pakeldamas aukštyrą kairįjį ūsą, maldauja malūnininkas. „Ženteli, paragauk to kiaulės snukučio, baisiai skani šaltiena išėjo“, — takstelėdama delnu per mano sprandą, čirškia malūnininkienė. O Onytė, greta manęs sėdėdama, tiesiog kanarkos balseliu pradeda: „Jurgeli, kad taip į dešrą įsmeigtum. Mano prikimšta. Ir česnako įdėjau“. Linkčioji žmogus galva ir nebežinai ko griebtis. Beveik palieki sotus iš pasiūlymų.

Žinoma, tai vis Onytės nuopelnas. Jei ne Onytė, tai, savaime suprantama, malūnininką būčiau matęs tik grūdus maldamas. Bet gyvenimas, anot filosofų, ne mazgočių džiaustymas. Tai va, ir man atsitiko, kas dažnai visiems atsitinka. Ėmė ir pašaukė mane į kariuomenę. Ir dar prieš Velykas.

— Baigta!... — tariu nuėjęs pas Onytę.

Onytė tik išsižiojo, pabalo ir pradėjo drebėti, kaip audros metu jos tėvo malūno sparnų drobė.

— Na, aišku, kad baigta, — pakartojau. Šiomet Velykas turėsiu švęsti be tavęs, o tu be manęs.

— Gal mirsi, — vos ištare Onytė.

Mirti, tai nemirsiu, bet į kariuomenę išėinu, — pasakiau. Onytė tik atkišo apa-

tinę lūpą ir... pim... pim... pim...

Žinoma, aš irgi vos nepaleidau bandūras, bet sumečiau, kad verkti gal ir ne labai vyriška, todėl apsiėjau ir be ašarų.

Tai va, ir atgužėjau į pulką. O toji Onytė su atkišta apatine lūpa taip ir stovi akyse. Rodos, ir matau, kaip riešuto didumo ašaros krinta ant žemės ir sproginėja lyg granatos.

O tos Velykos kišo savo nosį vis arčiau. Draugai tiesiog nėrėsi iš kailio. — Va, bus Velykos, va, bus... — kaip botagu raizomi šokinėjo jie. Va, bus Velykos, kad Onutės nebus, — šnibzdėjau ir aš. Pagaliau, taip sakant, atridėjo kulminacinis taškas. Skyrininkas Pempė, aiškiai man įgelti norėdamas, priėjo ir sakė: „Šiandieną Velykų ruoša. Žiūrėkite, kad visur blizgėtų ir kvepėtų. O pats irgi mažiau galvok apie mamą“, — parodė tiesiog pirštą į mane. — „Visai ne apie mamą“, — jau buvau beišsižiojęs atrėžti skyrininkui, bet prisiminęs, kad nes pas mamą esu, prikandau liežuvį. Kokios čia Velykos ir koks čia blizgėjimas, jeigu

Onytė nesėdės prie šono ir negundins savo česnakinės dešros suryti. — Spiaut į Velykas be Onytės. Spiaut į pavasarį, — pradėdamas kaisti, iš pat sielos gelmių jaudinausi. Šaltienos su rūkytu kiaulės snukiu irgi niekas čia neduos. Storsis alaus ašotis gal išdidžiai pūpsos prieš kitą kokį tipelį.

Na, ir atėjo tos Velykos. Velykos be Onytės. Tiesa, truputį buvo galima pajusti, kad tai šventėmis kvepia. Mat, saulė kiek daugiau užsižiojo kareivinių lanke. O šautuvai, kurie patogiai snaudė piramidėse, visi taip linksmi šypsojos, kad ir mane pradėjo linksmumas dirginti. — Matyt, margučių ir jie laukia, — pagalvojau, pažiūrėdamas į savo šautuvą, kuris atrodė už visus simpatiškesnis. Bendra kareivinių ir draugų išvaizda visai pasidavė skyrininkui. Ji buvo tikrai kvepanti ir blizganti. Sueinam į valgyklą, arba, geriaus sakant, velykiniams pusryčiams. O Jurgutėliau tu mano... Išsižiojau ir nebesusičiaupiu. Pas malūnininką tikriausiai taip nebūdavo. Nebūdavo niekur taip ir per kūlimo patalkius. Stalai, galima sakyti, apkrauti taip, kad jų ažuolinės kojos linksta. Ir ko tik ten aš nepamačiau. Tikriausia, tik nebuvo gulbės pieno ir strauso kiaušinių. O gal ir tie buvo. Sunku buvo viską ir pamatyti. Ir kas svarbiausia, kad visi valgiai buvo taip susiri-

kiavę, kad, rodos, davus komandą, visi ims ir patys žygiuoti pradės tau į gerklę. Be jokių raginimų. O alaus bonkos, tai špalieriais stovėjo ant kiekvieno stalo.

Ir ko gero, valgykloje atsirado kuopininkas. Jis visa savo galybe pasveikino mus ir pradėjo dairytis, kur čia geriau prisitaikyti prie velykinės padėties. Pagaliau švystelėjo ir kuopos vadas. Žinoma, pradėjome kirsti velykinius produktus be jokio gailesčio. „Patuštinkite, vyrai, tas bonkas, gal dešrigaliai geriau plauks į skrandį“, — pasiūlė kuopos vadas. Patuštinom.

Pagaliau vadas pradėjo eiti pro stalus ir mėginti, kurio stipresnis margutis. Atėjo ir pas mane. „Na, pamėginkime, vyre! — tarė jis man, ir takstelėjo kiaušinio smailgaliu per manąjį.

Pokšt, ir sugniužėjo mano Gedimino stulpais paženklintas margutis. Na, vyre, argi ir pats taip sugniužtum, jeigu koks priešagalys taip takstelėtų su granata. Žinoma, aš išsitempiau, kaip įstatymas reikalauja, ir atkirtau kaip kirviu: „Nesugniužčiau, tamsta vade!“ „Na, tai žiūrėk“, — nusišypsojo kapitonas ir nuėjo mėginti kitų margučių.

„Reik mokėt ir žinot, kaip mergičkas priviliot“. Kažin koks kareiviukas, primerkęs vieną akį, užplėšė armoniką.

„Su saldinių popieriukais, su riešutų kevaliukais“... — atsiliepė beveik visas vyrų choras. Pradėjau lūpas virpinti ir aš. Šiek tiek ir puspaddžius pradėjom barškinti į grindis. O tie senieji kunigaikščiai Kęstutis su Gediminu taip įsižiūrėjo į mus, kad, rodos, tuojau šoks iš savo blizgančių rėmų ir atėję atsisės šalia

kuopos vado. O Vytautui Didžiajam be-trūko tik atsistoti ir pradėti diriguoti savo kalaviju. Už keletos minučių armonika susirungė su daina. Paleidžiau ir aš savo kakarinę. Kuopos vadas, kuopininkas, būrininkas, skyrininkas ir visi kareiviai dainavo ir juokėsi.

— Vis dėlto čia įdomios Velykos ir be Onytės, — sušnibzdėjau aš šalia sėdinčiam savo kolegai.

Ant. Jokimas

ŽYMIŲJŲ ŽMONIŲ GYVENIMAS ARTINANTIS PAVASARIUI

Senas kareivis jaučia už kelių mylių kvepiančią atsargą. Naktį neramiai miega. Dažnai atsidusęs apkabina pagalvę ir nusišypso...

Skyrininkas paskutiniu laiku labai susigriaužęs. Išeina kur į laukus — šaukia, šaukia. Balso raumenis lavina, mat, ruošiasi naujai šienapiūtei su naujokais.

Būrininkas iš susigraudinimo žada nė vieno nebeskirti į tarnybą. Pats ją nešias.

Kuopininkas kiekvieną apdovanos valanda anksčiau, negu reikia, mat, laikrodį bus pasuktas valanda pirmyn.

Kuopos vadas nusipirko akinius, pro kuriuos matys vien tik gerus darbus.

Virėjas siūdinasi naujus drabužius, nes senieji pradėjo kažkodėl veržti, nors sagas net penkiskart buvo vis į kitą vietą perkėlęs.

Ryšininkas tiesia telefono liniją į savo mylimosios širdį.

Inžinierininkas stengiasi užbarikaduoti lovą, kad skyrininkas neįsiveržtų dulkelių „pažvejoti“.

Tankistas, per šalčius šildėsis prie radiatoriaus, dabar iš sniego lipdo tanką.

Kavaleristas, visą žiemą jodinėjęs su šluota po kazematus ir koridorius, dabar pasiryžęs su būreliu net per Nemuną plaukti.

Aviatorius, su žvirbliais po aerodromą skraidydamas, sukonstruavo naują lėktuvą. Savo išradimą laiko griežto paslapy.

Taiklūs šauliai manevruoja, nes paskutiniu laiku sniego kautynėms muničijos pilni laukai.

K. S.

Kiškių margitėdai

PASIKEITĖ ORAS KUOPOJE

Ištirpo: grandiniui Dėdelei ant nugaros 5 pilna kautynių apranga, eiliniui Ciebui — kg lašinių, o naujokui Pipirui — visa meilė iš širdies.

Iškrito: eiliniui Uodui pelėšiai iš dėžutės, gr. Kiškis — iš skyrininko pareigų, j. psk. Noras — iš bokso rungtynių, pulko vado vežėjas — iš fajetono, o būrininkas Piūklas — iš vaikų priedo.

Keletas laipsnių pakilo: grandinio kišeniuje, siuvėjo mundure, virėjo ūsuose ir užrajoninių Dulcinėjų širdyse (mat, naujokai atžė!).

Pražydo: eilinis Cimbė raudonai — prieš būrio vadą, grandinis Švilpa geltonai — atostogose, j. psk. Trumpa juodai mėlynai — pulko daboklėje, o viršilos Tumpos žmonos suknia — pagal naujausią madą!

Išbėgo: naujokas — į rajoną, eil. Stirnai Marytė — iš glėbio, gr. Karkliu du dantys — iš burnos ir psk. Žvirblio vaikai — iš naujų kelnaičių.

Išdygo: viršilai Plienui gražus nameelis, psk. Rumbai naujas „Kario“ skaitytojas.

M. Ž.

RŪPESTINGA PAGALBA

Stoties bufete valgė du grandiniai. Vienas iš jų paklausė bufetininką:

— Klausyk, pone, kodėl pas jus tokios mažos porcijos?

— Todėl, kad keleiviai galėtų greičiau suvalgyti ir nepavėluotų į traukinių...

L. Ž.

Pavasario saulutės sutikimas

GUDRUS DUONKEPYS

— Pone, tamstos duonoje šiandien ir vėl radau musę.

— Panele, gal norėtum, kad už keliasdešimt centų į duonos kilogramą įkeptčiau gusarą?

L. Ž.

TRIUKŠMADARYS

— Didžiausią triukšmą visame pulke kelia eil. Bumba.

— Na, ir niekas jo nesutvarko?

— Ne, negali. Jis orkestre muša didįjį būgną.

L. D.

GEDIMINŲ PRIEZODŽIAI

Lenkiasi iš kelio, lyg pirmajam pėstininkų pulkui žygiuojant.

Skamba dainos, kaip vasarą prie šieno.

Budrūs, lyg trečias batalionas.

Ištikimas, lyg kuopos vadui.

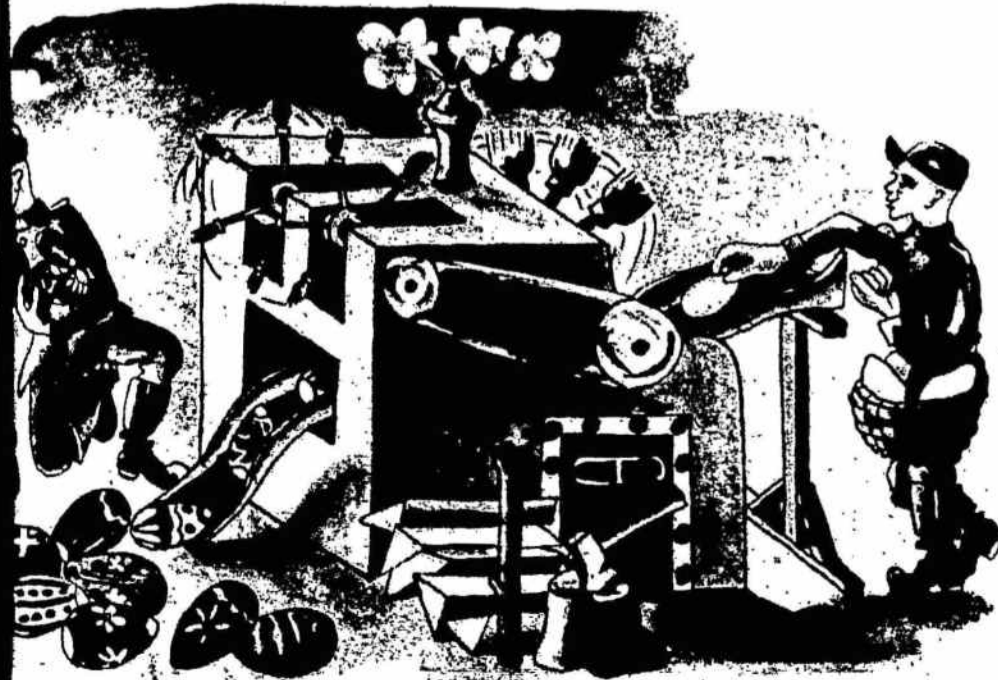
Nepasiduoda, lyg būrio dainininkas.

Bijo, lyg puskariininkis gražią pačią palikti.

Vaikšto, lyg lenkas sniego neprasikęs.

Laukia Bernardinų sode, lyg sakytum, Barbora Radvilaitė ateis.

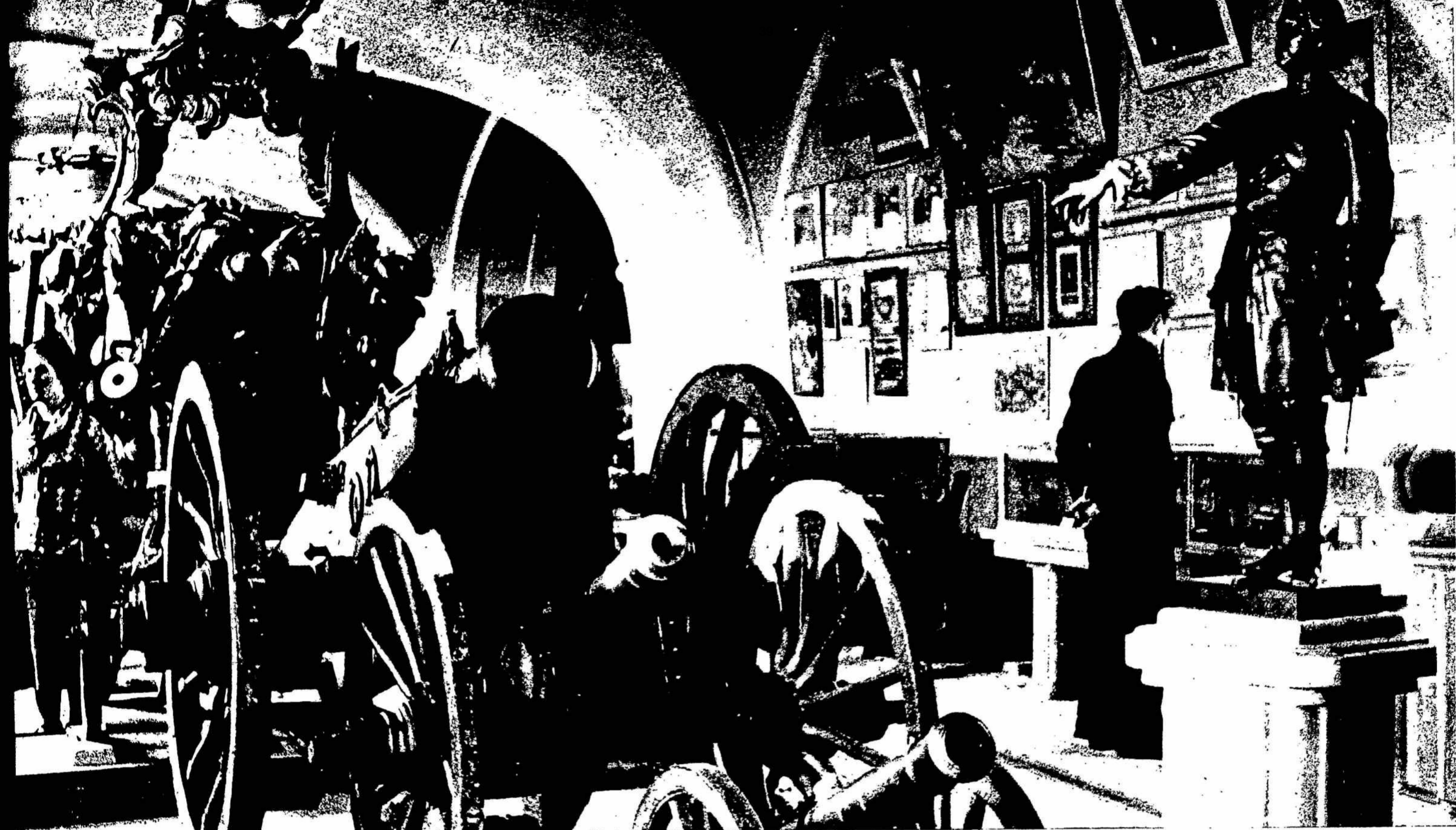
iv.

Virtuvės tvarkinys išrado velykinę mašiną

(Viršuje) Salė istoriniame Leningrado artilerijos muziejuje. — (Kairėje) Prancūzų artilerininkai prie pabūklo šaudymo metu. — (Viduryje) Anglų ir prancūzų karo lakūnai studijuoja vokiečių karo

lèktuvų modelius. — (Dešinėje) Vokiečių minų gaudytojai tarnyboje. — Prancūzų lakūnai prieš skridimą fotografuoti Zigfrido liniją

NEAR

89 39 305